EPIcenter

Glasilo Posoškega razvojnega centra | letnik X, št. 8–9, 2009 | BOVEC, KOBARID, TOLMIN | ISSN 1581-6087

10 let
Posoški
razvojni
center

- **Zanimanja je kljub recesiji dovolj**
- **K hitrejši obnovi lahko prispevajo tudi oškodovanci**
- **Vodka v Rusiji, rezanci na Kitajskem**
- **Franc Žehcu**
- **Pomembnost starih sort**
- **Javni razpis štipendij Štipendijske sheme SOČA**

Zjutraj, nihče od nas ni enak.

EPIcenter

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 1581-6087

Izdal in založil:
Posoški razvojni center
Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Naslov:
Uredništvo EPIcentra
Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Telefon:
05/38-41-510 (glavna urednica)
05/38-41-502 (pomočnica urednice)
05/38-41-500 (Posoški razvojni center)

Faks:
05/38-41-504

E-pošta:
epicenter@prc.si

Spletne strani:
www.prc.si
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

V. d. glavne in odgovorne urednice:
Špela Kranjc

V. d. pomočnice urednice:
Jerneja Kos

Stalni sodelavci:
Mariša Bizjak, Pavel Četrtič, Špela Mrak, Damjana Teodorović

Oglasno trženje:
05/38-41-502 (Jerneja Kos)
Cenik oglasov in naročilnico najdete na spletnih straneh.

Lektoriranje:
Špela Kranjc

Fotografija na naslovnici:
Damijan Lipušček

Ilustracija:
Marko Podjavoršek

Oblikovanje in tehnična priprava:
Gaya Bratina-Jereb Cerkno

Tisk:
Tiskarna knjigoveznica Radovljica

Naklada:
7.300 izvodov

Vire navajamo po ISO standardu.

Distribucija:
Glasilo se brezplačno distribuira po vseh gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Glasilo sofinancirajo:
Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko ter Občina Bovec, Občina Kobarid in Občina Tolmin

Letnik X, št. 8–9, 2009

Kot se spodobi za 21. stoletje, morate biti danes, če želite biti prepoznavni, podjetniško uspešni, informativni ali kako drugače "vidni", prisotni na svetovnem spletu – tako ali drugače. Minili so časi, ko so spletne strani imeli le velika podjetja in redki računalniški navdušenci. Ob hitrem tempu življenja in s popularizacijo interneta informacije v veliki meri iščemo samo še prek spleta, podjetja pa nemalokrat investirajo težke denarce v svojo virtualno podobo in optimizacijo strani, kar v laičnem jeziku pomeni, da jo spletni iskalniki uvrstijo na višjo pozicijo. Uporabnik namreč nima ne časa ne volje, da bi pri iskanju po določeni besedi preklikal več kot sto zadetkov, največkrat si pogleda le prvih nekaj rezultatov. In če bo vaša stran uvrščena višje kot stran vašega konkurenta, to vsekakor ne more biti slabo. Kljub temu pa se očitno najdejo primeri, pri katerih je bilo v izdelavo spletne strani vloženo zelo malo truda in denarja. No, slednje lahko samo upam.

A je to sploh mogoče?!

Informiranost o internetu bi lahko primerjala z obveščenostjo o aidsu, bolezni, o kateri vemo praktično vse, pa se še vedno najde kdo, ki se zaradi strahu pred okužbo boji že samo pogledati HIV pozitivno osebo. Tudi o internetu smo dobro informirani, saj je postal neizogiben del našega življenja – orodje v službi in sredstvo za komuniciranje s prijatelji – tako da si res nisem predstavljala, da bom kdaj morala opozarjati na kamenodobne prvine nekaterih spletnih strani. Še huje je, da se med lastniki dotičnih spletnih strani ne najdejo le tisti, ki imajo stran za predstavitev svojih hobijev, ampak tudi ponudniki turističnih kapacitet. In pri slednjih je še kako pomembno, kakšen vtis o njih dobi potencialen gost z miško v roki, ki bo, ko si bo ogledal to čudo, tudi ostal "potencialen" oziroma niti to ne več. Upam si trditi, da pri odločitvi za počitnice ni pomembno le razmerje med ceno in kakovostjo storitve. Velikokrat so v ozadju na prvi pogled manj pomembni dejavniki. Nenazadnje, kaj si mislite o nekom, čigar spletna stran je – če se vam kljub luksuzu optičnega priključka na svetovni splet zaradi preobilice animacij in fotografij ogromne velikosti sploh naloži v doglednem času – polna slovničnih napak? In ne, ne gre za malenkosti, ki se zgodijo vsakemu izmed nas, gre za, če temu lahko tako rečem, hujše kršitve.

Imam svojo spletno stran. In to je vse.

Drugega si o omenjenih straneh žal ne morem misliti. Kljub temu, da so novejšega datuma, sem našla primerek, ob ogledu katerega sploh nisem vedela, čemu je namenjen. Sam sebi? Gledam prvo stran – nič jasno. Društvo? Klub? Restavracija? Kamp? Kmetija? Žalostno je, da mora obiskovalec šele v razdelku, namenjenemu cenam, ugotoviti, da gre za turistično ponudbo. Mene je do "rešitve" pripeljala radovednost, večina pa bo stran zaprla po petih sekundah oziroma še prej. Spletna stran je danes res nuja, lahko je dobra reklama, a zavedati se je treba, da si lahko naredimo tudi več škode kot koristi.

Lunapark

Pravijo, da smo ljudje vizualna bitja. Lahko napišemo dolge elaborate, vendar slika pove več kot tisoč besed. Internet zmore še kaj več kot prikaz slik oziroma fotografij, animacije in razni videi pa so sploh super. A glej ga zlomka, nekateri si to vzamejo preveč k srcu. Klicni dostop do svetovnega spleta je bolj ali manj preteklost, tudi računalniki so vedno bolj zmogljivi, pa še vedno mi nekatere spletne strani zaradi balasta vizualnih vsebin povzročijo kolaps sistema. Ko/če moja strojna in programska oprema le zmoreta ta napor in mi spletno stran odpre, pa se vprašam, ali je to res potrebno? Vsebine malo ali nič, vse pa se premika in utripa. No, mogoče imam sama preveč asketski okus, a pozitivnega mnenja o tem vizualnem kiču tudi nisem dobila. Pa sem vprašala veliko ljudi.

Spletna stran v tujih jezikih? Nič lažjega.

Slovenščina ni ravno svetovni jezik, do spletnih strani v našem jeziku pa brez težav pridejo tudi tujci. Zakaj jim ne bi približali naših vsebin, storitev ali česa drugega tako, da poskrbimo za jezikovne različice spletne strani?

Stroji (ali roboti, če hočete) zaenkrat, po mojem skromnem vedenju, (še) niso sposobni razmišljati tako kot človek. Tudi slovarje imamo že dolgo na razpolago, pa vseeno je za prevajanje potrebnih nekaj let učenja. Slovarji, ki jih imamo že nekaj let na voljo v obliki računalniških programov, sicer skrajšajo čas iskanja besede, a besedilo mora še vedno prevesti nekdo, ki to obvlada.

Mogoče mi boste na tem mestu očitali, da še nisem slišala za *oh in sploh* orodje, ki se imenuje *Google Translate* ali po naše *Google prevajalnik*. Čudovita zadeva, s katero je prevajanje mačji kašelj. V okvirček napišemo (ali prilepimo) besedilo in izberemo, v kateri jezik naj bo prevedeno. Sploh je fino, ker program poleg svetovnih jezikov "razume" tudi slovenščino. Zakaj bi se človek mučil ali plačeval nekomu za prevod, če pa to lahko stori sam praktično z enim samim klikom?

Na ta način sem s prevodom iz angleščine tudi sama "pridelala" naslov tega uvodnika. Ni potrebno poudarjati, da je z njim nekaj narobe. A bolj skrb vzbujajoče je dejstvo, da je bizarni stavek v angleščini, ki je nastal iz čisto smiselnega slovenskega slogana, možno najti na spletu. Ne gre za potegavščino, gre za tekst, ki je baje namenjen turistom.

V Sloveniji obvladamo internet

Vsaj tako pravijo. Zato me preseneča, da sem vse omenjene primere našla v Posočju. Za konec še opazka glede slogana *"dobrodošli na naši spletni strani"*, za katerega sem naivno mislila, da je že zdavnaj odšel na smetišče internetne zgodovine. Predstavljajte si, da odprete ***EPIcenter*** in namesto uvodnika zagledate velik napis *"Dobrodošli v EPIcentru"*. Mislim, da več besed o tem ni potrebnih.

Jerneja Kos

10 let
Posoški razvojni center

Iz vsebine

4 **PRC-jeva oglasna deska**

7 **Soča 2009: Zanimanja je kljub recesiji dovolj**

8 **Popotresna obnova: K hitrejši obnovi lahko prispevajo tudi oškodovanci**

10 **Iz občinskih uprav**

17 **AzijaTmin (2): Vodka v Rusiji, rezanci na Kitajskem**

19 **Pustili so svoj pečat: Franc Žehcu**

21 **Zlati Bogatin: Podsmaganiška jama**

22 **EPIjeva knjižna polica**

26 **Pesniki iz naših logov: Večerni prepiri**

28 **EPI opozarja**

29 **Izzivi podeželja (7): Pomembnost starih sort**

31 **Javni razpisi**

33 **Bralci zabavajo bralce**

35 **Koledar prireditev**

JAVNI RAZPIS ZA ŠTIPENDIJE ŠTIPENDIJSKE SHEME SOČA

Posoški razvojni center (PRC) je 3. avgusta objavil *Javni razpis štipendij Štipendijske sheme SOČA (za šolsko/študijsko leto 2009/2010)*, katerega celotno besedilo je objavljeno tudi na 31. strani tokratne številke ***EPIcentra***. Razpis je namenjen štipendiranju dijakov in študentov, ki se izobražujejo doma ali v tujini in se bodo po končanem šolanju/študiju zaposlili ali samozaposlili v Posočju.

PRC je konec aprila najprej objavil javni poziv delodajalcem za vstop v *Štipendijsko shemo SOČA*, na katerega je prispelo devet vlog delodajalcev. Na podlagi tega poziva je razpisanih 36 štipendij, od tega 11 štipendij za dijake, 24 za dodiplomske študente in ena štipendija za podiplomski študij. Razpisane so štipendije za poklice kuharja, natakarja, mehatronika operaterja, kemijskega tehnika, strojnega tehnika in gimnazijskega maturanta ter za študijske smeri s področja strojništva, elektrotehnike, gradbeništva, mehatronike, kemije, fizike in ekonomije. Če bo razpoložljivih finančnih sredstev za sofinanciranje štipendij dovolj, ima strokovna komisija, ki jo imenuje direktor PRC-ja, možnost podeliti tudi tako imenovane samostojne štipendije, do katerih so upravičeni le študentje, ki se izobražujejo za pridobitev najmanj visokošolske izobrazbe in prihajajo iz Posočja. V nasprotju s kombiniranimi štipendijami, pri katerih delodajalec zagotavlja polovico sredstev, polovico pa posredno prispeva štipenditor, se samostojne štipendije v celoti financirajo iz sredstev, namenjenih sofinanciranju štipendij v sklopu *Programa spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013 (SOČA 2013)*.

Srednješolci morajo vlogo oddati **do 11. septembra**, študenti pa **do 9. oktobra**. Razpisna dokumentacija je objavljena na spletnih straneh **www.prc.si** in **www.iskanipoklici.net**. ■

Utrinki

POT MIRU IN ZGODBE SOČE SREDI PRESTOLNICE

Ljubljana – ***Fundacija ˝Poti miru v Posočju˝*** se je z razstavo *Pot miru in Zgodbe Soče* od sredine julija do sredine avgusta predstavljala v enem od ljubljanskih nakupovalnih središč. Obiskovalce je v Dolino Soče poskušalo zvabiti deset panojev, dvakrat tedensko pa je na istem mestu promocijsko gradivo vseh treh posoških občin ponujal še po en informator iz ***Lokalne turistične organizacije*** (LTO) ***Bovec*** ali ***LTO Sotočje***.

Razstava je poleg slovenskega zasnovana še v angleškem jeziku. **Tadej Koren** iz Fundacije ˝Poti miru v Posočju˝ je pojasnil, da si z njo prizadevajo gostovati tudi v tujini, in zaenkrat kaže, da jo bodo lahko postavili v Strasbourgu. *"Z razstavo, katere rdeča nit je Pot miru, želimo predstaviti našo dolino z vsemi njenimi lepotami in naše delo ter ljudi povabiti k nam, čeprav samo za nekaj dni ali čez vikend, saj nenazadnje nismo tako daleč,"* je razložil namen enomesečne razstave. Pot miru so predstavljali z različnimi poudarki na posameznih panojih (muzeji na prostem, vojaška pokopališča, sakralni objekti in zasebne zbirke), Soča pa poleg teh pripoveduje tudi druge zgodbe, in sicer z naravimi znamenitostmi, športnimi aktivnostmi, življenjem na deželi in dolino v splošnem … Del razstave so bili tudi črno-beli portreti vojakov in civilistov s starih fotografij, s čimer so po Korenovih besedah *"dosegli kontrast med starim in novim, med tem, kar je bilo, in kar danes predstavljamo na drugačen način"*. Z odzivom obiskovalcev so bili avtorji razstave zadovoljni, obenem pa so opazili, da Dolino Soče poznajo skoraj vsi, ne pa tudi vsega, kar skriva in pripoveduje. In prav te zgodbe želijo z omenjeno razstavo približati.

Špela Kranjc

Z RAZSTAVO POT MIRU IN ZGODBE SOČE *v enem od ljubljanskih nakupovalnih središč so želeli na* ***Fundaciji "Poti miru v Posočju"*** *čim več ljudi zvabiti na oddih v Posočje. Na pomoč so jim priskočili tudi informatorji z* ***LTO Sotočje*** *in* ***LTO Bovec****. Foto: arhiv fundacije*

IZVAJANJE IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMOV V ŠOLSKEM LETU 2009/10

Izobraževalni programi potekajo od začetka oktobra do konca maja prihodnje koledarsko leto, skupaj osem mesecev. Srečanja potekajo enkrat do dvakrat tedensko po tri ali štiri šolske ure skupaj. Premori načeloma sovpadajo s počitnicami šolskih ustanov, in sicer v božično-novoletnem tednu ter tednu ob 1. maju. V tednu ob 1. novembru in v času zimskih počitnic se programi načeloma izvajajo po urniku.

10 let Posoški razvojni center

znanje za različne sanje
učenje vse življenje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Projektno učenje mladih (PUM)

UČENJE ZA NOVE IZZIVE

Si želiš druženja in pogovorov, zabavnih doživetij ter veliko ustvarjanja? Si želiš novih izzivov? Imaš idejo in rabiš priložnost, da jo uresničiš? Če nisi redni dijak ali študent, se s septembrom lahko vključiš v projekte, ki jih organiziramo v programu ***Projektno učenje mladih*** (PUM):

- *Zaposlitev* (spoznaj, kako učinkovit je lahko računalnik/internet pri iskanju zaposlitve),
- *Učenje* (individualne priprave na izpite).

in

- *Pumova kuhinja* (vsakdo se lahko preizkusi v svojih kuharskih sposobnostih),
- *Potopisna predavanja* (prisluhni zanimivim sogovornikom in deli z nami svoje izkušnje s potovanj),
- *Rekreacija/šport* (tudi gledanje tekme je šport),
- *Tuji jeziki* (spoznavanje jezikov prek različnih medijev),
- *Ustvarjalne delavnice* (glede na interes posameznika),
- *Sam svoj mojster* (znanje, ki ti pride vedno prav),
- *Delavnice* (glede na želje in interese).

Lahko pa se oglasiš tudi, če samo potrebuješ nasvet ali informacijo glede česarkoli, kot na primer če:

- moraš poslati prošnjo za zaposlitev in ti je "mrknil" računalnik,
- ne veš natančno, kakšne pravice imaš kot brezposelna oseba,
- bi moral poklicati šolsko svetovalko, pa si ne upaš …

Program PUM je brezplačen. Mladi, prijavljeni v evidenci brezposelnih oseb na ***Zavodu RS za zaposlovanje***, pa imajo ob podpisu pogodbe o vključitvi v program PUM tudi pravico do žepnine in vračila potnih stroškov.

Uradni začetek programa bo **v ponedeljek, 21. septembra**. Če te zanima še kaj v zvezi s programom, z načrti, urnikom oziroma s čimerkoli, nas pokliči na tel. št. **05/38-41-513** ali nas obišči v prostorih ***Posoškega razvojnega centra***, Ulica padlih borcev 1c ob delavnikih med 8. in 12. uro.

Samostojno učenje

DO ZNANJA BREZPLAČNO V TVŽU

JEZIKOVNO IZOBRAŽEVANJE

Tujih jezikov se lahko učite tudi v ***Točki za samostojno učenje*** (TVŽU). Ta vam ponuja brezplačno samostojno učenje s pomočjo računalnika in programe za učenje angleščine, italijanščine, nemščine, francoščine in španščine. Za lažjo predstavo o tem, kakšno predznanje že imate, predlagamo, da rešite jezikovni spletni test, povezavo do njega pa najdete na naši spletni strani **www.prc.si**.

RAČUNALNIŠKO OPISMENJEVANJE ZA POPOLNE ZAČETNIKE

Želite delati in komunicirati s pomočjo računalnika ter izkoristiti brezplačne možnosti učenja, ki vam jih ponujajo naši spletni tečaji, pa ste "popoln začetnik" brez računalniškega znanja? Vključite se v eno izmed skupin, ki se bodo pod vodstvom mentorja usposobile za najosnovnejše delo z računalnikom. V eno skupino sprejmemo največ deset oseb. Srečanja bodo potekala vsak ponedeljek od 9. do 12. ure v tolminski TVŽU, in sicer od oktobra letos do maja prihodnje leto.

Seznam srečanj skupin v letu 2009

- 1. skupina: 5., 12., 19. in 26. oktober
- 2. skupina: 2., 9., 16. in 23. november
- 3. skupina: 30. november, 7., 14. in 21. december

UČENJE S POMOČJO SPLETNIH TEČAJEV

Na portalu **www.cvzu-vita.si** so dostopni spletni tečaji, s pomočjo katerih se lahko samostojno in tudi od doma učite predvsem računalništva (začetne in nadaljevalne stopnje), pa tudi drugih vsebin, kot so poslovni načrt, osnove projektnega managementa, čustvena inteligenca pri vodenju ljudi, gostinsko poslovanje I, psihologija barv, zdravilna zelišča itd. Pokličite nas, da vam dodelimo uporabniško ime in geslo. Želimo vam veliko uspeha pri učenju.

Urnik TVŽU
Tolmin: ponedeljek, torek in sreda od 9.00 do 14.30
Bovec: četrtek od 9.00 do 14.30 (od oktobra 2009 do maja 2010)

Za vključitev v TVŽU, kjer vam je vedno na razpolago tudi mentor, ni starostnih omejitev. Za dodatne informacije in prijave se obrnite na **Patricijo Rejec** (tel. št.: 05/38-41-506, e-naslov: patricija.rejec@prc.si).

Projekt sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport in Evropski socialni sklad.

Zbrali in pripravili: Patricija Rejec in **mentorji PUM**

10 let Posoški razvojni center

znanje za različne sanje
učenje vse življenje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Usposabljanje za življenjsko uspešnost

IZZIV ZA PREBIVALCE BOVŠKE

Posoški razvojni center bo v oktobru začel z izvajanjem tretjega programa *Izzivi podeželja.* Prva dva programa sta bila tematsko vezana na zdravo pridelavo vrtnin in poljščin ter zelišča, tretji pa se bo navezoval na bovško tradicijo. Program z naslovom *Od ovce do izdelka - predenje, kvačkanje, pletenje in filcanje* je namenjen vsem, ki bi radi poglobili in pridobili nova znanja ter spretnosti za izboljšanje svojega ekonomskega in socialnega položaja.

Tematski sklopi programa, ki bo trajal 120 šolskih ur (vključen je tudi ogled dobre prakse), bodo naslednji:
- pletenje iz ovčje volne, tipični bovški vzorci, manjši izdelki, primerni za spominke;
- polstenje volne, izdelava spominkov iz filca;
- šivanje s šivalnim strojem;
- tržno komuniciranje in promocija izdelkov;
- izdelava prepoznavne znamke;
- strokovna ekskurzija.

Za dodatne informacije o programu pokličite **Petra Domevščka** na 05/38-41-508, prijave pa zbira **Patricija Rejec** na 05/38-41-506.

Program je za udeležence brezplačen, delno ga financira Evropska unija, in sicer iz Evropskega socialnega sklada.

SAMOPLAČNIŠKI TEČAJI

JEZIKOVNA IZOBRAŽEVANJA ZA USPEŠNO KOMUNIKACIJO

Na ***Posoškem razvojnem centru*** zbiramo prijave za jezikovne tečaje, ki se bodo predvidoma začeli v začetku oktobra:
- 50-urni začetni tečaj angleškega, nemškega in italijanskega jezika;
- 40-urni nadaljevalni tečaj angleškega, nemškega in italijanskega jezika;
- 40-urni tečaj poslovne nemščine in angleščine.

Cena posameznega 50-urnega tečaja je 190 evrov, cena 40-urnega tečaja 155 evrov in cena poslovnega tečaja 165 evrov. Za prijavo pokličite **Patricijo Rejec** na tel. št. 05/38-41-506.

RAČUNALNIŠKA ZNANJA

Zbiramo tudi prijave za naslednje računalniške tečaje, ki se bodo predvidoma začeli v oktobru:
- 30-urni obnovitveno-nadaljevalni računalniški tečaj,
- 16-urni začetni in obnovitveni tečaj *Delo s preglednicami - Excel*,
- 24- urni tečaj osnov multimedije (obdelava fotografij, zvoka in videa).

Cena posameznega 30-urnega tečaja je 145 evrov, cena 24-urnega tečaja 116 evrov in cena 16-urnega tečaja 96 evrov.

Dodatne informacije glede vsebin dobite na www.prc.si ali na tel. št. 05/38-41-506 pri **Patriciji Rejec**, ki zbira tudi prijave.

Zbrala in pripravila: Patricija Rejec

Utrinki

ZA CEL TRAVNIK FIČKOV

Široko – Konec tedna sredi avgusta je bil letos na Širokem še bolj pester kot minula leta, saj je dan po tekaški in kolesarskih preizkušnjah na tamkajšnji turistični kmetiji potekalo še *1. Srečanje starodobnikov na Širokem*. Udeležili so se ga lastniki 133 avtomobilov, motociklov in kombijev, kot so jih v mladosti vozili naši predniki. Med njimi je bilo več kot 50 fičkov.

Ideja za prvo vseslovensko srečanje te vrste na Tolminskem se je porodila **Aljažu Bevku** s Turistične kmetije Široko, ki tako kot njegov fičko šteje 24 let. Srečanja starodobnikov navadno sestavljajo zbor, krajša panoramska vožnja z ogledom kakšnega muzeja in na koncu

***VEČ KOT 50 VOZIL**, ki so se iz vse Slovenije pripeljala na Široko, je bilo fičkov.*

še kosilo, vendar je po Bevkovem prepričanju v tem primeru dogodek namenjen le lastnikom vozil, sam pa ga je želel približati tudi obiskovalcem. *"Na Širokem smo zato postavili en velik brezplačen muzej na prostem,"* je pojasnil. Z odzivom članov slovenskih klubov starodobnih vozil je bil Bevk za prvič zelo zadovoljen, saj se je na Široko poleg dobrih 50 članov ***Fičo kluba Slovenija*** pripeljalo še kakšnih 30 starodobnikov iz kluba iz Vipavske doline. Prav iz Prvačine sta se z najstarejšim primerkom, Dodgem 4 iz leta 1924, pripeljala **Drago in Renata Kukovič**.

Člani Fičo kluba Slovenija so se zbrali že v Bohinju, se z avtovlakom peljali do Podbrda, od tam pa po Baški grapi privijugali na Široko. **Zvone Dolenc**, predsednik kluba in tudi komi- ▶

10 let Posoški razvojni center

znanje za različne sanje
učenje vse življenje

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

PROGRAMI ZA STAREJŠE ODRASLE

Za starejše od 50 let razpisujemo naslednje brezplačne izobraževalne programe:

IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI – jesen 2009	KRAJ IZVEDBE	PREDVIDEN ZAČETEK
Začetni tečaj **nemškega jezika**	Bovec	29. september
Začetni tečaj **angleškega jezika**	Tolmin	30. september
Začetni tečaj **računalništva** (za starejše od 65 let)	Tolmin	16. september
Začetni tečaj **računalništva** (za starejše od 65 let)	Bovec	polno, ne sprejemamo več prijav
Začetni tečaj **italijanskega jezika**	Tolmin	začetek oktobra
Začetni tečaj **nemškega jezika**	Tolmin	začetek oktobra
Zdrava hrana raste v zdravi prsti (kolobarjenje in kompostiranje, naravna sredstva za zaščito, zdrave rastline …)	Tolmin	začetek oktobra
Veščine starega rokodelstva – **filcanje**	Tolmin	začetek novembra
Spoznajmo svoje mesto – Tolmin z okolico	teren, muzej, učilnica	začetek novembra
Začetni tečaj **angleškega jezika**	Bovec	druga polovica novembra

Posamezni izobraževalni programi trajajo od 20 do 30 ur, vodijo jih zunanji strokovni sodelavci ter mentorji ***Posoškega razvojnega centra***. V posamezne skupine sprejmemo največ 14 oseb, v skupine računalniških programov pa 12, zato pohitite s prijavo. Pokličite **Patricijo Rejec** na tel. št. 05/38-41-506 ali ji pišite na e-naslov patricija.rejec@prc.si.

Tečaji so za udeležence brezplačni, saj jih v okviru Razpisa za izobraževanje odraslih sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport.

Študijski krožki

ŽIVLJENJE V NAŠIH ROKAH

Veliko je načinov, s katerimi lahko kot posamezniki prispevamo h kakovostnejšemu življenju v svojem lokalnem okolju. Prednost posameznikov, zbranih v okviru študijske skupine, pa je v tem, da lahko skupaj naredijo bistveno večji korak.

Oktobra bo v akcijo stopila skupina navdušencev, ki bo z domiselnim komunikacijskim slogom (videom) izpostavljala v lokalnem okolju zaznane posamezne probleme. V šolskem letu 2009/2010 bomo izpostavili dve temi, in sicer *Zdrav način življenja in varovanje okolja* ter *Naša kulturna dediščina*. Kratki predstavitveni filmčki problemov ne bodo samo obravnavali, temveč bodo nakazali tudi pot za njihovo rešitev. Ker je postal internet pomembno sredstvo komuniciranja in dostopa do informacij, ga bo skupina uporabila kot odskočno desko. Na portalu, kjer bo predstavljena lokalna "problemska scena", bo širša javnost lahko dodelila svoj glas tistemu filmčku, ki bo po njihovem mnenju obravnaval največji problem in hkrati nakazoval najboljšo možno rešitev zanj. S problemi, ki jih bosta obravnavala dva najbolje ocenjena filma na vsako od dveh omenjenih tem, se bodo že v šolskem letu 2010/2011 spoprijele posamezne študijske skupine in jih poskušale rešiti – seveda na način, ki bo nakazan v predstavitvenem filmu in v okviru razpoložljivih sredstev in možnosti.

Želite postati aktivni reševalci težav, ki pestijo vaše lokalno okolje? Pridružite se nam. Ne samo, da bomo postali pravi "mački" za reševanje raznovrstnih problemov, tudi obdelava fotografij, zvoka in videa bo za nas postala mačji kašelj. Če se strinjate z mislijo Alana Kaya, da je najboljši način za napovedovanje prihodnosti njeno ustvarjanje, pokličite **Patricijo Rejec** na 05/38-41-506 ali ji pišite na patricija.rejec@prc.si.

Študijske krožke sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport.

Zbrala in pripravila: Patricija Rejec

Utrinki

▶ sar Slovenske veteranske avto moto zveze, je povedal, da je danes v Sloveniji registriranih kakšnih 300 fičkov, še 250 pa jih lastniki ohranjajo in obnavljajo. *"Vsak od nas ima enega, dva ali tri fičke. Danes pa smo sem seveda prišli z najlepšimi in najbolj zmogljivimi. Na poti smo imeli le eno okvaro, a smo tudi to hitro rešili,"* se je še pohvalil.

Pri organizaciji dogodka, ki ga je finančno podprla tudi ***Občina Tolmin***, je poleg domačinov iz okolice pomagalo še ***Avto moto društvo*** (AMD) ***Tolmin***. Lastniki starodobnikov s Primorske so se v teh krajih sicer nazadnje srečali leta 2006 v Volčah. Z Bevkovim članstvom v ***Avto kareti***, sekciji AMD Tolmin, ki združuje člane, ki se ukvarjajo z ohranjanjem starodobnih vozil, pa bi po mnenju predsednika društva **Jožeta Režonje** vsakoletna tovrstna srečanja na Tolminskem lažje obudili. Bevk je prepričan, da je za takšne dogodke prav Široko idealna lokacija, saj je od tu razgled na domala celo tolminsko občino, oko pa seže tudi malo dlje. *"Želeli smo predstaviti celo občino Tolmin in Posočje, naše navade in običaje, narečja in kulinariko,"* je naštel. V sončnem vremenu tokrat ni bilo nikakršnih težav pri izvedbi bogatega programa, ki je pritegnil vse – tako lastnike vozil kot obiskovalce, ki so si dvo- in štirikolesnike z zanimanjem ogledovali.

POLICIJSKE BARVE *so najbolj pritegnile najmlajše obiskovalce, ki kar niso razumeli, kako je bilo s fičkom mogoče loviti nepridiprave.*

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Zanimanja je kljub recesiji dovolj

Konec marca so bili objavljeni trije od štirih letošnjih razpisov programa Soča 2009, ki letos namenja razvoju Posočja dobrih 1,2 milijona evrov. Rezultati dveh razpisov, namenjenih razvoju podjetništva oziroma spodbujanju izobraževanja zaposlenih, so že znani – nepovratna državna sredstva bo prejelo skupno 50 projektov.

Največ zanimanja je bilo, tako kot vsako leto, za *Javni razpis za spodbujanje začetnih investicij in ustvarjanja novih delovnih mest, razvoja mikro, majhnih in srednje velikih podjetjih ter razvoja turističnih kapacitet na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin v letu 2009.* Letos je bilo za sofinanciranje investicij srednjih, majhnih in mikro podjetij ter fizičnih in pravnih oseb v dejavnosti turizma namenjeno slabih 660.000 evrov. Do konca aprila, ko je potekel rok za prijavo, je ***Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko*** (SVLR), prejela 48 vlog. Na osnovi točkovanja in razpoložljivih sredstev je za sofinanciranje izbrala 27 projektov, enega na sklopu A (državna pomoč za majhna in srednja podjetja), 12 na sklopu B (državna pomoč za mikro podjetja) in 14 na sklopu C (državna pomoč fizičnim in pravnim osebam v dejavnosti turizma). Kot je povedala **Vesna Kozar** s Posoškega razvojnega centra (PRC), jih posebej razveseljuje dejstvo, da so podjetja v Posočju kljub recesiji pripravljena izvajati nove investicije, kot dobro pa ocenjuje tudi administrativno izvedbo razpisa s strani SVLR: *"Posebej smo bili zadovolji, da so bili prijavitelji o rezultatih obveščeni pred iztekom 60-dnevnega roka od odpiranja vlog, kar investitorjem olajšuje samo izvedbo investicije."* Kot večji problem pa Kozarjeva izpostavlja razpisne vloge: *"Pri prijavah opažamo, da so v večini primerov administrativno nepopolne, pa tudi sami poslovni načrti so nedodelani. Zato bomo v prihodnje namenili še več pozornosti informiranju prijaviteljev, kako se pravilno pripravi razpisna dokumentacija."*

> Uradni rezultati oziroma seznam vseh upravičencev razpisov za sofinanciranje začetnih investicij ter za spodbujanje izobraževanja in usposabljanja zaposlenih so na voljo na spletnih straneh SVLR (**www.svlr.gov.si**) in PRC (**www.prc.si**).

Usposabljanju in razvoju kadrov v Posočju so namenjeni trije razpisi Soče 2009. Rok za prijavo na *Javni razpis za spodbujanje izobraževanja in usposabljanja v podjetjih na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin v letu 2009* se je iztekel sredi maja. SVLR je prejela 25 vlog. Prevladovali so prijavitelji z območja občine Tolmin (18), z območja občine Bovec so vlogo oddali štirje, iz občine Kobarid pa trije. SVLR je zavrnila dve vlogi, tako da bo 140.000 evrov razdeljenih med 23 podjetij, ki bodo nepovratna sredstva namenila izobraževanju zaposlenih (pridobivanju višje stopnje formalne izobrazbe) oziroma usposabljanju zaposlenih (pridobivanje ustreznih znanj in spretnosti). Rok za prijavo na *Javni razpis za spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja kadrov z najmanj srednješolsko izobrazbo na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin v letu 2009* je potekel v začetku avgusta. Uradni rezultati omenjenega razpisa sicer še niso znani, kljub temu pa mag. **Almira Pirih**, vodja področja razvoja človeških virov na PRC, letošnje izvajanje programa Soča ocenjuje pozitivno: *"V veliki meri so razpisi s področja človeških virov že za nami in ugotovimo lahko, da smo z odzivom prijaviteljev – kljub zaostreni gospodarski situaciji – zelo zadovoljni. Posebej je razveseljiv podatek, da se je na javni razpis za spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja prijavilo 15 podjetij, tako da po zaključenem postopku izbora lahko pričakujemo, da bo skozi ta instrument sofinanciranih okrog 20 zaposlitev za nedoločen čas."*

Letošnji izvedbeni program Soča ponuja nepovratna sredstva še v obliki štipendij dijakom in študentom, ki se bodo po končanem šolanju/študiju zaposlili v Posočju. Večina izmed 36 razpisanih štipendij je namenjena deficitarnim poklicem.

Jerneja Kos

Utrinki

V DRUŠTVU ŽENSKE ŽRTVE V IZGNANSTVU SE DOGAJAJO DOBRE STVARI

Kobarid – Srečanja, delavnice s predavatelji in terapevti, slikanje, ples, karate, tek, pisanje, v prihodnosti pa morda tudi ustanovitev ženske politične stranke – to je le nekaj dejavnosti, ki si jih je ***Društvo Ženske žrtve v izgnanstvu*** zadalo pred pol leta, kmalu po javni predstavitvi v Domu Andreja Manfrede 14. januarja. O tem, kaj se na mesečnih srečanjih društva godi, se govori tako ali drugače.

Na vprašanje, kaj ženskam (zadnje čase se dobivamo le ženske) ta srečanja pomenijo, so te odgovorile takole: *"Dobro nam dene, da si lahko povemo, kaj čutimo, mislimo, želimo, kaj počnemo, kaj se nam v življenju dogaja, da se poslušamo in se tudi malce pošalimo in nasmejemo, torej sprostimo. Da se družimo, kaj novega doživimo v okviru delavnic, kaj novega izvemo, tudi s področja varovanja pravic žensk. Srečanja nam pomagajo pri krepitvi samozavesti in iskrenemu odpiranju."* Nekaj članic si želi še več – organiziranega političnega delovanja, da bi se žensko mišljenje bolj uveljavilo v politiki, ker bi tako lažje spreminjale in sprejemale zakone tudi po svoji meri in sebi v prid, vendar celostno za to v društvu še ni pogojev.

Od januarja naprej se je srečanja vsaj enkrat udeležilo 32 ljudi, tudi nekaj moških je prišlo, na zadnjih srečanjih pa se je izoblikovala skupina desetih bolj ali manj rednih. Večina zaradi tega v svojem okolju ne doživlja negativnih pritiskov, manjšina pa je izpostavljena tudi zasmehovanju in opravljanju (kar je tudi oblika nasilja), zlasti s strani mačističnih moških, ki ne razumejo, da ženske lahko poklanjajo toplo človeško pozornost tudi same sebi in druga drugi, ne le njim, svojim možem in otrokom ter da to še ne pomeni, da so istospolno usmerjene. Marca sta bili gostji srečanja **Mojca Perat** in **Katja Kenda** iz Socialne akademije v Ljubljani. Predstavili sta umetnostno terapijo (ples, slikarstvo, glasba, drama), katere cilj je spodbujanje doživljanja, predvsem pozitivnih čustev, in uživanje v ustvarjanju (ne v tekmovanju). Aprila smo predstavili pregledni referat pisnih utrinkov nekaterih članic na dotedanja srečanja ter posredovali obvestilo o knjigi *Božanska matrica*, ki je v zadnjem obdobju zelo pomembna. Maja so se v Tolminu za zainteresirane začeli treningi samoobrambe, ki jih vodi **Vasja Šekli**. Junija sta Mojca Perat in **Sabina Dogenik** iz Mladinskega ceha spregovorili o vlogi ženske skozi zgodovino, predstavili pomen dobre samopodobe in kaj nanjo najbolj vpliva (ponavadi starši) ter skozi igro poglobili samozavedanje udeleženih. Dogajajo se torej dobre stvari.

Marjeta Manfreda Vakar

K hitrejši obnovi lahko prispevajo tudi oškodovanci

Po desetih letih se letos zaključuje popotresna obnova po velikonočnem potresu, ki je Posočje prizadel 12. aprila 1998. Državna tehnična pisarna je zato sredi junija za Ministrstvo za okolje in prostor pripravila Končno poročilo o izvedbi popotresne obnove objektov v Posočju, poškodovanih v potresu leta 1998.

Kot navaja poročilo, med potekom popotresne obnove več oškodovancev k njej ni hotelo pristopiti, tako da se postopek v ***Državni tehnični pisarni*** (DTP) niti ni mogel začeti, nekateri so od obnove odstopili med postopki, mnogi pa so s svojim nezanimanjem onemogočili vodenje postopkov obnove. V DTP so zapisali, da *"gre večinoma za manj poškodovane objekte, iz katerih zaradi nizke stopnje poškodovanosti in ogroženosti prebivalci niso bili preventivno izseljeni takoj po potresu ter za nestanovanjske objekte (pomožni, gospodarski, zapuščeni objekti), pri katerih je bilo sofinanciranje s sredstvi državne pomoči po določbah zakona nižje kakor pri stanovanjskih objektih"*. Med vzroki za odstope oškodovancev od popotresne obnove *Končno poročilo o izvedbi popotresne obnove objektov v Posočju, poškodovanih v potresu leta 1998*, izpostavlja nizko stopnjo poškodovanosti objektov, finančne vzroke, neurejena lastninsko-pravna razmerja med solastniki objektov, nezainteresiranost oškodovancev zaradi oddaljenosti dogodka potresa in njihovo nestrinjanje z načinom popotresne obnove. O težavah, s katerimi se DTP sooča pri popotresni obnovi, smo se pogovarjali z vodjo DTP **Stanislavom Begušem**.

Kaj lahko rečete, če primerjate odziv oškodovancev po potresu iz leta 2004 z odzivom po potresu iz leta 1998?

Oškodovanci v potresu iz leta 2004 so manj aktivni. DTP seveda vodi evidenco vseh razgovorov in poskuša ljudi animirati za odločitev, da bi uredili lastništvo, izbrali projektante in izvajalce ter da bi obnovo lahko izpeljali, vendar iz meseca v mesec opažamo večji odmik od tega. Za posredovanje smo prosili tudi župane, naj ljudi spodbudijo, vendar imam občutek, da zaenkrat ni bilo dovolj narejenega. Država se je odločila, da bo do konca avgusta objavila spisek objektov, ki so upravičeni do popotresne obnove – da bodo to videli oškodovanci in drugi, ki menijo, da so bili iz tega programa neupravičeno izpuščeni. Prijave bodo možne do konca oktobra. ***Komisija za odpravo posledic naravnih nesreč*** pri ***Ministrstvu za okolje in prostor*** (MOP) jih bo do 30. januarja 2010 pregledovala ter ugotavljala upravičenost do državne pomoči pri obnovi objektov. V novem programu za leto 2010 se bo nato naredila dopolnitev s temi objekti, kar bo tudi končen program, ki ga bomo obdelovali do konca leta 2011 oziroma 2012.

Kaj konkretno morajo torej oškodovanci storiti?

V septembru in oktobru, ko bo seznam objavljen, morajo pregledati objave na občinah, upravni enoti in portalu MOP. Poznati morajo svojo željo in vedeti, kako bi jo realizirali, da se lahko tudi prijavijo. Izpolniti bodo morali posebne obrazce in jih do konca oktobra poslati na MOP, kjer bodo to zbirali in na koncu leta tudi obdelali ter sprejeli sklepe, na podlagi katerih bodo oblikovali nadaljnji program.

Kje pa se postopek sedaj največkrat ustavi?

Sedaj se največkrat ustavi zato, ker so ljudje neodločeni. Ena od pomembnih zadev je, da je v tolikih letih prišlo v družinah tudi do nekaterih sprememb (smrti, rojstev, ločitev, dedovanj ipd.) tako da nekako ni skupnih družinskih interesov. Na ta način prihaja do čakanja, ko se nič ne odvija in se nič ne zgodi, nekega dne pa bo za to tudi prepozno. Vedno je treba v družini najti "nosilca te akcije", pa naj bo to dedič ali pa kdo drug. Pomembno in potrebno se

Utrinki

LOVSKA DRUŽINA VOLČE V SVOJEM 60. LETU

Volče – Zgodovina lovskih družin v Sloveniji sega vse do začetka prejšnjega stoletja, ko je bil ustanovljen ***Slovenski lovski klub*** – danes ***Lovska zveza Slovenije***. Med njenimi članicami je tudi ***Lovska družina*** (LD) ***Volče***, ki letos beleži 60-letnico svojega delovanja. Od leta 2007 je članica ***Lovske zveze Gornje Posočje***, danes pa šteje 38 članov in dva pripravnika, med katerimi je žal le malo mladih. Lovsko poslanstvo uveljavljajo tudi na področju kinologije, strelstva, ekologije in lovske kulture. Površina lovišča LD Volče je 3.800 ha, prekrito je predvsem z gozdovi in grmičevjem ter sodi v Triglavsko lovsko upravljavsko območje.

60. obletnico organizacije so člani obeležili v svoji koči na planini Hlevnik nad Volčami. Koča je bila obnovljena leta 2008 in od takrat se tu redno srečujejo ter izvajajo svoje dejavnosti, kot so varstvo narave in okolja, ohranjanje divjadi ter naravne in kulturne dediščine s področja lovstva ipd. Seveda ne gre niti brez lovskih veselic. Praznovanje ob oble-

SVOJO 60. OBLETNICO so člani ***Lovske družine Volče*** praznovali v lovski koči na planini Hlevnik. Med njihove dejavnosti sodi tudi lovska kultura, zato so medse povabili ***Lovski pevski zbor Zlatorog*** iz Vipave, lovske rogiste iz Zasavja in tudi domači ***Ženski pevski zbor Znamenje*** iz Volč. ***Foto: Ervin Feregotto***

nam zdi, da bi se ljudje aktivirali in predvsem, da bi bili složni, da bi se med seboj pogovorili in pozabili na morebitne prazamere. Država je v okviru popotresne obnove dolžna lastnikom v programu potrjenih objektov nuditi vso tehnično pomoč, zato je tako priložnost hudo zanemariti. Potres namreč pusti na objektih hude posledice, saj pride do strižnih razpok v zidovih, premikov plošč in temeljev, česar ne moremo odpraviti zgolj s čistilno akcijo. Tak poseg mora biti opravljen strokovno, pregledan, sprojektiran, upravno izveden, narejena mora biti vloga za državno pomoč, sklenjena pogodba ... Skratka, držati se je treba protokola, mi pa smo tukaj, da ga speljemo do konca. Želeli pa bi, da bi vsi, ki so se pripravljeni s popotresno obnovo spopasti, pri tem tudi intenzivno sodelovali, saj bo v tistem trenutku, ko bo država začela popotresno obnovo ugašati, za vse prepozno.

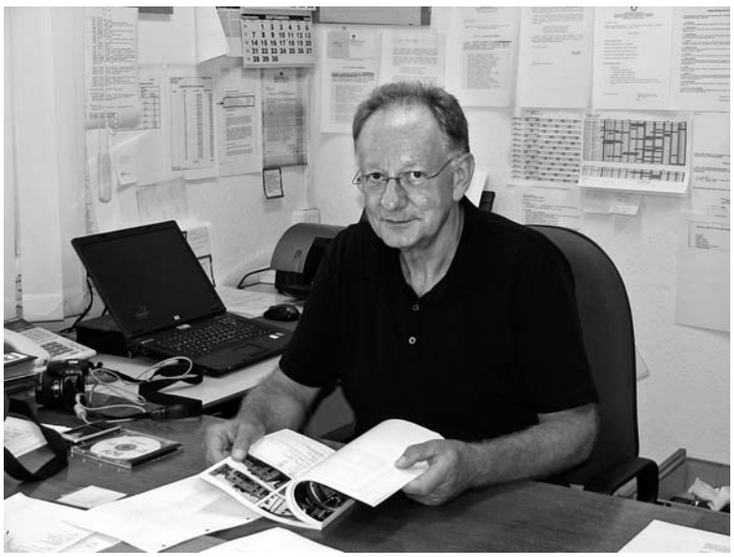

VODJA DRŽAVNE TEHNIČNE PISARNE STANISLAV BEGUŠ** oškodovance, ki so se oziroma se še bodo odločili za popotresno obnovo svojih objektov, poziva, naj pri njej čim bolj aktivno sodelujejo. Ko bo država začela ugašati popotresno obnovo, bo namreč že prepozno.* ***Foto: Špela Kranjc

Strahu pred vnovičnim potresom se v Posočju najverjetneje ne bo dalo izogniti. Kaj vseeno lahko v tem primeru zagotovite tistim, katerih objekti gredo skozi popotresno obnovo?

Eden od pomembnih ciljev je, da se objekte vzpostavi v tako kondicijo in sposobnost, da pri najmočnejšem predvidnem potresu na tem območju ne bo prišlo do rušenja objektov in s tem posledično do smrtnih žrtev in da bo materialna škoda na premoženju čim manjša. Da bodo ti objekti, ki jih obnavljamo, v potresu popolnoma nepoškodovani, ne moremo zagotoviti, saj stroka tega ne predvideva in niti ni možno. V skladu z novo zakonodajo, ki se je dopolnjevala kar nekaj let po potresu leta 1976, so novozgrajeni objekti na pravih lokacijah bolj odporni od rekonstruiranih, ki so v teh krajih zidani bolj iz soških materialov, ki pa niso klesani, sekani in rezani, zato jih je zaradi oblih oblik zelo težko stabilizirati, čeprav v to vseeno vlagamo velik napor. Zagotovila, da objekti v potresu ne bodo poškodovani, ni mogoče dobiti nikjer na svetu. So pa starejši neobnovljeni objekti kar v veliki nevarnosti, da se med močnejšim potresom tudi porušijo, starejši obnovljeni objekti morajo biti varni pred rušenjem, ni pa izključena večja materialna škoda, medtem ko naj bi bila pri novo zgrajenih objektih tudi materialna škoda minimalna, ker so grajeni strogo po pravilih, ki danes veljajo v gradbeništvu – glede materialov, tehnologije dela, projektiranja in izvajanja. Žal vseh novih objektov ne moremo narediti, saj država tega denarja nima, zato bodo dolgoročno morali biti objekti ustrezno zavarovani in bodo riziko prevzele zavarovalnice.

Se obnova po potresu iz leta 2004 kaj razlikuje od tiste po potresu iz leta 1998 – glede na to, da so bili v drugem potresu precej poškodovani pred tem obnovljeni objekti?

Najprej gre za zakonodajne spremembe, saj smo po potresu iz leta 1998 lahko obnavljali objekte na podlagi upravnega dokumenta odločbe o dovolitvi priglašenih del, kar je po potresu iz leta 2004 onemogočeno. Sedaj morajo biti vsi objekti sprojektirani, in sicer po slovenski zakonodaji z uporabo zahtevnih pravil evropskega standarda za gradnjo potresno odpornih objektov *Eurocode 8*, po katerem so tudi grajeni in obnovljeni, zato so ukrepi zagotovo boljši, kot so bili leta 1998. Vseeno pa pred petimi leti ponovno poškodovani objekti, ki so bili po potresu leta 1998 že obnovljeni, nimajo tako hudih poškodb, kot laična stroka rada trdi. Opravili smo natančno analizo teh objektov, ki so upravičeni do ponovne obnove, kar je tudi prav.

Kolikšen je torej vpliv oškodovancev na potek popotresne obnove?

Naša želja je popotresno obnovo v čim večji meri in čim bolj kakovostno izvesti. Pri tem seveda nujno potrebujemo pomoč lastnikov/investitorjev/oškodovancev/upravičencev (kakor koli jih imenujemo), saj brez tega ne gre. Pomembno pa je, da se zavedajo, da jim razen tistega, kolikor zanje zakon predvideva v okviru popotresne obnove, ne moremo nuditi nič več oziroma nič drugega. Če se odločijo za več, kot jim pripada po regulativi, se morajo že na samem začetku zavedati, da morajo za tisti del projektiranja in izvajanja del imeti vir sredstev, ki mora biti še pred začetkom zavarovan z ustreznim instrumentom zavarovanja – v tem primeru ni nobene težave. DTP pa od regulative ne more, ne sme in ne bo odstopala, zato je dobro, da upravičenci zakonodajo v grobem le poznajo. Če je ne poznajo, se lahko obrnejo na vodje izpostav za posamezne rajone – najkasneje v fazi, ko se pripravlja vloga za državno pomoč.

Pogovor pripravila: Špela Kranjc

Utrinki

tnici je zaznamovala predvsem lovska kultura, ki je drugod v Sloveniji zelo poznana, v Posočju pa žal precej manj. Člani LD Volče so zato medse povabili ***Lovski pevski zbor Zlatorog*** iz Vipave, lovske rogiste iz Zasavja in slovensko rukaško reprezentanco, ki oponaša zvok jelenjega ruka. Prav ta je prisotne zelo navdušila, saj jih je večina prvič slišala jelenji ruk. Nastopil je tudi ***Ženski pevski zbor Znamenje*** iz Volč.

Sicer pa gre za tradicionalno srečanje krajanov Volč, Beneških Slovencev in borcev. Letos se je praznovanja udeležilo približno 500 ljudi, kar je največ do sedaj. ***Lovsko kinološko društvo*** (LKD) ***Gorica-Nova Gorica*** je LD Volče ob tej priložnosti za večletno uspešno sodelovanje podelilo najvišje priznanje, in sicer plaketo. V LKD so povezani vsi lastniki in vodniki lovskih psov na območju Severne Primorske. Starešina LD Volče **Zoran Teodorovič** pravi, da bo njihova LD še naprej kar največ prispevala k ohranjanju bogatega izročila o lovski tradiciji na Slovenskem, saj so tudi lovske šege in navade del ljudske kulture in folklore. Opozarja tudi na lovsko etiko, ki jo mora njihova bratovščina vedno spoštovati in izvajati. In za tiste, ki ne veste, za konec še odgovor na vprašanje, zakaj ima lovski pes povešena ušesa. Ker noče več poslušati lovskih debat.

Damjana Teodorović

25. SREČANJE NA PLANINI RAZOR

Planina Razor – Pred leti, ko smo 22. julija v Sloveniji še praznovali dan vstaje, je **Rudi Rauch** na sestanku, ko so se dogovarjali, katera od organizacij bo pripravila praznovanje, predlagal, da bi ta dan proslavili na planini Razor ob planinski koči. V naslednjih letih je to postalo kar pravilo. Tako je Rauch na letošnjem srečanju 26. julija opisal začetke izpred četrt stoletja. Marsikaj se je od takrat spremenilo, koča na planini Razor pa še vedno stoji, celo bolj urejena in v lepši podobi, pa tudi julijska srečanja planincev in drugih Tolmincev so postala tradicionalna.

Lani je koča praznovala 60. rojstni dan in skorajda ni minilo leto, da se ne bi mogli pohvaliti z novimi pridobitvami, ki pripomorejo k boljšemu počutju gostov, pa tudi osebja. Že nekaj let je gospodarski odsek pod vodstvom **Jožeta Mežnarja** opozarjal, da v sušnih obdobjih sicer dobro ohranjen zbiralnik za vodo, ki je bil leta 1934 zgrajen za potrebe manjše vojaške posadke, za potrebe koče ne zadošča več. V zadnjih letih so se namreč zelo spremenile podnebne razmere, povečal pa se je tudi obisk v koči, saj jo v sezoni obišče tudi več kot 10.000 gostov. Vodo je bilo v sušnih obdobjih tako treba voziti z bližnje planine pod Kukom, kar je bilo seveda zelo naporno in je pomenilo tudi dodatne stro- ▶

Občina Bovec

Festival v zavetju veličastne trdnjave

Festival Kluže se odvija od leta 2002 in od takrat je postal osrednji kulturni dogodek na Bovškem. Nosi mednarodno oznako, kajti eden od njegovih glavnih ciljev je pospeševanje regionalnega sodelovanja med Slovenijo ter sosednjimi in ostalimi evropskimi državami.

Na letošnjem festivalu so se predstavili slovenski, avstrijski, italijanski, francoski in hrvaški umetniki, ki so s svojo raznolikostjo v dolino Soče prinesli pester in zelo zanimiv repertoar sodobne umetnosti – tako smo že na otvoritveni sceni prvega dela festivala, ki je potekal med 4. in 9. julijem, videli predstavo *Električne invazije*. Gre za tako imenovano uličnо gledališče, ki postaja umetniški hit po vsej Evropi. Od plesno-gledaliških predstav sta se na odru odvijali *Sostanovalka* **Sanje Neškovič Peršin** in *GUERR-nicA – Propad Evrope* v produkciji ***SPD Šentjanž*** ter monokomedija *Za Znoret* avtorja **Zorana Hočevarja**.

8. FESTIVAL KLUŽE** – Sobotne in nedeljske dopoldneve so dopolnjevale otroške lutkovne predstave na odru sredi bovškega trga.* ***Foto: Tina Gerkman

Drugi del devetega Festivala Kluže je trajal od 7. do 13. avgusta in je bil bolj glasbeno obarvan. Otvoritvena scena je pripadla poetično-glasbeni drami *Tudi jaz včasih pišem v jazzu*, ki se je odvijala v "jazz formi", na programu pa so bili tudi glasbena monodrama *Senca tvojga psa*, recital klasične kitarske glasbe **Marka Grkića** in komedija *Ljubezen je bolest* v produkciji ***Gledališča Virovitica***. Oba dela festivalskega programa sta se zaključila z etno koncertom slovenske skupine **Jararaja** oziroma makedonske zasedbe **Foltin**, ves čas pa je bila na ogled fotografska razstava *Dežele/sanje* fotografa **Daniela Indriga**. Sobotne in nedeljske dopoldneve so dopolnjevale otroške lutkovne predstave v Bovcu.

Nosilca projekta sta ***Kulturno društvo B-51*** iz Ljubljane in ***Lokalna turistična organizacija*** (LTO) ***Bovec***, pri realizaciji sodelujeta tudi ***Občina Bovec*** in ***Ministrstvo RS za kulturo***. Direktor festivala **Damir Domitrovič Kos** meni, da je festival v teh letih dosegel določeno stopnjo zrelosti in napredka, tako da se v letošnjem letu uvajajo v program in izvedbo novosti, ki bodo popestrile kulturni utrip na Bovškem. Ena od pomembnejših je uvedba novih prizorišč. Umetniški vodja programa **Marjan Bevk** je prepričan, da imajo tudi drugi prostori okoli Bovca svoj čar in svoje kulturno ozadje, namen festivala pa je predvsem približati umetnost domačemu gledalcu in širši publiki. Predstave so se tako odvijale v Stergulčevi hiši, Domu Trenta in delno v trdnjavi Kluže, koncerti pa

Utrinki

ške. Spet je bilo treba ugrizniti v kislo jabolko, priskrbeti sredstva in urediti vso potrebno projektno dokumentacijo ter pridobiti gradbeno dovoljenje, pa tudi vsa soglasja, saj koča leži v območju Triglavskega narodnega parka. Po uspešni prijavi na razpis je investicijo finančno podprla tudi ***Fundacija za financiranje športnih objektov***. Poleg starega 30-kubičnega zbiralnika za vodo je v juniju in juliju zrasel nov, 70-kubični rezervoar, ki so ga na praznik planincev uradno predli namenu. Vodni zbiralnik bo nedvomno pripomogel k še večjemu gostoljubju koče, zadostna količine vode pa bo pomenila tudi večjo protipožarno zaščito na planini.

Planinsko društvo (PD) ***Tolmin*** na svojem območju ureja kar 116 kilometrov planinskih poti. Poti je treba stalno pregledovati, vzdrževati, obnavljati in označevati, saj le tako lahko zagotovimo varno hojo obiskovalcev gora. Da so vse poti urejene, skrbi peščica markacistov, ki jim ni

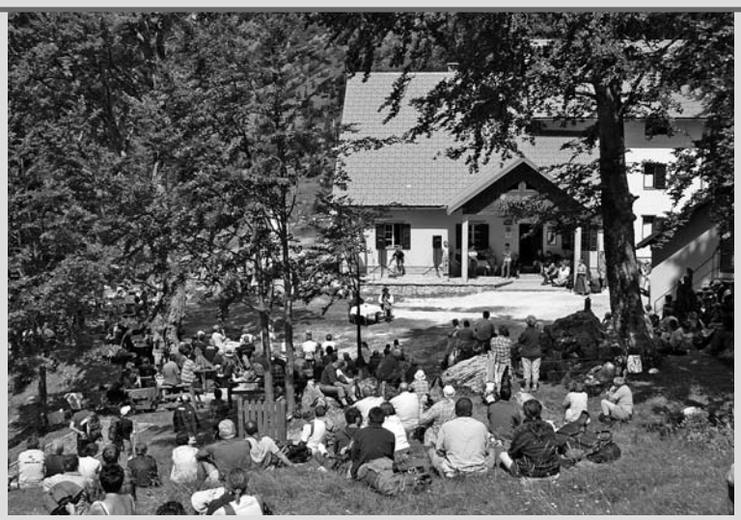

LETOŠNJEGA 25. SREČANJA PLANINCEV NA PLANINI RAZOR** se je tradicionalno udeležilo veliko ljudi. Ob teh priložnosti so namenu predali tudi nov, 70-kubični vodni zbiralnik, ki bo nedvomno pripomogel k še večjemu gostoljubju koče, zadostna količine vode pa bo pomenila tudi večjo protipožarno zaščito na planini.* ***Foto: Ljubo Čibej

žal prostega časa za obnovo smernih tabel, popravilo jeklenic in klinov, obnovo markacij in čiščenje poti. Zlasti zime z večjimi količinami snega, vmes pa še potresi in razni podori poskrbijo, da dela nikoli ne zmanjka. Hkrati pa markacijski odsek, nad katerim zadnja leta zelo prizadevno bdi **Igor Mlakar**, vzorno vodi seznam vseh poti.

Na srečanju sta bila letos posebne pozornosti deležna **Venceslav Lapanja - Cene** in **Valentin Lapanja - Pajo**, ki nikoli ne odrečeta pomoči niti v koči in ne na poteh. Že približno 20 let skrbita, da so poti urejene tako, da planinci niso izpostavljeni nevarnostim zaradi slabega vzdrževanja. Za požrtvovalno delo na planinskih poteh jima je zato ***Komisija za planinske poti pri Planinski zvezi Slovenije*** podelila priznanje Alojza Knafelca. Vzornima markacistoma ga je izročil predsednik komisije **Tone Tomše**.

Če se srečanja niste udeležili, ste zamudili tudi nastop vedno bolj uigrane in razigrane ***Folklorne skupine Razor***, ki je prostor pred kočo spremenila v eno samo veliko plesišče in k sodelovanju pritegnila tudi obiskovalce, spet smo se od srca nasmejali odigranim prizorom dramske skupine, pevci pa so poskrbeli za dober odmev z gora. Družbi in kraju primerno se je srečanje nadaljevalo ob zvokih Danijelove harmonike.

Cvetka Jug

so imeli svoj oder kar na bovškem trgu. Tudi gledališki ambient v trdnjavi nima več iste oblike – odra ni več, namesto njega so v polkrogu postavljene tribune, dogajanje pa se vrši na tleh. Tako imajo obiskovalci boljši pregled nad dogajanjem in lahko lažje spremljajo predstave.

Predstave so namenjene različnim okusom, program pa prinaša zelo kakovostne in v sam umetniški vrh umeščene dramske in glasbene uprizoritve. Ljubitelji odrske umetnosti zagotovo niso ostali razočarani, saj je umetniški in ustvarjalni svet festivalskega okolja vsakemu obiskovalcu ponudil kar največ možnosti doživljanja fragmentov, ki prodirajo v človekov intimni svet in delajo gledališko igro tako fascinantno in nepozabno, da zlahka preide v privatno sfero občutenja. Prav tu se skrivata bistvo in pomen ohranjanja visoke kulturno umetniške ravni, ki ustvarja kulturni turizem, ki za nadaljnjo širitev v Posočju potrebuje še kar nekaj podlage, da se bo lahko bolj razširil. Na tem mestu nastopi Festival Kluže z vsakoletnim brezplačnim vstopom na vsa prizorišča, s čimer je zaenkrat največji pobudnik razvoja te discipline v Posočju. Ne smemo namreč pozabiti, da je kultura način ohranjanja družbene identitete, pa naj bo to na lokalni ali na družbeno širši ravni.

Damjana Teodorović

Sanacija je bila bistveno krajša

Pri sanaciji mostu čez Sočo proti vasi Log Čezsoški so prvič, in to kar v svetovnem merilu, uporabili novo generacijo mikroarmiranih betonov zelo visokih zmogljivosti, ki so jo 17. julija na mestu samem predstavili tudi javnosti. Gre za elastičen in trajnosten material, primeren predvsem za sanacijo premostitvenih objektov, kot so mostovi, viadukti, podvozi, nadvozi ipd. Uporaba nove generacije materiala, ki je nastal v okviru evropskega projekta *ARCHES* in tudi s slovenskim znanjem, je trajnejša in v primerjavi s tradicionalnimi načini sanacij bistveno skrajšuje rok sanacije.

Mikroarmiran beton so razvili in prvič uspešno uporabili v Švici, kjer so želeli lokalno povečati nosilnost in trajnost mehansko najbolj obremenjenih in trajnostno najbolj izpostavljenih delov armiranobetonskih konstrukcij, predvsem objektov na cestah, so pojasnili na ***Zavodu za gradbeništvo Slovenije***, ki je v projektu ARCHES eden od 12 partnerjev iz desetih evropskih držav. Projekt ARCHES je material še nadgradil in nova generacija mikroarmiranih betonov, ki je proizvedena iz pretežno v Sloveniji proizvedenih surovin, je tudi okolju prijaznejša. Znaten delež cementa kot velikega proizvajalca toplogrednih plinov je namreč nadomestila kamena moka, tako mehanske kot obstojnostne lastnosti pa je strokovnjakom kljub temu uspelo ohraniti.

PRI JULIJSKI SANACIJI MOSTU ČEZ SOČO PRI VASI LOG ČEZSOŠKI *so prvič na svetu uporabili novo generacijo mikroarmiranih betonov. Material so razvili v okviru evropskega projekta, a iz pretežno slovenskih surovin in tudi s pomočjo znanja iz severnoprimorske regije. Sanacija mostu je na ta način namesto tri mesece trajala le en mesec.*

Ob predstavitvi poteka sanacije mostu in prve uporabe novega materiala je bovški župan **Danijel Krivec** poudaril, da se Občina Bovec zelo zavzema za uveljavljanje trajnostnega razvoja, nov pristop sanacije mostu pa je živ dokaz, da se ta lahko udejanji na vseh področjih, tudi v gradbeništvu. *"Veseli nas, da je k razvoju novega materiala pripomoglo tudi znanje naše regije; v projekt razvoja novega materiala in njegovo praktično uporabo so namreč vključena podjetja* ***Salonit Anhovo***, ***TKK Srpenica***, ***CPG Nova Gorica*** *in* ***Primorje Ajdovščina*** *iz severnoprimorske regije,"* še dodaja Krivec. Dobro mednarodno sodelovanje, ki je pripeljalo do velikega napredka na področju mikroarmiranih betonov, je izpostavil dr. **Aljoša Šajna** z Zavoda za gradbe-

Utrinki

TUDI NADZORNIKI IMAJO MLADE

Vrata – Triglavski narodni park je le eden izmed nacionalnih parkov na svetu, a vendar naš edini. Vanj se radi zatekajo vsi, ki so kakorkoli povezani z naravo. Ne samo pohodniki, gorniki ali alpinisti, ampak tudi botaniki, lovci, jamarji, gorski kolesarji in sprehajalci iščejo mir v tem še dokaj neokrnjenem kotičku Slovenije. O njegovi krasoti priča tudi dejstvo, da se vedno več tujcev zgrinja z vseh delov sveta občudovat naše očake, kot so Jalovec, Mangart, Triglav in Škrlatica, ter čudovite soteske, ki so jih Soča, Tolminka, Sava in druge reke izdolble skozi svojo pestro zgodovino. Žal pa masovni obisk največkrat za sabo potegne tudi negativne posledice. Uničevanje flore in favne, puščanje odpadkov, utiranje novih poti, plašenje živali, kurjenje lesa in povzročanje hrupa so le nekatere izmed kršitev, proti katerim se bori naravovarstvena služba ***Triglavskega narodnega parka***. Ta zaposluje redne in prostovoljne nadzornike, zadnjih nekaj let pa izobražuje tudi mlade nadzornike, ki bi na tak ali drugače način prispevali k ohranjanju parka.

MED NALOGAMI*, ki so v enem tednu med drugim zaposlovale mlade nadzornike* ***Triglavskega narodnega parka*** *in njihove mentorje, je bila tudi zamenjava informativnih tabel.* ***Foto: Tina Noč***

V tednu od 25. julija do 2. avgusta je tako še 12 mladih nadzornikov zaključilo začetni program usposabljanj in se pridružilo 30 predhodnikom, ki so lani zaključili petletni krog izobraževanj in spoznavanj TNP-ja. Šest Primorcev in šest Gorenjcev je bilo skupaj s tremi vodniki nastanjenih v Šlajmerjevem domu v Vratih, vsak dan pa so se jim pridružili še drugi nadzorniki, lovci, botaniki, gozdarji ali geologi. Vsa dolina Vrat in okoliški hribi so bili polni nadobudnih mladih nadzornikov, ki so se med drugim čez Luknjo povzpeli v Trento, kjer so si ogledali ***Informacijsko središče TNP Dom Trenta***, urejali pot do slapa Peričnik, postavljali informativne table na poti na Vršič, še sredi noči tam nekje na 2.000 metrih oprezali za živalmi, obveščali pohodnike o pravilih obnašanja v parku, spoznavali floro, favno in kamnine, se seznanjali z delom, ki ga opravljajo gozdarji, in še bi lahko naštevali.

Teden je kar prehitro minil, dobra novica pa je, da sodelovanje s TNP-jem še ni zaključeno. Tisti najbolj pridni si lahko obetajo tudi obisk drugih nacionalnih parkov v Evropi, saj projekt ni omejen samo na Slovenijo, ampak poteka na celotnem območju Evropske unije.

mag. **Sandra Kozorog Košuta**

ništvo Slovenije, sicer vodja enega od delovnih sklopov pri projektu ARCHES: *"Sodelavci v projektu smo ponosni, da lahko z novo generacijo mikroarmiranih betonov investitorjem, projektantom in izvajalcem ponudimo rešitev, katere lastnosti omogočajo skrajšanje časa delovnih zapor cest in ki s svojo trajnostjo zmanjšuje njihovo število."*

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Skoraj 50 novih postelj pod slapom Boka

Na vrhuncu poletne turistične sezone je v prvih avgustovskih dneh zaživel novozgrajen ***Penzion Boka***. Sodobno opremljen turistični objekt s štirimi zvezdicami je ime dobil prav po bližnjem slapu Boka, zrasel pa je nad reko Sočo tik ob glavni cesti Kobarid–Bovec. Investitor novega turističnega objekta je podjetje ***PKG d.o.o. turizem in gostinstvo***, ki so ga ustanovili štirje posoški podjetniki – **Milan Hrast**, **Etvin Berginc**, **Valentin Maver** in **Uroš Kavs**. Celotna investicija je stala približno 2,8 milijona evrov, investitor pa je za njeno izvedbo lani pri ***Slovenskem podjetniškem skladu*** pridobil 750.000 evrov nepovratnega denarja.

V 16 udobno opremljenih sobah in štirih nadstandardnih apartmajih je na voljo skupno 48 postelj. V penzionu, ki ga vodi **Gorazd Mlakar**, so urejeni še restavracija, bar z letnim vrtom, info točka in športna agencija, soba za seminarje ter trgovina z lokalnimi proizvodi. Pri izvedbi projekta je bilo ključnega pomena tudi sodelovanje ***Občine Bovec***, ki je v okviru omenjene naložbe našla priložnost za ureditev javnih površin na vstopno-izstopnem mestu za izvajanje športnih dejavnosti na reki Soči. Tako je z novo turistično ponudbo Bovška pridobila še javno parkirišče, javne sanitarije in slačilnice, urejena pa sta tudi nov vodovod Log Čezsoški–Boka in križišče z odcepom za vas Log Čezsoški v neposredni bližini penziona.

CELOTNA INVESTICIJA V PENZION BOKA *je stala približno 2,8 milijona evrov, podjetje* ***PKG d.o.o. turizem in gostinstvo*** *pa je za njeno izvedbo pri* ***Slovenskem podjetniškem skladu*** *pridobilo 750.000 evrov nepovratnega denarja. Poleg 16 sob in štirih apartmajev so v penzionu urejeni še restavracija, bar z letnim vrtom, info točka in športna agencija, soba za seminarje ter trgovina z lokalnimi proizvodi.*

Kot so pojasnili lastniki podjetja PKG d.o.o. turizem in gostinstvo so začeli poslovno sodelovati pred šestimi leti v okviru mednarodnega projekta PRIMe, ki ga je vodil ***Posoški razvojni center***, novo podjetje pa so ustanovili *"z namenom širiti našo osnovno dejavnost in ponuditi gostom celovite in kakovostne storitve na področjih turizma, športa in gostinstva."*

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Prostorsko stisko bosta rešili dve novi igralnici

Bovški vrtec, ki deluje v okviru OŠ Bovec in ima tudi podružnico na Žagi, bo v šolskem letu 2009/10 glede na normative lahko obiskovalo največ 94 otrok. Do zaključka redakcije sredi avgusta jih je bilo v vrtec vpisanih 87, tako da je na voljo le še sedem mest. Težave s pomanjkanjem prostorov najmlajše in njihove vzgojiteljice sicer pestijo že nekaj let, se pa trenutno pripravlja dokumentacija za ureditev dveh dodatnih igralnic in sanitarij v zgornjem nadstropju matične stavbe vrtca Na Ledinah.

Z deli bodo začeli po preselitvi uprave ***Občine Bovec*** v obnovljeno občinsko stavbo na bovškem trgu. Župan **Danijel Krivec** napoveduje, da se bo to zgodilo septembra. Gradbeni posegi ne bodo zahtevni, so povedali na bovški občinski upravi, dokler pa ne bodo končani, bo ena skupina s 16 predšolskimi otroki gostovala v bovški osnovni šoli, skupina 12 dve- in triletnikov pa bo po besedah vodje vrtca **Erne Wojčicki Germovšek** še tretje leto delovala v majhnem prostoru, sicer mišljenem za kabinet. Že dve leti zapored je prišlo do situacije, ko je letnik za prvi vpis v vrtec močan, v šolo pa gre le malo otrok, zato vzgojiteljice znova pričakujejo gnečo. Pred začetkom novega šolskega leta so nabavili tudi nekaj nove opreme – tako zaradi pomanjkanja kot zaradi dotrajanosti stare.

Prvič po lanskem februarju se bo s 1. septembrom dvignila cena vrtca v občini Bovec. Na občinski upravi pomirjajo, da starši 16-odstotnega povišanja skoraj ne bodo zaznali, saj jih večina sodi v prvi in drugi plačilni razred, zato za vrtec plačujejo le 10 oziroma 20 odstotkov celotnega zneska. Večji del stroškov (tri četrtine) krije občinski proračun, preostalo četrtino pa si razdelijo starši in ***Ministrstvo za šolstvo in šport***. Na občini še zagotavljajo, da bodo pri določanju plačila vrtca staršem upoštevali tudi med letom nastale spremembe, kot je na primer morebitna izguba zaposlitve.

Špela Kranjc

Utrinki

BOVŠKI GASILCI SO PREVZELI NOVO VOZILO

Bovec – Za bovške gasilce je bilo 1. avgusta še posebej veselo. Nista minili dve leti, odkar smo prevzeli vozilo GVC 24/50, ta dan pa smo v svoje prostore zapeljali novega lepotca. Vozilo GVC 16/25 povsem ustreza potrebam za gašenje in drugo reševalno dejavnost na tem razgibanem visokogorskem območju. Nabava tega vozila sodi v načrt nabave in opremljanja ter posodobitve celotnega voznega parka v občini Bovec do leta 2010, ki ga je pripravila ***Gasilska zveza*** (GZ) ***Bovec***.

Na slovesni predaji vozila je predsednik Prostovoljnega gasilskega društva (PGD) Bovec **Boris Zorko** orisal pot novega vozila Mercedes Benz Atego 1529, GVC 16/25. Nadgradnjo zanj je izdelalo podjetje ***Pušnik*** iz Slovenske Bistrice, pohvali pa se lahko z večjim rezervoarjem za vodo kapacitete 2.500 litrov, modernimi aparaturami za gašenje (tudi s peno), v kabini je dovolj prostora za sedem gasilcev, štirikolesni pogon in sistem za podmetavanje verig pod kolesa pa bosta poskrbela, da se vozilo zlepa ne bo ustavilo ne poleti ne pozimi. Nekaj več kot 200.000 evrov vredna investicija, ki so jo v veliki meri pokrile ***Občina Bovec***, GZ Bovec in ***PGD Bovec***, bo tako veliko doprinesla k številnim akcijam bovških gasilcev.

Zdaj na Bovškem manjka le še pika nad i, in sicer vozilo z lestvijo oziroma v praksi bolj primerno večje teh-

BOVŠKI GASILCI IN GASILKE SE PO DVEH LETIH ZNOVA VESELIJO NOVEGA VOZILA *– Takole ponosno so se ob predaji postavili pred dobrih 200.000 evrov vredno investicijo.* ***Foto: Romeo Černuta***

Občina Kobarid

Seveda je treba porabiti vsaj del dopusta in se v miru pripraviti na prihajajočo jesen. Spet drugim so ljubše zimske radosti in v različnosti je vsekakor pestrost življenja. Evropski strokovnjaki za turizem, ki so bili pred kratkim v Sloveniji, so nam povedali (saj to smo že vedeli), da imamo velike možnosti za razvoj turizma v smeri sodobnega uporabnika teh storitev. Naravnih danosti imamo v izobilju, počasi se nadgrajujeta turistična infrastruktura in seveda kakovost ponudbe. Prav zadnja možnost vključuje marsikaj in pri tem pridejo do izraza tudi naša gostoljubnost, inovativnost in ustvarjalnost. Turistična ponudba pri nas ima torej velike možnosti in kljub recesiji pravijo, da Slovenija letos ne beleži upada turistov. Res da čedalje več ljudi išče mir in naravno okolje, kljub temu pa turist pričakuje poleg dobre namestitve, hrane in domače ponudbe tudi kulturno sprostitev. Kar nekaj kulturnih vrednot imamo in jih tržimo tako ali drugače, marsikaj pa bi lahko postorili na poletni kulturni ponudbi, o kateri se že kar nekaj časa "samo" pogovarjamo. Okoli nas festivalov kar mrgoli, Kobariška pa je na tem področju malo v zatišju. Marsikakšna ideja se je že rodila, se kakšno leto tudi udejanjila, potem pa počasi zamrla. Vzroke za to sem že večkrat omenila, mislim pa, da sta osnovna problema sodelovanje med organizatorji in seveda denar. Veliki projekti zahtevajo široke ljudi in globoke žepe, ki gredo skupaj proti cilju. Če vsak vleče na svojo stran, je skoraj nemogoče pričakovati dobre rezultate. Upam, da bomo počasi znali premagati tudi to "malenkost".

Dogodki in odmevi

Kljub pomanjkanju odmevnih in atraktivnih festivalskih dogodkov na Kobariškem pa tistih "za dušo" ni manjkalo. *Kotarski dnevi* so nam v idiličnem okolju starih vaških jeder ves avgust ponujali prijazno druženje z zgodovino in ljudmi, ki so jo ustvarjali, ter začinili večere s primerno glasbo. Vaški prazniki so namenjeni predvsem lokalnim prebivalcem, ki se po vročem tednu sprostijo in zavrtijo ob domačih zvokih. Če zaide na takšen dogodek tudi kakšen turist, pa nič ne škodi. Konci tedna so atraktivni v igralniško-zabaviščnem centru v Starem selu, kulturno ozaveščen turist pa bo svoje zadoščenje dobil tudi v ***Kobariškem muzeju*** in na zgodovinski poti v naravnem okolju, na Tonocevem gradu, v rojstni hiši Simona Gregorčiča na Vrsnem in rojstni hiši Simona Rutarja v vasi Krn. Kulturne in arheološke zanimivosti ponuja tudi Breginjski kot s črno kuhinjo v Robidišču in starim vaškim jedrom v Breginju, pa še kaj bi se našlo.

Naše okolje, predvsem pa kampi, gostijo tudi skupine mladih tabornikov in skavtov, ki spoznavajo lepote narave in seveda najbolj uživajo v različnih športih, ki jih pri nas tudi sicer ne manjka. Poleg igrišč, kjer lahko mladi porabijo svojo energijo, so tudi športni dogodki del poletja. Avgust je bil zelo primeren za jadralne padalce in kolesarje, ki so dodobra izkoristili lepo vreme.

Kulturni dom nadgrajujemo

Popotresna obnova kobariškega kulturnega doma nas je pustila tehnično neopremljene, zato smo mora-

NA OBČINI KOBARID NAMERAVAJO Z DELI V KOBARIŠKEM KULTURNEM DOMU *zaključiti do konca letošnjega leta. Tako bo z urejenima ozvočenjem in razsvetljavo hram kulture dobil tudi večje možnosti uporabe.* ***Foto: Špela Kranjc***

Utrinki

nično vozilo z dvigalom in s košem, saj je na Bovškem že dolgo veliko objektov, ki močno presegajo višino, dosegljivo z zdajšnjimi načini gašenja. Sicer pa je pri tako dobri opremljenosti z vozili bovški gasilski dom postal že premajhen. Še pred uradno predajajo ključev novega vozila poveljniku PGD Bovec **Matjažu Černuti** je bovški župan **Danijel Krivec** v svojem nagovoru pohvalil delo vseh gasilcev in še posebej bovških ter obljubil, da bodo v prihodnjih srednje- in dolgoročnih planih načrtovali tudi razširitev gasilskega doma.

Vozilo je blagoslovil bovški župnik **Vilijem Čušin**, trak je prerezal župan Krivec, srečno delo pa sem mu zaželel tudi poveljnik GZ Bovec **Miro Bozja**. Uradni predaji vozila je sledila še tradicionalna gasilska veselica, ki se je je v lepem vremenu udeležilo veliko obiskovalcev.

Miro Bozja, poveljnik GZ Bovec

MLADI GASILCI NA TABORU

Most na Nadiži – Kot vsako leto smo se tudi letos v ***Gasilski zvezi*** (GZ) ***Kobarid*** in ***GZ Bovec*** odločili, da izvedemo gasilski tabor naših mladih gasilcev. Tokratni tabor je potekal v nekdanji stražnici na Mostu na Nadiži. Gasilski mentorji so pod vodstvom **Sandija Grkoviča** odlično pripravili in izvedli tabor, ki se ga je udeležilo 55 otrok in osem mentorjev iz GZ Kobarid, GZ Bovec in ***GZ Kranjska Gora***, trajal pa je od 23. do 27. julija.

Objekt nekdanje stražnice leži v idiličnem okolju neokrnjene narave v Breginjskem kotu in je kot nalašč primeren za tovrstne tabore, namenjene vzgajanju in sprostitvi otrok. Vsakoletna udeležba mladih gasilcev pa poleg medsebojnega spoznavanja in druženja temelji tudi na spoznavanju gasilstva kot celote, raznih družabnih iger, kopanju v reki Nadiži ter drugih aktivnostih, ki jih pripravijo mentorji. Tako je bil v celoti izveden program, v katerem so poleg predavateljev in mentorjev sodelovali tudi mladi gasilci.

V vseh dneh tabora se je zvrstilo kar nekaj zanimivih tem, med katerimi velja omeniti obisk lovcev ***Lovske družine Kobarid***, ki so do potankosti prikazali svoje delovanje in pomen lovstva na Slovenskem, lovsko opremo, ki jo imajo na voljo, s seboj so pripeljali tudi svoje štirinožce in otroci so si prav z veseljem ogledovali njihovo delo in ubogljivost. Veliko navdušenja je pri mladih vzbudilo tudi zanimivo predavanje radioamaterjev, v katerem so spoznali pomen in vlogo radioamaterjev danes. Predstavili so radioamaterske postaje in njihovo delovanje, celo radijske zveze so vzpostavljali po celotni Sloveniji. Mladi gasilci so se učili igrati tudi električne kitare in petja, seveda pa ni manjkala niti prava harmonika, s katero so vsak večer ob tabornem ognju prepevali prelepe slovenske pesmi, pripravljali družabne igre in skeče. ▶

li sproti reševati težave z ozvočenjem in razsvetljavo. Lansko leto smo pridobili nekaj razpisnih sredstev, ostalo pa dodali iz občinskega proračuna ter za silo opremili garderobe in nabavili del ozvočenja in reflektorjev. Naslednji korak zahteva dodaten denar, saj je treba nabavljeno tehnično opremo fiksno montirati v dvorano. Dodati moramo stropne in stenske nosilce ter elektroinštalacijo speljati do kontrolne sobe, kjer bo režija upravljala z ozvočenjem in razsvetljavo. Trudimo se, da bi s tem zaključili še letos, saj je skrajni čas, da kulturni dom dobi večje možnosti uporabe.

Borbo z golobi, ki so se naselili v strehi preddverja kulturnega doma, pa tudi že bijemo kar nekaj časa. Najprej smo tramove zaščitili s špicami, nato prepletli mreže, vendar pa so golobi kljub temu našli svoje mesto in nam vhod še naprej onesnažujejo, tako da je treba tik pred predstavo temeljito očistiti ta del kulturnega doma. Naslednji korak, ki ga nameravamo storiti, je popolno prekritje tramov z mrežo, ki se jo uporablja proti mrčesu. In le upamo lahko, da bodo golobi končno spoznali, da niso dobrodošli čisto nad glavami obiskovalcev kulturnega doma.

Odziv na razpis za nagrade in priznanja

Tudi na letošnji razpis za nagrade in priznanja ***Občine Kobarid*** je prišlo okoli 20 predlogov, ki jih bo po počitnicah obravnavala ***Komisija za podeljevanje nagrad in priznanj***. Glede na to, da smo dokaj majhna občina, se nekateri ljudje in skupine pojavijo v predlogih večkrat in čeprav bi morda nagrado tudi zaslužili, se komisija izogiba večkratnemu podeljevanju. Vso srečo pri izbiri želimo komisiji, ki nima prav lahkega dela, saj smo ljudje nemalokrat naravnani tako, da prizadevanj drugega ne vidimo ali pa jih jemljemo zlahka, medtem ko svoje delo kujemo v zvezde. Končno potrditev bo dodal še občinski svet, nagrade in priznanja pa bodo podeljeni oktobra, ko z nizom dogodkov obeležimo občinski praznik.

Parkirišča v Kobaridu

Na vrhuncu poletne turistične sezone se vedno znova srečamo s problemom parkiranja. Tudi sprememba parkirnega režima na trgu je povzročila negodovanje, in sicer pri tistih, ki so ob odhodu na delo svoja vozila puščali tam cel dan. V zadnjega pol leta smo poskušali pridobiti še nekaj parkirnih mest in prostorov za avtobuse. V največji meri nam je to uspelo za kulturnim domom, manjših parkirnih prostorov pa je v Kobaridu kar nekaj, ki pa so malo bolj oddaljeni od središča in zato ne najbolj priljubljeni. Če želimo, da kobariški trg ne utone v mirujočem prometu in postane uporaben za vse, ki potrebujejo storitve ponudnikov v tem delu kraja, je sedanja rešitev več kot dobrodošla.

Razsvetljava do Napoleonovega mostu

Cesta, ki vodi do Napoleonovega mostu, je zelo prometna, saj nas pot pelje tako do obeh kampov in na Drežniško kot po levem bregu Soče do vasi Ladra in naprej. Poti se v veliki meri poslužujejo tudi sprehajalci, saj nas pripelje do naših najlepših skritih kotičkov, slapa Kozjak, Soče, itd. Končno je tudi ta pot osvetljena in varna, medtem ko smo prej ob povratku z večernega sprehoda skoraj potrebovali svetilko, še posebej, če so bili z nami otroci. Prav tako pomembna je razsvetljava za turiste v kampih, ki se v večernih urah odpravijo v središče Kobarida in drugam ter se vračajo v poznih večernih urah z občutkom večje varnosti in preglednosti terena.

Pokopališče v Kobaridu

Namen investicije na pokopališču v Kobaridu je predvsem prijazen dostop in dostojen prostor v preddverju za slovo od naših dragih. Tlakovanje vhoda ter ureditev robnikov bosta zaokrožila podobo tega prostora, ki bo zaključen še v letošnjem letu. Namen investitorja je tudi, da parkiranje, ki je do sedaj večinoma potekalo pred vhodom, preusmeri za pokopališče in ta vhod sprosti za obiskovalce, ki pridejo peš, predvsem pa omogoči primerne pogrebne slovesnosti v odprtem ambientu.

CESTA, KI VODI DO NAPOLEONOVEGA MOSTU**, je zelo priljubljena tako pri domačih sprehajalcih kot pri gostih obeh bližnjih kampov ob Soči. Z ureditvijo javne razsvetljave je ta del poti tudi bolj varen. **Foto: Špela Kranjc

Zaposlili smo nekaj javnih delavcev

Prek programa javnih del smo v drugi polovici leta na Občini Kobarid zaposlili tri nove delavce, ki bodo v pomoč predvsem krajevnim skupnostim in turističnim društvom pri opravljanju raznovrstnih del v okolici. To pomeni urejanje turističnih in drugih poti, igrišč ter pomoč pri urejanju druge infrastrukture v javni lasti. Eno delovno mesto pa je namenjeno skrbi za Športni park Kobarid in dežurstva, ki so potrebna ob uporabi športne dvorane ali zunanjih površin.

Zelena hiša bo zaživela še letos

Kar nekaj časa je potrebovala *Zelena hiša*, ki je locirana za spomenikom Simona Gregorčiča v Kobaridu, za svojo vsebino. Seveda so bila kot skoraj vedno problem finančna sredstva. Letošnjo jesen bo najprej zaživelo pritličje, saj smo prek ***Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano*** ter programa *LEADER* ob pomoči ***Lokalne akcijske skupine LAS za razvoj*** pridobili nekaj denarja za nakup opreme. Tako se bo v središče Kobarida kmalu preselil ***Turistični informacijski center Kobarid***, v hiši pa bo tudi pisarna ***Triglavskega narodnega parka***. Počasi se bo hiša s svojim programom nadgrajevala, seveda na osnovi finančnih možnosti in upajmo, da bomo kmalu dobili tudi uradno likovno galerijo, ki je Kobariška še nima.

Nada Pajntar, Občina Kobarid

Utrinki

UDELEŽENCI GASILSKEGA TABORA ZA MLADE** so z zanimanjem prisluhnili predstavitvam različnih področij. Tako so se med drugim spoznali tudi z lovstvom in radioamaterstvom. **Foto: Sandi Grkovič

▶ Teh pet dni taborjenja je kar hitro minilo in že se je približeval zaključek tabora, na katerega so se otroci še posebej pripravljali, saj so jih zadnji dan obiskali vodilni predstavniki GZ Bovec in GZ Kobarid, župan Občine Bovec **Danijel Krivec** ter njihovi starši. Tabor so zaključili s piknikom in odločitvijo, da ga tudi prihodnje leto ponovijo.

Miro Bozja, poveljnik GZ Bovec

Občina Tolmin

Nov stanovanjski objekt na Lavričevi ulici?

Konec julija je potekala javna predstavitev gradnje stanovanjskega objekta na Lavričevi ulici. Gre za dve leti staro zamisel lastnika družbe Fidemar d.o.o. **Marijana Kneza**, ki je svoje podjetje preselil v industrijsko cono v Poljubinju. S projektantom **Mirom Božičem** so zasnovali projekt gradnje dveh stanovanjskih blokov na območju nekdanje čevljarske tovarne ***Jelen*** oziroma ***Planika***. Na predstavitvi je bilo slišati mnogo očitkov, da je bila predstavitev projekta organizirana šele dve leti po zamisli, čeprav je res, da je projekt kot investitor šele marca letos odkupilo podjetje ***Gorica Leasing d.o.o.***

Studio Božič d.o.o. inženiring Idrija je tako predstavil stanovanjski objekt s skupaj 48 stanovanji za 156 stanovalcev, stanovanja pa naj bi bila velika od 28 do 60 kvadratnih metrov. Kot pravi predstavnik investitorja **Robert Vrtovec**, naj bi bila prodajna cena dosegljiva ljudem iz te regije. Cena bo seveda odvisna od tega, koliko bo imel investitor stroškov, pa tudi od tega, kakšen objekt bodo sploh gradili. Objekt naj bi bil po zdajšnjem načrtu projektanta Božiča razčlenjen na dva dela, ta pa se po načrtu delita še vsak na štiri dele, ki se razlikujejo tudi po višini. Štirje deli bodo tako sestavljeni iz treh nadstropij in mansarde, kar pomeni 14 metrov višine, višji del objekta pa naj bi imel štiri nadstropja in mansardo, kar skupaj znaša skoraj 18 metrov. To je v primerjavi z zdajšnjo stavbo, ki je visoka okoli 6 metrov, na najvišjem delu pa 9 metrov, precej, zato se **Stojan Kenda**, zastopnik okoliških stanovalcev, s tako visokim objektom ne strinja: *"To območje je območje nizkih gradenj in v bližini starega dela Tolmina. Geografsko gre za terasasto območje, zato bi bila taka stavba kot stolpnica in se ne bi skladala z okoljem."*

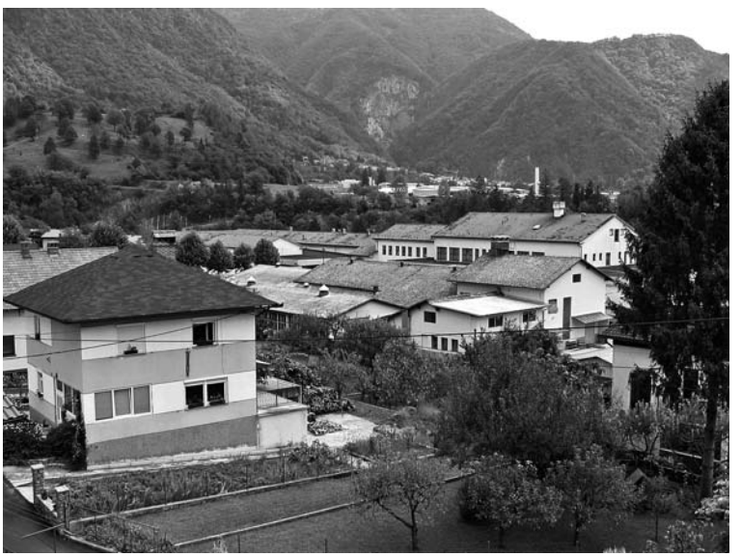

NA MESTU NEKDANJE ČEVLJARSKE TOVARNE *bosta morda v dveh letih stala dva stanovanjska bloka s skupaj 48 stanovanji za 156 stanovalcev.* ***Foto: Špela Kranjc***

Vhod v bloke naj bi bil na severni strani, kjer so načrtovani tudi ekološki otok, zelenica in 19 parkirišč. Poleg teh bi imel stanovanjski kompleks še 48 parkirišč na južni strani, skupno torej 67, kar pa je po mnenju stanovalcev v soseščini premalo. Prav prometna obremenitev je poleg višine eden izmed glavnih razlogov za nasprotovanje gradnji. Čeprav naj bi po Božičevih besedah v fazi projektiranja na zahtevo tolminske občine izdelali prometno študijo, s katero so ugotovili, da promet zaradi blokov ne bo bistveno povečan, okoliški stanovalci menijo drugače. Obenem je po njihovih besedah Lavričeva ulica že tako obremenjena, saj so na tem območju tudi turistični apartmaji, tu poteka tovorni promet, obratujeta še dve vulkanizerstvi in avtoprevozništvo, v bližini načrtovane gradnje pa je tudi gasilski dom, ki Lavričevo ulico uporablja kot izvoz v sili. Tudi poveljnik prostovoljskega gasilskega društva Tolmin **Miha Vencelj** se zaveda, da je na tej ulici že zdaj težava, saj gasilci poleg nujnih intervencij tudi večkrat tedensko izvajajo vaje, zaradi česar bi po njegovem z novimi stanovalci nastali konflikti.

Pri tem je **Radovan Lipušček**, predsednik Krajevne skupnosti Tolmin, predlagal, da bi lahko preselili gasilski dom, policijo in podobne

Utrinki

V DEŽELI LEPOT POD RADUHO

Loka – ***Mladinski odsek Planinskega društva*** (PD) ***Tolmin*** je letos mlade planince peljal na planinski tabor na Loko pod Raduho. Dneve med 7. in 11. julijem smo preživeli v planinski koči, ki jo upravlja ***PD Luče***. Kljub neugodnim vremenskim razmeram smo spoznavali lepote bližnjih planin in gora. Povzpeli smo se na 1.910 metrov visoke Durce in 2.062 metrov visoko Raduho. Poleg pohodništva smo ob dežju spoznavali vsebine planinske šole. Pred kočo nas je navduševala igra z lesenimi keglji, večere smo si krajšali s pesmijo, pripovedovanjem šal, z gledanjem diapozitivov, s kvizi in pravljicami. Planinsko poslastico je predstavljal obisk Snežne jame, v kateri smo videli ledene kapnike.

MLADI PLANINCI *iz tolminske in mostarske osnovne šole ter nekaterih podružnic so se udeležili planinskega tabora pod Raduho, ki ga je zanje pripravil* ***Mladinski odsek Planinskega društva Tolmin.***

Tabora se je udeležilo 26 mladih planincev iz ***OŠ Franceta Bevka Tolmin*** in ***Podružnične šole za izobraževanje in usposabljanje otrok s posebnimi potrebami*** ter ***OŠ Dušana Muniha Most na Soči*** s podružnicama Dolenja Trebuša in Šentviška Gora. Spremljali smo jih vodniki **Vinko Pagon** in **Valter Černigoj**, mentorice planinskih skupin **Mojca Florjančič**, **Zalka Uršič**, **Majda Pagon** in **Melita Drol**, za morebitne žulje je skrbela medicinska sestra **Iris Bratina**. Posebne zasluge pripadajo tudi **Andreji Koren**, ki je skrbela za svoja dva varovanca. Za dobrote iz kuhinje in dobro počutje v koči sta poskrbela oskrbnika. Kljub dežju smo se v dolino vrnili polni lepih doživetij in prijetnih vtisov z na novo stkanimi prijateljskimi vezmi.

Besedilo in foto: Melita Drol, vodja tabora

servisne službe Na Log. Prisotni na predstavitvi so se tudi spraševali, ali nova stanovanja sploh potrebujemo, saj naj bi bilo po podatkih tolminskega župana **Uroša Brežana** v Tolminu okoli 100 neprodanih stanovanj. Kot pravi Brežan na nekatere očitke, občina tudi ne ukinja delovnih mest, saj se s tem ukvarjajo podjetniki in investitorji. Načrt občine je le, da industrijo seli iz mesta, in sicer v poslovni coni Na Log in v Poljubinj, v mestu pa naj bi bilo industrije čim manj.

Občinski svet je tako na svoji zadnji seji zavrnil pripombo, da to območje ni namenjeno večstanovanjski gradnji. Investitor Gorica Leasing d.o.o. je tako že vložil vlogo za gradbeno dovoljenje na ***Upravno enoto Tolmin***, ki je občino prosila za razlago prostorskih ureditvenih pogojev oziroma upov. Do septembra bodo tako poskušali uskladiti interese investitorja in stanovalcev, da ta gradnja ne bi preveč posegala v okolje. *"Spreminjanje načrta ni v moji moči, saj bo imel zadnjo besedo investitor, mi lahko pomagamo samo znotraj naše stroke glede na konkretne pobude in želje krajanov,"* pojasnjuje Božič. Vrtovec pa na to odgovarja: *"Ta investicija ni ne vem kakšen bajen zaslužek, saj je treba obstoječo halo zrušiti in urediti infrastrukturo. Je pa smiselno razmisliti, ali bi lahko zgradili nižji objekt, vendar, kolikor sem razumel, stanovalci stanovanjskega objekta sploh nočejo, kar pa je malo bolj problematično. Pričakoval sem razpravo o smiselnih pripombah – infrastrukturi, prometu, višini …, nisem pa pričakoval, da stanovanj sploh ne želite. Kaj to pomeni, ne morem nič odgovoriti. Pripravljeni smo najti optimalno rešitev, kolikor se v okviru možnosti seveda da."* Če do dogovora med investitorjem in okoliškimi stanovalci ne bo prišlo, bodo morali občinski svetniki na podlagi razprave med investitorji, stanovalci in občino ter s pomočjo pripravljenega gradiva s strani občinske uprave o gradnji novega stanovanjskega naselja odločati na jesenski seji občinskega sveta. Če se bodo svetniki odločili za gradnjo in bo Upravna enota Tolmin investitorju Gorici Leasing izdala gradbeno dovoljenje, naj bi bila dva načrtovana stanovanjska bloka na Lavričevi ulici zgrajena že v letu dni.

Mariša Bizjak

OB MAGISTRALNI CESTI SKOZI TOLMIN *je na 32 javnih svetilkah prostor za oglaševalne panoje.*

Drugačen način oglaševanja v občinskem središču

Krajevna skupnost (KS) ***Tolmin*** od konca julija ponuja novo možnost oglaševanja v občinskem središču. Javne svetilke ob magistralni cesti skozi Tolmin so namreč pred tem opremili z okvirji, v katere se lahko namestijo oglasni panoji. Zasluge za to gredo tudi ***Občini Tolmin***, ki je tolminski KS za tovrstno uporabo odstopila 32 javnih svetilk od odcepa za Poljubinj do križišča pri Peršetih.

Polovica okvirjev je opremljenih z grbom Občine Tolmin, preostalih 16 pa z znakom KS Tolmin, ki je zanje odštela približno 3.000 evrov. Strošek oglaševalcev, pojasnjuje predsednik KS Tolmin **Radovan Lipušček**, sestavljajo najemnina za oglasno mesto ter izdelava in namestitev panoja. Prihodki od najemnine oglasnih mest bodo poleg občinskega proračuna in prihodkov od najemnine za dvorano v stavbi na Rutarjevi ulici tretji vir financiranja njihove dejavnosti, je še povedal Lipušček.

Tako namestitev okvirjev na obcestne svetilke kot vstavljanje oglasnih panojev vanje je KS zaupala ***Turistični agenciji Maya***. Po besedah njenega direktorja **Boruta Nikolaša** je bilo zanimanje za tovrstno oglaševanje že vse od začetka veliko, tako da so skoraj vse okvirje zapolnili takoj. Pogodbe s podjetji je KS Tolmin podpisala za dolgoročni najem enega leta in obenem za nedoločen čas, prav ta podjetja pa bodo zato ob podaljšanju imela prednost pri ohranitvi istega oglasnega mesta. Sicer se oglaševalci lahko odločijo tudi za kratkoročni oziroma trimesečni najem ali srednjeročni najem za polletno obdobje. Predvsem večji trgovci pogrešajo več obcestnih svetilk in s tem oglasnih mest med semaforiziranim križiščem in odcepom za poslovno-obrtno cono Na Logu. Na vprašanje, ali bodo ob velikem zanimanju namestili tudi dodatne okvirje na svetilke po tolminskih ulicah, je Nikolaš odgovoril, da tega zaenkrat ne načrtujejo.

Besedilo in foto: Špela Kranjc

Zapleti z obnovo cest se nadaljujejo

O obnovi cestnih odsekov v Klavžah in Podbrdu smo v ***EPIcentru*** pisali že večkrat, kljub navedbam pristojnih pred meseci pa se dela še vedno niso zaključila oziroma, v primeru Podbrda, niso nadaljevala.

Zgodba z obnovo ceste skozi Klavže se vleče že dobro leto, pred nekaj meseci pa se je zaradi pripomb krajanov začelo zapletati. Ti so bili ogorčeni nad predvidenimi oziroma že opravljenimi deli – predvsem so jih motili veliki betonski zidovi in postavitev mostu čez potok Sopota – upravljavec ceste, ***Direkcija RS za ceste*** (DRSC), pa se je branil, da je za projektno dokumentacijo pridobil vsa soglasja, tudi s strani ***Krajevne skupnosti Kneža***, ki da takrat ni imela nobenih pripomb. Krajani so se s predstavniki DRSC srečali sredi maja. Kot zatrjujejo na DRSC, so na sestanku, na katerem je sodelovala tudi ***Občina Tolmin***, našli rešitev za vse zahteve krajanov.

Kritike s strani krajanov niso pojenjale niti po majskem sestanku, tolminski župan **Uroš Brežan** pa je ob tem povedal, da mnenje občine glede zapletov v Klavžah ostaja nespremenjeno: *"Stališče občine je, da se je treba držati dogovora, ki smo ga sklenili na skupnem sestanku na DRSC v Ljubljani, 18. maja. Na tem sestanku smo se dogovorili, da direkcija izpolni 12 od 13 zahtev vaščanov, za trinajsto zahtevo (rušenje zidu) pa smo se strinjali, da se ne izvede. Nazadnje je bila občina julija skupaj s krajani, lastnikom parcele in DRSC-jem prisotna na postopku ugotavljanja meje na spornem delu zemljišča nad cesto. V kontaktih tako s krajani kot tudi z investitorjem se trudimo, da bi projekt v skladu z dogovorom čim prej zaključili."* Optimistični so tudi na DRSC, saj predvidevajo, da se bo zgodba kmalu zaključila. Kot so nam sporočili, se dela po *"dopolnitvah projekta že izvajajo in v začetku septembra je predvideno asfaltiranje celotnega odseka skozi Klavže"*.

Manj optimistične pa so informacije o nadaljevanju obnove ceste skozi Podbrdo. Maja so na DRSC zapisali, da bo začetek del še letos, vendar se odmika v prihodnost. Odsek do odcepa za Bačo in Porezen naj bi prišel na vrsto šele prihodnje leto, dela pa naj bi se končala leta 2011. Tako bodo zaradi zmanjševanja denarja za državne ceste na boljše čase morala počakati tudi ostala gradbena dela – gre za ureditev vodovoda, kanalizacije, javne razsvetljave in pločnika – ki jih bo sicer financirala Občina Tolmin.

Jerneja Kos

Utrinki

NAŠIH PRVIH DESET LET

Bovec – S krajšim, a prisrčnim kulturnim programom, podelitvijo priznanj in zahval ter z razstavo smo 26. junija v bovškem kulturnem domu praznovali deseto obletnico ***Turističnega krožka OŠ Bovec*** in peto obletnico ***Sekcije mladih Turističnega društva*** (TD) ***Bovec***. Težko je bilo strniti deset let v en dogodek, a smo skozi nastope članov krožka iz prve triade z igrico *Tu moji baliži je …*, članov iz druge triade z igrico *B'čani praznujemo praznike tuku..*, z nastopom flavtista **Žige Bartola** kot predstavnika tretje triade in nastopom članic sekcije naše uspehe in zanimivosti strnili v petih sklopih.

Letos turistični krožek praznuje svojo deseto obletnico delovanja in doslej ga je obiskovalo prek 100 učencev. V tem obdobju smo počeli in

Vodka v Rusiji, rezanci na Kitajskem

Mnogim že dobro poznan tolminski popotnik Tadej Beguš in njegovo dekle Saša Mihevc iz Tržiča sta sredi avgusta že na Kitajskem. V prvem delu njunega potopisa sta se od nas poslovila takrat, ko sta prečila Ural in zapustila Evropo, obkrožala pa ju je vedno bolj mogočna tundra. Pred njima je sedaj največja celina sveta.

Uredništvo

Azija. Prve kilometre sva prespala na vlaku, ki naju je peljal v mesto Krasnojarsk. Tam sva po naključju spoznala **Karinko** in **Pašo**, lokalna pilota jadralnih padal in obenem lastnika jadralnopadalske šole ***Vector Paraplanoff***. Poleg tečajev jadralnega padalstva prirejata tudi tečaje jadralnega padalstva z motorjem, pozimi pa je bolj zanimivo kajtanje na zamrznjenih jezerih.

Posebna čast – z balonom čez sibirska polja in sibirske travnike

Posebej zanimivi so panoramski poleti z balonom zgodaj zjutraj, zato smo mi že pridno napihovali balon, ko so drugi v padalskem kampu še spali. Nikakor nisva pričakovala, da naju bo doletela ta čast in bova sredi Sibirije čez polja in travnike poletela z balonom. Imela sva občutek, da se nisva še povsem zbudila iz sanj, a je bilo resnično. Čeprav sva oba pilota jadralnih padal, je bilo to za naju nekaj posebnega. Dan poprej sva spoznala mladeniča, ki je prišel poskusit, kako zgleda polet z balonom, saj je lastnik agencije, ki prodaja čustva. V mislih je imel predvsem to, da nekomu podarimo darilo, ki nima materialnih vrednot, temveč se ga dotakne čustveno, globlje. Moram priznati, da ga najprej nisem najbolje razumel, a po tem poletu mi je bilo povsem jasno. To je resnično doživetje, ki ga je vredno izkusiti ali podariti.

Poleg poleta z balonom sva letela tudi z jadralnimi padali. Sibirija ni prav bogata z visokimi hribi, vsaj v tem predelu ne. Za dvig zato na ravnini uporabljajo *"libiotko"* – vitel, s katerim so nas dvignili do 500 metrov nad površje Zemlje. S pomočjo agregata, ki ima pritrjen kolut s približno kilometrsko vrvjo te enakomerno vlečejo, dokler ni vrv skoraj pravokotno postavljena na Zemljo – in takrat se odklopiš. Posebnih poletov nisva imela, saj sva to prvič počela in tudi pogoji za letenje niso bili prav blesteči.

Največji svetovni rezervoar sladke vode

Bajkalsko jezero je največji rezervoar sladke vode na svetu, dolgo je 636 kilometrov in globoko 1.637 metrov. Ker gre Transibirska železnica tod mimo, sva si vzela nekaj dni in použila lepote tega hladnega, a nič kaj turističnega severnega dela jezera v mestu Severobajkalsk. Kot se spodobi in ker voda skorajda na vsakem koraku vre iz tal, sva se tudi midva ogrela v enem izmed toplih vrelcev s temperaturo 44 °C. Kar mravljince sem imel, ko sem prvič stopil v "topel" bazen. To je prava stvar za naše nonote in none, da si ogrejejo njihove mrzle kosti! Po tej postojanki sva

Utrinki

ustvarili veliko stvari. Sedemkrat smo sodelovali na festivalu *Turizmu pomaga lastna glava*, leta 2003 smo najprej gostili regijski festival, tri leta kasneje pa še 23. državni festival. Skupaj smo z našimi nalogami na regijskih festivalih osvojili eno bronasto, dve srebrni in štiri zlata priznanja, na državnih festivalih pa eno srebrno in štiri zlata priznanja.

Ob sodelovanju na festivalih smo v letih od 2001 do 2003 z različnimi aktivnostmi zbirali denar za izgradnjo otroškega igrišča v neposredni bližini šole. Tega nam je uspelo zgraditi do 12. julija 2003, ko smo s stotimi baloni v zraku naznanili odprtje prvega javnega otroškega igrišča v Bovcu. Denar smo zbrali z božično-novoletnim sejmom, s prodajo koledarja *So bili in so veliki ljudje na Bovškem*, spominkov *W'ca 'z B'ca*, z donacijo delavcev ***Iskre Bovec*** in donacijami drugih podjetij ter s pomočjo ***Občine Bovec***, od katere smo prejeli tudi denarno nagrado. Še vedno urejamo okolico igrišča, tako da smo počistili divje rastišče in obnovili ograjo.

V DESETIH LETIH DELOVANJA TURISTIČNEGA KROŽKA OŠ BOVEC *se je zvrstilo mnogo različnih aktivnosti. Z njimi so precej spremenili svoj kraj, prepričani pa so, da so lahko še boljši.* ***Foto: arhiv krožka***

Spomladi 2003 smo sodelovali v natečaju za najboljši turistični spominek ter si delili drugo mesto s kolekcijo spominkov W'ca 'z B'ca, ki jih prodajamo na mnogih prireditvah, kot so *Hoja po buških stezah*, *Buški dan*, *Čomparska noč*, *Noč na jezeru* na Mostu na Soči, *Ekopraznik* v Tolminu, pa tudi v italijanskem Špetru. Nekajkrat smo šli na t. i. vikend delavnice v Trento, na Livek in v Kranjsko Goro, kjer so se rojevale naše ideje, naloge in novi spominki. Spomladi 2004 smo prvič pripravili prireditev *Pomlad za mlade*, ko so k nam na igre brez meja, ustvarjalne delavnice s skavti in modno revijo **Mira Mišljena** prišli učenci z Brda pri Kranju, iz Postojne, Breginja, Kobarida in z Žage ter kljub zelo slabemu vremenu preživeli nepozaben dan, ki smo ga naslednje leto popestrili s koncertom in programom *Z glavo na zabavo*. Še isto pomlad smo ustanovili Sekcijo mladih TD

***OB BAJKALSKEM JEZERU** – Tadej in Saša sta si vzela nekajdnevni oddih od Transsibirske železnice in uživala v lepotah severne obale največjega jezera sveta.*

***V MESTU LINZHOU KAKŠNIH 500 KM JUŽNO OD PEKINGA** so možje zaradi Tadejevega pristanka s padalom celo ustavili proizvodnjo in mu ga precej neuspešno poskušali pomagati pospraviti.*

odrinila naprej, saj nama je oblast dihala za vrat. Najina ruska viza je veljala 30 dni, a kaj, ko se Rusija vleče kot ponedeljek. Treba je bilo narediti dvodnevni maraton z vlakom od Severobajkalska prek Tinde do Khabarovskega in končne postaje v Vladivostoku. Najlepši del Transibirske železnice je po najinem odsek med Severobajkalskom in Tindo. Gore so še vedno zavite v sneg in železnica poteka po nasipu v močvirju, kjer kraljujejo komarji in medvedi. Poleg njih pa 360 kilometrov pred Tindo iz smeri Severobajkalska živi pleme Evjenki, ki se še vedno preživlja z lovom in ribolovom. Kožuhe živali prodajajo v bližnjem mestu in si s tako zasluženim denarjem kupujejo živež. Žal pa zelo radi preglobоko pogledajo v kozarec in potem izgubijo razsodnost. Poleti kot svoja prevozna sredstva uporabljajo kanuje, pozimi pa pridejo v mesto po zaledenelih rekah s pomočjo sani, ki jih vlečejo jeleni.

Vladivostok in primorska oblast

To je bil čas, ko so oblaki cele dneve prekrivali obalo, bilo je mraz in deževno. A ljudje so bili topli. Ker v celi Rusiji nisem imel občutka, da ljudje vse dneve pijejo vodko, sem to razočarano povedal padalskemu kolegu **Aljoši**, ki naju je gostil v Vladivostoku. Tako smo zadnji dan zaključili v pravem ruskem stilu – z vodko in pivom. *"Nasvidanje"*, Rusija!

V Pekingu je hrana sočna in okusna – ter poceni

To je bil vse prej kot turistični obisk kitajske prestolnice. Potreboval sem dve novi vrvici za padalo, saj sta bili stari poškodovani oziroma "zažgani". **Mads** iz Ultra Lite Products nama ju je dostavil po hitri pošti, saj jih proizvajajo na Kitajskem. Dobro jutro, Tadej! Večina današnjih proizvodov prihaja s Kitajske, tako da je treba izkoristiti priložnost, le paziti moramo na kakovost. Da sva lahko kolikor toliko ažurna in ne izgubljava časa ter ne zapravljava preveč denarja v kavarnah z dostopom do spleta, sva si omislila majhen prenosni računalnik, čeprav je to proti najinim načelom potovanja. Preveč stvari je z njim povezanih in prav presenečena sva, koliko popotnikov ima s seboj poleg knjige (vodiča) še računalnik. Očitno smo v taki dobi. Midva ga uporabljava samo, ko je potrebno, saj je okoli naju toliko stvari, ki bi jih bilo škoda zamuditi.

V Pekingu se nama zdi še najbolj zanimiva hrana, ki je tako sočna in okusna ter poceni. A kar je poceni, je ponavadi polno olja, tako da sva zelo cenila povabilo Sašine kolegice **Alice** v eno izmed zelo dobrih restavracij, kjer so nama postregli s pekinško raco, ki je čudovita. Kasneje so se z njo mastili tudi kolegi v hostlu, ki so kar pozabili na pašto, uslužbencem hostla pa sva podarila kosti, iz katerih so naslednji dan skuhali juho. Ker nama kitajščina ne gre kaj prida z jezika, nama je v veliko pomoč **Ming** iz Hongkonga s katerim preživimo večino časa. Tako smo skupaj barantali, a se je odločil, da nikoli več ne gre z menoj kupovat hlač, ker da so prodajalke kar do konca spustile cene, saj niso želele več barantati z menoj. Imel sem občutek, da sem govoril samo resnico, saj mi ne morejo prodajati plastike, skozi katero tudi sapica ne prodre, za 100-odstotni bombaž!

Linzhou – nov kraj na padalskem zemljevidu

Linzhou, ki leži 500 km južneje od Pekinga, je nov kraj na padalskem zemljevidu, kjer veliko denarja vlagajo v infrastrukturo. Čudovit kraj, kjer se greben dviga 1.200 m visoko in se za njim odpirajo čudoviti kanjoni in hribi. Imela sva zelo mrčasto vreme, ki ga je spremljal dokaj močan veter, vendar so tukaj letos uspeli leteti do višine 4.870 m, zato 150 km preletene razdalje ni nič nenavadnega. Območje je predvsem znano po namakalnih sistemih, ki so jih zgradili brez pomoči strojev, in je zelo ugodno za kmetovanje. Moji pristanki so bili navadno sredi njiv in domačini so bili zelo veseli mojega obiska. Tako so ustavili proizvodnjo, kjer so vlivali zavorne bobne in mi prišli pomagat pospravit padalo. Zelo so bili radovedni, iz kakšnega materiala je. Ker je bilo vetrovno, so kar stopili na padalo, da ga ne bi odneslo. No, kaj jim hočeš po slovensko ali angleško razlagati, da ne smejo stati na padalu, ko pa razumejo samo kitajsko! Kar na hitro sem se ga lotil pospravljat, tako da so počasi poskakali iz njega. Ko smo ga pospravili, so poklicali v klub in mi prinesli stol pred vrata tovarne, da počakam na prevoz. Po moji glavi pa je ves čas odmevala pesem Iztoka Mlakarja: *"Kadar rečejo livarji: Pubi, usidma se!"*

Besedilo in foto: Tadej Beguš in **Saša Mihevc**

Utrinki

▶ Bovec z namenom, da učenci, ki so že zapustili osnovnošolske klopi, še naprej lahko delujejo kot turistični podmladek. Tako sekcija dvakrat letno pripravi ustvarjalne delavnice (velikonočno in Miklavževo), spomladansko čistilno akcijo ter s kulturnim programom in delavnicami sodeluje na različnih prireditvah. Prav gotovo je bilo nepozabno doživetje sodelovanje pri bovškem programu ob vstopu Slovenije v EU na bovškem letališču, ko smo s padalci na drogove dvignili 25 zastav. V teh letih smo naš kraj dodobra spremenili, prav gotovo pa smo lahko še boljši.

Nataša Bartol

Utrinki

V DOLENJI TREBUŠI KIPI MLADOST

Dolenja Trebuša – Vas na obrobju tolminske občine se je v zadnjih letih neverjetno pomladila, saj so v tem času našteli več rojstev kot desetletja poprej. Prav mlade družine pa so tiste, ki skrbijo, da vas živi svoje dejavno življenje. Tu ostaja podružnična šola ***OŠ Dušana Muniha Most na Soči***, tudi z oddelkom vrtca, kjer so letos kapacitete povsem zapolnjene, tu je pogosto zaseden kulturni dom, kjer ima sedež prosvetno društvo, ki bo kmalu praznovalo že 100-letnico delovanja, v vasi pa deluje še peščica drugih, glede na dejavnosti zelo močnih društev – gasilsko, športno in etnološko.

25. julija pa je bilo v Dolenji Trebuši še posebej slovesno, saj so svečano odprli prenovljeno igrišče, ki so ga obnavljali v zadnjih letih. Ker mladi v vasi ostajajo, je bila želja po funkcionalnem igrišču kot mestu rekreacije in zdravega načina druženja velika. Igrišče sredi vasi za kulturnim domom in šolo je bilo že dokaj na-

Franc Žehcu

Na Kamnem je le nekaj let pred prvim potresom, ki je spremenil podobo posoških vasi, živel dober in bister, vendar po svoje prebrisan mož. Svoj jezik je znal vrteti tako, da mu je vedno uspelo prepričati sogovornika, še bolj pa vaške gospodinje, da ni odšel iz hiše ne lačen niti žejen. Ta zgovoren mož je bil Franc Žehcu.

Franc se je rodil na Kamnem staršem brez premoženja, v skromni hiši, ki bi komajda zaslužila to ime. Še preden je lahko začutil materino ljubezen, je ta umrla in mlademu očetu zapustila nepreskrbljenega otroka. Do prezgodnje ženine smrti se je Frančev oče preživljal z delom po kmetijah in v gozdovih. Ko je ostal sam z majhnim otrokom, se je odločil pridružiti skupini, ki je odhajala služit težaški kruh v gozdove Romunije. V domačih krajih ni našel sorodnikov ali dobrih ljudi, ki bi bili pripravljeni leto ali dve skrbeti za majhnega otroka, želja po zaslužku pa je bila prevelika, da bi se odpovedal priložnosti, ki so jo nudili transilvanski gozdovi. Na dolgo pot je tako vzel tudi malega Franca.

Več tednov je po cel dan delal v oddaljenih gozdovih, kamor so le najpogumnejši možje vzeli svoje žene, da so s kuhanjem in pranjem pomagale služiti. Oče poleg dela ni mogel skrbeti še za otroka, zato se je ta po hitrem premisleku znašel v reji pri ciganski družini, oče pa ga je obiskoval, ko je prihajal na nekajdnevne počitke in po sredstva za življenje v gozdovih. Po treh ali štirih letih trdega dela se je utrujeni oče odločil, da se vrne domov. Z veliko težavo in verjetno v zameno za bogato nagrado mu je ciganska družina vrnila sina. Po vrnitvi na Kamno nato Franc ni nikoli več zapustil rodne vasice.

Kruh in polenta

Po očetovi smrti se je Franc preživljal z delom pri vaških kmetih, še najraje pa je opravljal dela pri hišah. Ko so domači možje odhajali na košnjo in spravilo sena v senožeti, je bilo pri hiši marsikatero delo prenaporno za gospodinjo ali ostarelega deda. Takrat so se pojavili Franc in njemu podobni, ki so za kosilo in večerjo opravili vse potrebno. V jesenskih dnevih si je Franc služil hrano z žaganjem drvi, spravilom stelje in podobnimi vsakodnevnimi opravili. V dolgih zimskih večerih je z otroki posedal ob peči ter jim pripovedoval zgodbe in pravljice, ki si jih je nemalokrat sproti izmišljeval. Sédel je v kot pri peči, v naročje vzel enega od otrok in zazrt nekam v pravljični svet pripovedoval. Otroci so kot uročeni prisluhnili, ko je s tihim glasom napovedal: *"Jama Arkan, odpri se!"* Bil je prava izjema med sebi enakimi in otroci se ga niso bali, celo radi so ga imeli.

Nemalokrat si je bistroumni možak večerjo in krajec kruha prislužil z obljubo. Ko je zaslutil ali mu je prišlo na uho, da katera gospodinja potrebuje pomoč, se je pojavil pri hiši ter obljubil, da bo prišel ob dogovorjenem času in pomagal pri delu. Gospodinja ga je seveda nagradila z večerjo, da bi si zagotovila delavca, ki pa je podobne obljube za

Utrinki

četo, zato se je leta 2006 na pobudo ***Športnega društva KUK*** začela njegova obnova. Med drugim pri ***Fundaciji za šport*** in na občinskih razpisih so pridobili finančna sredstva, ki so zadoščala za pokritje materialnih stroškov, vsa fizična dela pa so krajani opravili s prostovoljnim delom. Kasneje se je projekt nadaljeval, predsednik Krajevne skupnosti Dolenja Trebuša **Aleš Manfreda** pa je povedal, da so obnovili predvsem razsvetljavo, postavili ekološki otok za zabojnike, novo varovalno ograjo ob šolskem objektu ter preplastili dvorišče pred igriščem ob gasilskem domu. Vrednost obnove je bila po Manfredovih ocenah v prvem delu okoli 24.000 evrov, v drugem delu pa približno 52.000 evrov. Vsekakor pa se – tako Manfreda – prostovoljnih delovnih ur ne da preštеti in resnična cena obnove je veliko višja od izplačane vrednosti investicije.

Po več letih premora so ob odprtju prenovljenega igrišča to poletje skušali oživiti nekoč največji krajevni praznik ob godu svetega Jakoba. Sveti Jakob je namreč vaški zavetnik, nekoč so njegov god praznovali po več dni in ob tej priložnosti so se domov vrnili tudi izseljeni Trebušani. Brez izjem imajo Trebušani na to praznovanje lepe spomine, predvsem pa željo, da bi praznik spet zaživel. Glavno dogajanje je bilo nekoč v nedeljo, ki se je začela z vaško budnico, ki je od hiše do hiše prebudila vse prebivalce in jih povabila k maši. Tej sta sledila semenj in ples. Letos so Jakoba in odprtje obnovljenega igrišča v Dolenji Trebuši premaknili na soboto. Uradnemu delu z nagovori pristojnih in zaslužnih ter s kulturnim programom, ki so ga pripravili domači pevci in folkloristi, je sledil dobro obiskan veseli večer.

PRI OBNOVI IGRIŠČA V DOLENJI TREBUŠI *so sodelovali predvsem prostovoljci.* ***Foto: Aleš Manfreda***

Špela Mrak

GRAHOVŠKA TRIDNEVNICA

Grahovo ob Bači – Zadnji junijski konec tedna je bil na Grahovem ob Bači zelo živahen. Začelo se je že v petek zvečer, ko so zbrani v dvorani krajevne skupnosti ob projekciji posnetka lanskoletne prireditve ob 60-letnici snemanja filma *Na svoji zemlji* podoživeli nepozabne trenutke. V soboto so bili domačini, izseljenci in prijatelji Baške grape povabljeni na jubilejno, deseto prireditev *Na svoji zemlji – danes*. Domačinke so pripravile tradicionalno dobrodošlico s skuto, kruhom, sokom, z zaseko in žganjem ter raznovrstnim domačim pecivom. Udeležence je skozi dogajanje vodila povezovalka prireditve **Mojca Mavrar**, s pesmijo pa ▶

vnaprej darovane večerje in kruh s "špehom" veselo ponujal tudi drugim. Čeprav bi ga opeharjene ženske lahko večkrat odgnale od hiše, se to verjetno ni nikoli zgodilo, saj je Franc Žehcu vedno našel kruha in krompirja vsaj za skromen prigrizek, ki ga je kamenska gospodinja prihranila zanj in podobne "patrone". Svoj prvi dom si je uredil v skalnem previsu pod Laborjem.

Trte in kope

Franca ni bilo dobro užaliti ali se iz njega preveč norčevati, saj se je znal tudi razjeziti in včasih grdo maščevati. Tako je v jezi porezal vse trte skorajda vsakemu, ki ga je grdo užalil ali se mu posmehoval. Tudi lačen ni šel rad od hiše. Neka vaška dama, ki je užaljena ugotovila, da ji je Franc napravil škodo, ga je prijavila oblastem. Takrat so ga možje v uniformah kot slaboumnega odpeljali v Gorico, da bi ga zaprli v umobolnico, toda učeni in izkušeni zdravniki so kmalu spoznali njegove težave in ga že po kratkem času zdravega poslali domov.

Premožnejši gospodar iz sosednje vasi se je iz Franca verjetno preveč norčeval ali pa ga je kako drugače prizadel. Užaljeni možakar se je ponoči odpravil v senožet nad vasjo in "hudobnemu" gospodarju zakuril tri

PRED UŽALJENIM FRANCEM *nobena trta ni bila varna.* ***Foto: Pavel Četrtič***

kope sena. Kar nekaj časa so po vaseh ugotavljali, kdo je naredil škodo. Seveda so našli polno krivcev, le pravega ne. Pa se je Franc nekega dne, ko je zvedel, da oškodovanega gospodarja ni doma, odpravil na obisk k gospodinji in jo našel doma v družbi hišnih tet in deklet. Modro je gospodinjo povprašal, če so že odkrili zlikovca, ki je zažgal kope. Ker ni vedela odgovora, ji je povedal, da ve, kdo in zakaj je to storil. Kar nekaj časa sta se pregovarjala, preden ji je Franc obljubil, da ji pove, če mu seveda prej pripravi pošteno malico, ki jo bo zalil s kozarcem jabolčnika. Ko se je dobro odteščal, je ženskam v kratkih besedah povedal resnico in še preden se je gospodinja ovedla, je Franc hitrih nog zapustil hišo in vas.

Brlog

Že po nekaj mrzlih zimah je Franc ugotovil, da je dom pod Laborjem neugoden in zdravju škodljiv. V Mlinu onkraj Soče bi dobil primerno bivališče, toda vas je bila "od rok", zato se ne bi počutil dovolj prost. Na Blaževem skednju nad hlevom mu je dobri gospodar dovolil preživeti zimo, saj je vedel, da Franc ne kadi, pa tudi za čistočo je znal poskrbeti sam. V kot skednja je prinesel *bank*, v katerem je skrbno hranil oblačila in vse svoje premoženje. Ležišče si je postopoma ogradil z gajbicami, lepenko in kartonasto embalažo. Domači so njegovemu domovanju rekli *"brlog"*, saj se je moral do ležišča skoraj priplaziti. Namesto najemnine je opravil dela ob hiši, kar mu je gospodinja poplačala še z večerjo, če si je že ni prislužil nekje v vasi. Po svoji čistoči je Franc verjetno prekašal marsikaterega uglednega gospodarja, saj se je vsako jutro umil v vaškem koritu, nemalokrat gol do pasu.

Krščanski mož

Pred vsakim večjim zapovedanim praznikom se je Franc ne glede na letni čas odpravil k Soči, v kateri se je dodobra okopal in očedil, le značilnega vonja po česnu, ki ga je redno jedel, ni znal odpraviti. Vsako leto se je odpravil na božjo pot, če mu je le uspelo pregovoriti dobre gospodinje, da so mu za popotnico pripravile vsaj hlebec boljšega (ustrojenega) kruha. Zgodilo se je tudi, da si je pri hišah nabral obilnejšo popotnico in se sam odpravil na božjo pot, ki pa se je končala že pri volarskih senikih. Dokler ni bila malha

Utrinki

so jih pozdravili ***Mešani pevski zbor*** (MePZ) ***"Ivan Kokošar"*** s Koritnice in ***Karišk pubi***. V nagradnem kvizu *Lepo je biti Grapar* so obiskovalci navijali tako za domačine kot za "izseljence", a se je pokazalo, da so slednji že marsikaj pozabili. **Franca** in **Nanca** letos izjemoma nista mogli priti, sta pa vse skupaj nasmejali kar po elektronski pošti. Pripravili so še bogat srečelov in ples z ansamblom ***Sotočje***. Svojo dejavnost je predstavil tudi ***Turistični informacijski center Podbrdo***, ki s stalno muzejsko zbirko deluje v obnovljeni Jakovkni hiši. Predsednik Krajevne skupnosti (KS) Grahovo-Koritnica **Stanko Šorli** je ob zaključku dejal, da je prireditev presegla krajevne okvire. Predlagal je, da bi v prihodnje zaživela kot praznik vseh izseljencev zgornjega dela Baške Grape.

Tudi v nedeljo, 26. julija, so zvonovi naznanili praznični dan. Bil je god zavetnice grahovške cerkve sv. Ane, domači župnik **Evgen Gantar** pa je praznoval 25 let duhovništva. Zapeli so mu domači pevci, dopolnile so

ZADNJI KONEC TEDNA V JUNIJU *je bilo na Grahovem ob Bači zelo živahno.* ***Krajevna skupnost Grahovo-Koritnica*** *je ob pomoči domačih društev pripravila pester program, dogajanja pa so se poleg domačinov udeležili tudi "izseljenci" zgornjega dela Baške grape.* ***Foto: Alenka Zgaga***

jih recitacije iz njegovih štirih dosedanjih pesniških zbirk, slovesno mašo pa so sooblikovali župnika **Danilo Kobal** iz Podbrda in **Slavko Obed** z Mosta na Soči ter diakon **Imre Jerebica**. Vse dogodke je pripravila ***KS Grahovo-Koritnica***, sodelovala pa so tudi domača društva: Kulturno društvo MePZ "Ivan Kokošar", ***Prostovoljno gasilsko društvo Grahovo ob Bači***, ***Športno društvo Zarja*** in ***Balinarski športni klub "Bašelj Rudi"***.

Olga Zgaga

NAZIV KERLCA JE OSTAL V VASI

Čezsoča – Člani ***Turističnega društva*** (TD) ***Čezsoča*** so 18. julija pripravili že *24. Kmečke igre*. Program, ki sta ga povezovala **Jasna Kuljaj** in **Milan Štulc**, se je pričel s prikazom etnoloških značilnosti Bovške. Kakih tisoč obiskovalcev se ni prestrašilo popoldanskega dežja, ki je k sreči tik pred začetkom programa ponehal. Ti so lahko videli klepanje kose, *medenje putra s pinjo*, brušenje žage, pletenje *korp*, praženje *kofe tu brštuline*, kuhanje žganja, celoten prikaz sirjenja, predenje *an štrikenje* ter ročno struženje lesa.

Tudi letošnji osrednji del Kmečkih iger se je začel s predstavitvijo ekip udeleženk. Moštva iz Kamnika, z Livka, iz Libeliča (Koroška), Podkorna, Povirja in Čezsoče so se pomerila v treh igrah, ki so jih organizatorji poimenovali *"muža an sirjenje, Čezsoča njima turna in žagi z kordunko"*. Najbolje so se odrezali člani in članice ekipe iz Povirja na Krasu, ki

prazna, je v samoti mirno počival in hvalil dobra dela kamenskih žena.

Sveto obhajilo je bil obred, ki je od vernikov zahteval vzdržnost od hrane. Matere so otrokom nemalokrat že na predvečer tega zakramenta odrekle večerjo in nato še jutranji obrok. Franc, ki si je moral skoraj vsak obrok posebej izprositi, pa se je pred večjim praznikom odločil oditi k maši in seveda k obhajilu. Naneslo je, da se mu je ponudil dober zajtrk, ki se mu ni znal upreti. Naslednji teden je sledila spoved, ki se je je udeležil tudi Franc Žehcu in po njej spovedniku namignil, da ima še en droben greh, ki ga ni takoj izpovedal. Z besedami, ki jih je znal oblikovati le mož, kot je bil on, je spovednika skorajda pripravil do radovednosti. Nazadnje je na prigovarjanje le povedal, da se je pred obhajilom odteščal. Župnik onkraj spovednice je grešnika okaral in ga seveda povprašal: *"Ja Franc, zakaj si to storil? Ali te nič ne teži?"* Grešni mož pa je skromno odgovoril: *"Ne gospod, nič mi ni slabo naredilo."* Epilog spovedi ni znan.

Šolski inšpektor

Ko so Francu z leti počasi pešale moči, so mu pri Logarju ponudili prosto sobo, ki je bila včasih namenjena hišnemu stricu ali samski teti. Dobro se je počutil v novem bivališču ter gospodinji in hčeri, izučeni učiteljici, z lepo besedo izkazoval hvaležnost, ki so je bili deležni le izbranci v Mlinu, Blaževi in nekateri drugi dobrotniki. Ko je mlada učiteljica poučevala na osnovni šoli na Trnovem ob Soči, se je nekega dne učenec neobičajno dolgo zadržal od pouka po opravljeni potrebi. Učiteljica je učenca pokarala, vendar ji je ta povedal, da ga je zunaj zadržal šolski inšpektor. Zaskrbljena učiteljica je pohitela, da bi ugotovila, zakaj inšpektor ne vstopi. Zaprepadena je namesto strogega nadzornika zagledala Franca. Kaj ga je pripravilo do obiska, ki ga je opravil skrbno očiščen in "tahmašno" oblečen, je vedel le on. Urnih besed, ki tudi njemu niso dovoljevale ugovora, mu je odstopila svojo malico, odštela dinarje za avtobus in ga napotila domov.

Ponev za jajca

Vedno pa le ni bil na volji zaslužiti za južino, zato si je Franc pomagal na domiseln način.

Bolj lačen kot ne se je sprehajal po vasi in pogledoval po kokoših, ki so brezskrbno greble po kupu gnoja pred eno od hiš. Hipoma si je zaželel na zaseki opečenih jajc. Stopil je v bližnjo hišo in gospodinjo prosil, naj mu posodi ponev, da si speče par jajc. Ko jo je dobil, se je zaigrano presenečen vprašal, kako naj jajca speče brez dobre zabele (maščobe), in seveda tudi to dobil. Ko pa je bila maščoba dovolj ogreta, je gospodinjo ogorčeno vprašal, kje ima jajca, saj da vendar ve, da on kokoši nima. Še preden je v ponev dobil jajca, je ugotovil, da tudi kruha nima s seboj. Lonček mleka pa je nazadnje dobil, še preden je ugotovil, da doma nima krave, ki bi jo lahko pomolzel.

Preden je Franc oslabel in so ga odpeljali v bolnico, iz katere se ni več vrnil, si je privoščil majhno ukano za tistega, ki bo posegel v njegovo manj kot skromno imetje. Gospodinja hiše, ki mu je zadnja leta nudila toplo zavetje, je po njegovi smrti odprla *bank* z oblekami in predmeti, ki so začasa življenja služili le njemu. V predal skrinje je bil položen večji skrbno zamotan zavitek. Preden se je odločila vse skupaj spraviti in uničiti, je počasi odvila paket, da ne bi naredila morebitne škode. Kar nekaj časa je trajalo, da je odmotala vse plasti, lepo zavite druga v drugo. Končno je v zadnjem ovitku odkrila nepomemben predmet brez vrednosti. Še dolgo je trajalo, preden je ugotovila, da se je Franc Žehcu še po smrti ponorčeval, da ga le ne bi prezgodaj pozabili.

Zapisal: Pavel Četrtič

Podsmaganiška jama

Nekoč je šel en *pob* z Loma v Špile z volom vlačit drva iz neke kotline. Nekaj časa je vlačil. Ko je bil že dovolj utrujen, je izpregel vola in si pripravil preprosto *južino*. Ko je pojedel, je popil se malo hruškovega mošta in šel iskat vola, ki naj bi se pasel ob meji.

Iskal je in iskal, a te nesrečne živali ni bilo nikjer. Šel je gor po meji, prišel prav na vrh Ledince, a vola nikjer. Zagledal pa je eno jamo in okoli nje vse poteptano. Ves prestrašen je spoznal, da mu je vol padel v jamo. Šel je klicat ljudi na pomoč, a mu niso mogli pomagati. Vola je požrla Podsmaganiška jama.

Leta so tekla in nekoč so *pobi* in *čeče* z Loma šli sami z Mosta domov. Ko so prisli pod Smaganico, so se spomnili, da bi šli pogledat Podsmaganiško jamo, ki je na pol poti med Mostom in Lomom. Res so šli in tam našli volovski jarem ponesrečenega vola s kambalo vred.

(Kanalski Lom, 1981)

Vir: **DOLENC, Janez.** (1992). *Zlati Bogatin.* V: Zlati Bogatin. Ljubljana: ČZP Kmečki glas. Str. 134.

Utrinki

ZMAGOVALCI LETOŠNJIH KMEČKIH IGER IZ POVIRJA *so si imeli s povezovalko programa* **Jasno Kuljaj** *(na fotografiji levo) veliko povedati.* ***Foto: Adrijana Godina***

so domov ponosno odnesli zmago.

Sicer pa tudi letošnja prireditev ni minila brez izbora *Kerlca Kmečkih iger Čezsoča 2009*. Kandidati so se pomerili v igri *"putegne wez"*, v kateri so seveda vlekli voz. Kot najmočnejši se je izkazal **Jure Klavora** iz Čezsoče, ki bo ta naslov nosil vsaj do prihodnjega leta.

Jedače in pijače seveda ni manjkalo, kot se za tovrstne prireditve tudi spodobi. Poleg štrudlja, ki so ga spekli novogoriški izdelovalci slaščic, so se obiskovalci lahko okrepčali tudi s kulinaričnimi specialitetami Bovške. Članice ***Aktiva kmečkih žena iz Čezsoče*** so na jedilni list uvrstile celo paleto dobrot: *bganco* ali potico, *čompe an* skuto, *krafe*, štrudelj, *fancele*, palačinke, srnjakov golaž, pito in še kaj. Za veselo razpoloženje sta poskrbela ansambla ***Zapeljivke*** in ***Globina***.

Katja Kravanja

BLAGOSLOVILI SO OBNOVLJENI KAPELICI IN VRTALI LESENE CEVI

Gorenja Trebuša – Le na vsaki dve leti v Gorenji Trebuši praznujejo krajevni praznik, ki ga pripravlja tamkajšnja krajevna skupnost (KS). Letošnji program praznika, ki se je odvijal 9. avgusta, je bil zasnovan kulturno-etnološko.

Prvi del prireditve se je začel z blagoslovom prenovljenih kapelic pri Prajzu in pri Ličarju. Navzoča je bila tudi znana akademska slikarka, umetnica iz Rusije **Maša Birsan Mašuk**, ki je te značilne poslikave na kapelicah v Trebuši obnovila kot pred tem mnoge na tovrstnih objektih, saj že več let živi in dela v Sloveniji. Za obnovitev so se v Gorenji Trebuši odločili zaradi slabega stanja omenjenih objektov, ki po besedah predsednika KS Gorenja Trebuša **Franca Ličerja** tudi kažejo na zunanjo (ne)urejenost vasi. Prenovljeni kapelici sta posvečeni Lurdski Mariji in Tereziji deteta Jezusa. Slovesno mašo je v nadaljevanju daroval koprski škof **Metod Pirih**.

V drugem delu prireditve so se pred mikrofonom zvrstili predstavniki občine in kraja, zbrane pa je nagovoril tudi podsekretar na Ministrstvu za kulturo **Silvester Gaberšček**. Kulturni program so pripravili pretežno domačini ali sosedje iz okolice Gorenje Trebuše, kar kaže na dobro sodelovanje krajanov te, od večjih centrov oddaljene vasi s sosednjimi kraji in občinami. Na prireditvi ***KS Gorenja Trebuša*** so tako zapeli tudi pevci cerkvenega pevskega zbora z Vojskega, člani ***Turističnega in etnološkega društva Trebuša*** pa so prikazali izdelavo lesenih cevi v svojih krajih. Ta način je v Sloveniji edinstven, saj za izdelavo cevi uporabljajo originalne svedre, kot so jih ▶

Dajati sebe za drugega

Ivan Rutar *je na Tolminskem in Kobariškem bolj znan pod domačim imenom* **Čemančev**. *Danes upokojeni učitelj je doma iz Poljubinja, kjer se je rodil leta 1930, že dolga desetletja pa stanuje v Kobaridu. Poleg dela na vzgojno-izobraževalnem področju je bil vseskozi družbeno aktiven – sodeloval je v pevskih zborih, igralskih skupinah, vodil proslave in slovesnosti, na katerih je bil pogosto tudi govornik. V življenju je napisal več sto pogrebnih govorov. Leta 2000 je izdal obsežno monografijo z naslovom* Livek skozi čas v besedi in sliki, *štiri leta kasneje pa knjigo* Večne misli spremljevalke. *Letošnje poletje je izpod njegovega peresa izšla še knjiga z življenjsko zgodbo velike humanitarne delavke* **Mare Konavec - Marje Vanik** *z naslovom* Dajati sebe za drugega.

Prvi del knjige je posvečen zametkom organizacije ***Rdeči križ*** *(RK) in njenemu pobudniku* **Henryu Dunantu**, *glavnina pa opisuje življenje in delo Mare Konavec. O tej medicinski sestri doslej ni bilo veliko zapisanega, saj so arhivi od ustanovitve RK na*

Tolminskem do leta 1952 domala prazni. Na pobudo sedanjega sekretarja tolminske območne izpostave RK **Valerija Bizjaka** *se je zapisa o življenju te velike ženske lotil Ivan Rutar. Gradivo in vire, ki jih je pri ljudeh, ki so se Konavčeve še spomnili, zbiral več kot dve leti, je prepisal v literalizirano biografijo o njenem življenju in delu. V življenju Mare Konavec je bila poleg občutij humanitarne dobrote tudi množica preizkušenj, med drugim v času druge svetovne vojne tudi zaslišanj in aretacij:* "V juniju 1944 so Maro aretirali. Ni se ubadala z vprašanji, ali je bila izdana, zakaj so jo aretirali, vedela je le to, da se mora na vsak način rešiti, že zaradi ubogega Franca, ki sam zase ni mogel več skrbeti. V resnici so imeli domobranci namen aretirati Marinega moža Franca, toda ker je ležal bolan z visoko vročino, so namesto njega odpeljali Maro. Na srečo je bila v Kobaridu zaprta le krajši čas. Dobro je govorila nemško in tako se je znala izgovoriti in opravičiti za vse, kar so ji očitali. Ker je bila Čehinja in je tudi povedala, da je bila prostovoljna bolničarka RK tudi med nemškimi vojaki že v času prve svetovne vojne, so jo izpustili. Nemški oficir in vodja domobrancev v Kobaridu **Cotič** sta tudi upoštevala, da ima doma bolnega moža, invalida brez noge. Nemcu pa je še posebej ugajalo, da je bil Franc ranjenec iz vrst avstrijsko-nemških sil v času prve svetovne vojne in da oba z ženo tako dobro obvladata nemški jezik."

Predstavitev knjige Dajati sebe za drugega je bila premierno v atriju tolminske knjižnice, udeležil pa se je je tudi generalni sekretar RK Slovenije **Janez Pezelj**, *ki je izrazil globoko zadovoljstvo nad izdajo. Povedal je, da ve, da je tudi še danes več takšnih Mar, žensk, ki skozi različne organizacije za druge žrtvujejo svojo dobroto. Predstavitev knjige je sledila tudi v* ***Kobariškem muzeju*** *ter v sklopu* Kotarskih dnevov *v Kredu, kjer je Mara preživela največji del svojega življenja v Posočju.*

NASLOV: Dajati sebe za drugega – Življenje in delo Mare Konavec - Marje Vanik. AVTOR: **Ivan Rutar - Čemančev.** IZDALO in ZALOŽILO: Območno združenje RKS Tolmin. KRAJ in LETO IZDAJE: Tolmin, 2009. FORMAT: 14,5 x 21,5 cm. VEZAVA: trda. ŠT. STRANI: 166.

Krila migracij – po meri življenskih zgodb

Monografija Krila migracij – po meri življenjskih zgodb, *ki je februarja izšla pri* ***Inštitutu za slovensko izseljenstvo in migracije Znanstveno-raziskovalnega centra*** *(ZRC)* ***Slovenske akademije znanosti in ume-***

Utrinki

PRENOVLJENI KAPELICI PRI PRAJZU IN PRI LIČARJU *v Gorenji Trebuši sta posvečeni Lurdski Mariji in Tereziji deteta Jezusa.* ***Foto: Franc Ličer***

nekdaj uporabljali naši predniki. Tudi letos so Trebušane obiskali Tolminci s ***Folklorno skupino Razor***, ob nežnih zvokih citer pa je potekal družabni popoldan z udeležbo krajanov in izseljenih domačinov, ki so se na praznični dan vrnili v domači kraj.

Večer je še popestril prikaz filma *Od debla do cevi v Trebuši* režiserja **Davorina Mraka**, ki prikazuje izdelavo lesenih cevi in Gorenjo Trebušo. Premiera tega filma je bila sicer že maja na kmetiji Žerovc.

Špela Mrak

SRBSKI PRAVOSLAVNI SAMOSTANI V CERKVI V POLJU

Bovec – Spasoja Papića na Bovškem ni težko srečati. Naključni domačin s trentarskega konca mi starejšega gospoda z brado nekoč predstavil kot *"našega umetnika, našega Spasoja"*. Spasoje Papić prihaja iz Vojvodine, kjer je bil leta 1928 rojen v Molovini pod Fruško goro. Leta 1955 je diplomiral na fakulteti za slikarstvo, kot učitelj likovne vzgoje pa je služboval v več krajih nekdanje Jugoslavije.

Papić je že davno vzljubil gorski svet na primorski strani, posebno Trento, Sočo in ljudi, ki tu živijo, tiste, ki mu danes rečejo *"naš Spasoje"*. Prvič je Trento obiskal ob odprtju spomenika dr. **Julijusu Kugyju** leta 1953. Že več desetletji zapored tam preživlja poletja in tam si je postavil tudi svoj drugi dom. V Trenti ustvarja in s svojimi upodobitvami ohranja podobo sveta, ki ga obkroža. S svojevrstno tehniko akvarela je vzbudil veliko pozornosti s slikanjem reke Soče in življenja ob njej. Prav s svojimi deli je alpsko lepotico na platnih ponesel po vsej Evropi, ljudje, ki je še niso videli v živo, lahko prek tankočutnih podob spoznajo, da gre za posebno reko gorskega značaja, ki s seboj nosi neprimerljiv odsev sveta, skozi katerega teče. Prav zaradi tega vidika promocije doline Soče, pa tudi umetnikove priljubljenosti na Bovškem mu je ***Občina Bovec*** leta 2005 podelila občinsko priznanje.

V letošnjih poletnih dneh se je Papić na Bovškem ponovno predstavil z likovno razstavo, a tokrat v središču pozornosti ni reka Soča, pač pa njegova druga priljubljena tema – srbski pravoslavni samostani. Razstava akvarelov *Srbski pravoslavni samostani* je postavljena v cerkvi Device Marije v Polju ob bovški obvoznici. Razstavo, ki so jo postavili na pobudo ***Društva Ars*** iz Bovca, je odprl srbski veleposlanik v Sloveniji **Predrag Filipov**. Odprtja so se udeležili tudi paroh Srbske pravoslavne cer-

tnosti *(SAZU) v Ljubljani, je delo sedmih avtoric in avtorjev. Ti nam skozi oči migrantk, ki so bodisi prišle živet v Slovenijo ali od tu odšle v tujino, prikazujejo posamične življenjske zgodbe in neposredne izkušnje, ki so jih spremljale skozi življenje. V knjigi najdemo štiri sklope zgodb –* Dve štoriji za uvod*;* Življenje, kot so ga pisale*;* O glasu Lepih Vid*;* One, ki jim ne vemo imen*. V njih najdemo prikaz pogumnih žensk, ki so se samozavestno podale v svet in iskale lastno svobodo. Gre za zgodbe, ki govorijo o poti iz Slovenije v Kanado, o prihodu iz Rusije, Ukrajine in drugod iz tujine v Benečijo, Kobarid in druge slovenske kraje, pa tudi o kasnejšem življenju na omenjenih območjih. Pri tem je prihajalo do mešanja različnih družbenih, psiholoških, socialnih in zgodovinskih fenomenov, ki so ustvarili posebno atmosfero, v kateri so te ženske pletle nove vezi, ki jih danes prek pisem, fotografij, dnevnikov in spominov odkrivajo ter tako dovolijo bralcu vstop v njihovo subjektivno čutenje. Prav to predstavlja tisto resničnost, ki ni le stvar posameznika, ampak se tiče vseh – pa naj gre za dnevne migracije ali pa za*

tiste, ki nas popeljejo iz domačega kraja za vedno. In te zgodbe nam pomagajo razumeti, zakaj nekateri sprejemajo usodne odločitve o selitvah na Slovenskem.

Knjiga je namenjena širšemu krogu bralcev, saj ima v svoji preteklosti s tem izkušnje skoraj večina družin – ko so domači bežali v tuje dežele bodisi zaradi ekonomskih in političnih okoliščin ali vojn bodisi zaradi osebnih prepričanj. Tematika migrantstva ni podana strogo znanstveno – zapise beremo v obliki zanimivih zgodb, ki bralca popeljejo v svet, ki predstavlja ogledalo časa, v katerem živimo sedaj. Namen monografije je spodbuditi razmišljanje o izseljevanju in priseljevanju ter posledično o intergraciji ljudi v novo okolje, ki je nujen pogoj za družbeno stabilnost. Pri tem so sprejemanje drugačnosti, toleranca in strpnost do ljudi drugih kultur bistvenega pomena, treba je navezovati stike med različnimi narodnostmi in etničnimi skupinami ter verstvi, kajti le tako lahko prispevamo h graditvi vidnega in resničnega značaja družbe.

In ko bomo resnično odprli srce in dovolili, da v nas vstopi nekaj drugačnega, se bomo lahko naučili in razumeli, kaj pomeni biti migrant – biti povsod in nikjer, biti med množico in sam …

NASLOV: Krila Migracij – po meri življenjskih zgodb. AVTORJI BESEDIL: **Mirjam Milharčič Hladnik, Marjan Drnovšek, Urška Strle, Jernej Mlekuž, Katja Škrlj, Sanja Cukut** in **Špela Kalčič**. IZDAL in ZALOŽIL: ZRC SAZU. KRAJ in LETO IZDAJE: Ljubljana, februar 2009. FORMAT: 20,6 X 14,5 cm. VEZAVA: mehka. ŠT. STRANI: 250.

Iz stare Ljubljane na soško fronto

Spomine na staro Ljubljano, soško fronto in boje za severno mejo je pod naslovom Iz stare Ljubljane na soško fronto *zapisal* **Franjo Robida** *v sicer obsežnem formatu, a zelo osebnem in berljivem slogu, ki daje bralcu občutek, da je avtorja pri pisanju vodil zelo dober spomin. V prvem delu knjige z naslovom* Pobliski *popisuje utrinke iz mladosti, ko se je leta 1898 rodil kot nezakonski otrok in mladost preživel ob strogi materi v Stari Ljubljani. Da ni imel očeta, je občutil skozi vse življenje, ko je odraščal brez materinske nežnosti, surov sprejem pa je doživel celo, ko je materi predstavil svojo mlado ženo … Njegovi pobliski pa so tudi sicer zanimivo pričevanje o življenju v stari Ljubljani pred prvo svetovno vojno. O teh Robidinih zapisih je univerzitetni profesor* **Vinko Avsenak**, *ki je zbral in uredil besedilo in fotografije ter napisal opombe in podnapise v spremni besedi, povedal naslednje:* "S presenetljivim smislom za opazovanje, a tudi za humor je tankočutno, večkrat duhovito in hudomušno opisal vse zanimive sosede, meščane, rokodel-

Utrinki

kve v Ljubljani **Peran Bošković**, koprski škof **Metod Pirih** in bovški župan **Danijel Krivec**. Razstava je bila na ogled od 29. julija do 19. avgusta.

Špela Mrak

ODLOČITVI JE BOTROVALA IDRIJCA

Slap ob Idrijci – Amaterska slikarka **Jožica Stanič** iz Ložic pri Anhovem se s slikarstvom ukvarja šele zadnjih nekaj let, odkar se je upokojila. Čeprav je v njej tlela želja po slikarstvu že od ranega otroštva, se ji je uresničila šele, ko je vstopila v tretje življenjsko obdobje. Z obiskovanjem tretje univerze je izpopolnila svoje znanje o osnovah izražanja lastnega pogleda na prostor in naravo s svinčnikom in čopičem.

Na pobudo lastnikov gostilne na Slapu ob Idrijci, ki sta njene likovne stvaritve opazila na eni od skupinskih likovnih razstav upokojencev v Desklah, je Staničeva v prostorih njune gostilne julija postavila na

AMATERSKA SLIKARKA JOŽICA STANIČ *iz Ložic pri Anhovem se je s svojo prvo samostojno razstavo predstavila na Slapu ob Idrijci.*

ogled svoja izbrana dela. Pobudo za svojo prvo samostojno razstavo je sprejela z vsem zadovoljstvom, saj je po starših in srcu rojakinja Tolminske. Idejo, da predstavi dela na temo voda, je dobila ob obisku omenjenega lokala, ko je s terase opazovala neokrnjen tok in okolico reke Idrijce. Odprtja razstave se je udeležilo veliko slikarkinih znancev ter drugih ljubiteljev likovne umetnosti s Tolminske in z Goriškega, ki so vsi složno ugotavljali, da je tudi takšen prostor včasih prav lahko primeren za galerijo.

Besedilo in foto: Pavel Četrtič

GLASBENO DELO, POSVEČENO EDINSTVENI NARAVI

Trenta – Na tretji umetniški delavnici *Trenta Ars 2009*, ki je potekala od 20. do 26. junija, so sodelovali akademski slikarji **Sergej Glinkov**, **Rudolf Španzel**, **Biljana Unkovska** in **Fulvia Zudič**, fotograf **Jože Mihelič**, likovni kritik **Enzo Santese** ter multiinstrumentalist in komponist **Vladimir Hrovat**, ki je spisal glasbeno delo, posvečeno edinstveni naravi v Triglavskem narodnem parku. Letošnji novosti sta bili tudi enodnevna likovna delavnica za najmlajše Trentarje, ki jo je vodila slikarka Fulvia Zudič, in fotografska delavnica pod mentorstvom Jožeta Miheliča, vodje službe za izobraževanje in naravovarstveno vzgojo v ***Triglavskem narodnem parku***. Pobudnica projekta, novinarka **Kristina Menih**, je tudi ob letošnjem druženju umetnikov sestavljala doživljajsko kroniko, kritik Enzo Santese pa je svoje misli o nastalih delih strnil ▶

ce, profesorje ljudske šole in gimnazije (in imel je imenitne, znane profesorje!) ..."

V drugem delu oziroma Spominih *je opisana vojaška pot Franja Robide, ki se je v zadnjem letu prve svetovne vojne končala v Mariboru, kjer je bil Maistrov borec. Na soško fronto je v prvem letu vojaščine vstopil pri Biljah in sodeloval v 10. soški bitki. 11. soške bitke se je udeležil z 2. gorskim strelskim polkom, bojeval se je na Škabrijelu, kjer je tudi zbolel. Po dolgotrajnem zdravljenju se na fronto ni več vrnil, je pa služil v zaledju. Kljub težkim vojnim časom se zdi, da je Robido vseskozi preveval optimizem, ki mu je nazadnje tudi pomagal iztrgati se iz primeža posesivne matere. Tako je hudomušno opisan eden izmed pripetljajev na fronti:* "Pri trenu v Dornberku, kamor sem prišel ob 11. uri ponoči, me je kuhar kaj dobro sprejel, postregel z večerjo in rumom. Sturmrum (op.: rum, ki so ga dajali vojakom za pogum pred naskokom sovražnih položajev) smo mu rekli, kajti le tedaj ga je bilo kaj pri trenu, kadar je bila ofenziva in so fante napojili za korajžo pri kakem tveganem podvigu. Vsak mož ga je dobil po dva decilitra, a merili smo ga v izstreljenih medeninastih tulcih 'čim-bum' topov. Teh smo se najbolj bali, Lahi pa bržkone tudi. Te pešadijske topiče so imeli prav spredaj in so bili kaj nevarni. Slišal si 'čim' in že je granata zadela 'bum'. Ponoči sem kar spal poleg kotlička ruma in si gasil žejo s krepkimi požirki. Steklenico ruma sem zjutraj sunil za svoje fante, krepak požirek sem ga dobil še jaz in že smo odvriskali proti Britofu. Tu je bilo že vse zasedeno, zato smo iskali stanovanja v sosednji Birsi. Naslonil sem se na cerkveni zid, pa me je že pobaral neki častnik, če mi je slabo. Fantje so nekje staknili 'štramac' in sem v prazni hiši legel in prespal mačka in pijanost ..."

Knjiga Iz stare Ljubljane na soško fronto je nastala leta 1958 po podrobnem pregledu in urejanju Vinka Avsenaka, ki pa poudarja, da v jezikovnem in slogovnem smislu niso bili potrebni veliki posegi, saj je bil njegov jezik izbran, pronicljiv in zanimiv, čeprav zapisi niso bili namenjeni objavi. Delo je izšlo ob 110-letnici rojstva Franja Robide in 90-letnici konca prve svetovne vojne.

NASLOV: Iz stare Ljubljane na soško fronto. AVTOR: **Franjo Robida**. UREDNIK: **Vinko Avsenak**. ZALOŽILA: Didakta d.o.o. Radovljica. KRAJ in LETO IZDAJE: Radovljica, 2008. FORMAT: 17 x 24 cm. VEZAVA: trda. ŠT. STRANI: 224.

Sončni zatoni

Pesniški prvenec **Mile Uršič** *je že na prvi pogled in tudi po temeljitem branju ženstven in mil, kot je gotovo tudi pesnica sama. Pesmi so nastajale tri leta. Bralca se dotakne urejenost, ličnost zbirke, ki jo je avtorica v prizanesljivi meditaciji v/o jeseni življenja naslovila* Sončni zatoni. *Izdajo zbirke je spodbudilo njeno uredniško sodelovanje pri štirih manjših pesniških zbirkah, pomoč pri realizaciji te želje pa ji je nudila slavistka* **Ivana Slamič**, *ki je v spremni besedi k zbirki zapisala primerjavo poezije Mile Uršič z optimizmom* **Ervina Fritza**: "S svojimi pesmimi Mila Uršič kot orač zapušča za seboj svojo brazdo, pušča sled in spomin, če povzamem Ervina Fritza, večnega optimista, po mladostni usodi njenega človeškega brata."

O mladosti, življenju in zrelejših letih pa Uršičeva ne govori le skozi

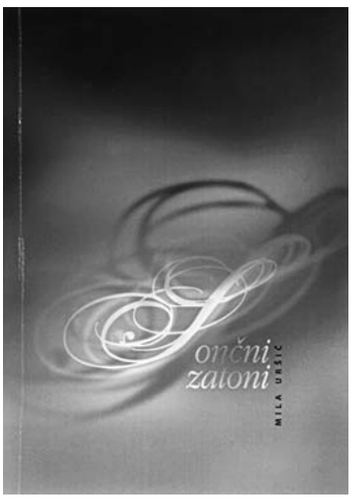

pesmi, ki so sicer brez izjem izpovedno iskrene, v pripovedno avtobiografskem slogu izpiše odsev na mlada in kasnejša leta v zaključnem zapisu, naslovljenem Moja božja pot. *Že v njenih otroških letih je koncem druge svetovne vojne v 'nepojasnjenih in čudnih okoliščinah' bil ustreljen oče, v nežni mladosti pa je bolezni podlegla tudi mama, ki se je povsem neposredno spominja v predzadnji pesmi zbirke* Materino slovo: "/.../ Dajala si mi napotke / za sedemletnega sina, / ki ga boš zapustila, / za vse nas, štiri otroke, sirote, / kam nas bo usoda pahnila."

Kljub trpkim izgubam staršev pa je bilo njeno otroštvo vendarle tudi srečno, saj so ji božajočo roko ponudili sorodniki na kmetiji, stric **Anza**, teta

Utrinki

na straneh slovensko-angleškega strokovnega kataloga.

Z organizacijo umetniške delavnice se vsako leto spopadejo Triglavski narodni park, ***Kulturno društvo Triglav Trenta*** in ***Turistično društvo Soča Trenta***. S projektom Trenta Ars bo Trenta v nekaj letih postala prepoznavna tudi po stalni zbirki umetniških del mednarodno priznanih likovnikov. Vsak sodelujoč umetnik namreč po zaključku projekta Trenti podari eno od svojih del, ki so nastala v okviru delavnice. Vsako leto se podarjenim likovnim delom predhodnih udeležencev pridružijo nova in tako se stalna likovna zbirka v Trenti širi.

Slovesno odprtje letošnje likovne razstave v ***Informacijskem središču Triglavskega narodnega parka v Trenti*** in predstavitev kataloga sta bili 25. julija v sklopu praznovanja osrednjega trentarskega praznika *Trentarski senjem*. Za uvod so poskrbeli udeleženci in profesorji *Mednarodnega glasbenega foruma Trenta*, ki je ravno v tistih dneh potekal v Trenti. Izvedli so koncert dunajskih valčkov in premierno še že omenjeno delo Vladimirja Hrovata *Trentarske citre*.

Špela Kranjc

NAJBOLJŠI GODALCI ŽE DESETIČ V TRENTI

Trenta –V ***Informacijskem središču Triglavskega narodnega parka*** (TNP) ***v Trenti*** se je od 20. do 28. julija odvijal že deseti *Mednarodni glasbeni forum Trenta*. Gre za *brezplačni študijski seminar* pod pokroviteljstvom ***Dunajske filharmonije***, že od vsega začetka pa je namenjen res najbolj nadarjenim mladim študentom godal s celega sveta. In ravno v tem je seminar v Trenti tudi poseben v širšem srednjeevropskem prostoru.

Organizatorji so pojasnili, da namreč nadarjeni mladi glasbeniki pogosto nimajo dovolj finančnih sredstev, da bi si lahko privoščili desetdnevni študij pri eminentnih profesorjih, kot so ti iz Dunajske filharmonije. Prav to je bil tudi osnovni motiv ustanovitelja te poletne šole, pedagoga in člana Dunajske filharmonije prof. **Alfreda Staara**. Za dolgoletnega obiskovalca in ljubitelja Trente je bila izbira lokacije seminarja lahka naloga. ***Triglavski narodni park*** ter tamkajšnji kulturno in turistično društvo s podporo ***Občine Bovec*** omogočajo brezplačno bivanje in prostore za delo študentov in profesorjev ter potrebno opremo. Staar je k sodelovanju je pritegnil tudi dunajsko ***Bank Austria***, ki vsako leto objavi razpis za udeležbo na seminarju v 40 državah.

Do sedaj so se tako foruma udeležili najbolj nadarjeni godalci iz Slovenije, Italije, Avstrije, Nemčije, s Češke, Slovaške, Madžarske, iz Romunije, Bolgarije, z Japonske, iz ZDA, Srbije, Črne gore, Francije, Rusije, Belorusije, Ukrajine, Albanije, Nizozemske in Južne Koreje. Komisija profesorjev med prijavljenimi izbere okvirno 20 najbolj nadarjenih študentov in jih povabi k udeležbi na

Pavla, *materini starši in učiteljice, ki so uredile vse, da so sirotini otroci lahko nadaljevali šolanje. Ljubezen njenega življenja, ki po petdesetih letih ni ugasnila, jo je s Štajerske pripeljala k primorski smaragdni lepotici. Tu je sedaj žena, mama, babica trem vnukom … Skozi pesmi spoznamo, da je s tem svojim poslanstvom zadovoljna, saj:* "Življenje, moje, / pravljica se zdi, / kjer kralj si ti, moj ljubi, / in jaz kraljica tvoja. / Vladava doma, / drug drugemu pripadava. / Skupaj modrujeva / in v tej vladavini / že petdeset let kraljujeva." *Čeprav se ob enem minljive sreče zaveda:* "Le sled bo ostala, / v spominih mojih otrok." *V rodno Ribnico pri Pohorju pa se vrača kot na božjo pot, kjer se še srečuje z bližnjimi in kjer so 'zakopane mladostne sanje':* "Rada zrem / ponosne pohorske smreke, / kjer je tekla moja mladost, / tam me je usoda ranila, / me v težek boj z življenjem pahnila."

37 pesmi Mile Uršič pod skupnim naslovom Sončni zatoni je odsev osebnih premislekov o življenjski poti in njeni smiselnosti, izživetosti in končnosti.

NASLOV: Sončni zatoni. AVTORICA: Mila Uršič. ZALOŽILA: samozaložba. KRAJ in LETO IZDAJE: Kobarid, 2009. FORMAT: 15 x 21 cm. VEZAVA: mehka. ŠT. STRANI: 54. NAKLADA: 100 izvodov.

Vozni redi v Julijskih Alpah

Promet je dandanes nerazdružljiv s turizmom in posledično tudi s turistično ponudbo kraja, do katerega je treba nekako priti. In ker v večini turističnih krajev po Sloveniji obisk narašča, se predvsem v poletni sezoni pojavljajo negativne posledice, kot so gneča, neurejen promet, pomanjkanje parkirnih mest in onesnaževanje okolja. Zaradi geografskih značilnosti in hribovitih predelov so predvsem na območju Julijskih Alp zmogljivosti prometne infrastrukture precej manjše kot drugod. Ravno zato je društvo za varstvo Alp ***CIPRA Slovenija*** *izdalo knjižico, v kateri so zbrani vsi vozni redi javnega prometa na tem območju.*

Gre za enega od korakov k uresničevanju projekta Umirjanje prometa v Julijskih Alpah *iz začetka tega leta. Občine Kranjska Gora, Bovec in Bohinj so kandidirale in bile izbrane v okviru projekta* Dynalp, *katerega osnovni cilj je uresničiti model umirjanja prometa in uvesti drugačen prometni režim – in sicer tak, ki bi namesto vožnje z avtomobilom promoviral uporabo javnega prevoza ali pa drugih, bolj alternativnih oblik, kot so kolesarjenje, hoja … Učinkovit javni promet naj bi vseboval tudi možnost prevažanja kolesarjev, motoristov in seveda tudi avtomobilov. Zato*

na liniji od Bohinjske Bistrice prek Podbrda do Mosta na Soči in obratno vsak dan vozi avtovlak. S tem se poveča kakovost življenja na tem območju, razvoj turizma pa ni ogrožen.

V knjižici so navedene informacije o desetih avtobusnih linijah in štirih železniških smereh z natančnimi podatki o vmesnih postajah med glavnimi kraji (Ljubljana, Bohinj, Jesenice, Nova Gorica, Bovec, Kranjska Gora in Rateče Planica). Za vsako smer je podana legenda, ki vsebuje podatke o dnevnih, tedenskih in mesečnih terminih med celotno sezono. V njej so prikazane tudi fotografije, slike o okolju in ilustracije, vezane na tematiko javnega prometa. Gre za žepno izdajo v barvnem tisku.

Knjižica je brezplačna in jo lahko najdete na številnih avtobusnih in železniških postajah na Gorenjskem in v Posočju, na informacijskih točkah in drugih lokacijah (hoteli, pisarne planinskih društev, lokalne turistične organizacije …) ter na sedežu CIPRE Slovenija v Ljubljani.

Skrb za okolje naj bi bila stvar vsakega posameznika, vendar moramo vedeti, da lahko le s skupnimi močmi naredimo nekaj za prostor, v katerem živimo. In če ga ne bomo obvarovali danes, ga ne bomo mogli niti v prihodnje. Ker je način življenja stvar navade, je proces spreminjanja dolgotrajen – in ker vemo, da se navad ne da spreminjati z danes na jutri, se moramo na njih pripraviti. Dvignimo zavest o varovanju okolja, da bomo v prihodnosti lahko ponosni, da smo nekaj naredili za to, da "bistra hči planin" in njena okolica to tudi ostaneta. Torej, knjižico v roke in – na malo drugačen izlet.

NASLOV: Vozni redi v Julijskih Alpah. IZDALA: CIPRA Slovenija. KRAJ IN LETO IZDAJE: Ljubljana, 2009. NAKLADA: 1.500 izvodov. FORMAT: 19 x 11 cm. VEZAVA: mehka. ŠT. STRANI: 23.

Na Most po krepkost

Zadnja leta se v Sloveniji število tako imenovanih "zdravilnih parkov" hitro veča in tako je tudi v Posočju. Junija smo bili priča odprtju nove tematske poti, ki jo je uredilo ***Turistično društvo*** *(TD)* ***Most na Soči****. Gre za pot, ki nas popelje ob vodnih izvirih skozi kraje Most na Soči, Modrej, Stopec, Postaja, pot proti Tolminskemu Lomu, Drobočniku in Gornjemu Logu, skozi Sela pri Volčah, Kozmerice in Modrejce.*

Predstavitev vodno-energijske poti Na most po krepkost *najdemo v isto-*

Utrinki

seminarju. Ob zaključku seminarja učenci in profesorji vsakič podarijo dva koncerta. Tako komorni kot solistični koncert tradicionalno priredijo v ***Domu Trenta***, kjer učenci številnim obiskovalcem doline predstavijo svoje delo. Vsako leto novembra pa Dunajska filharmonija na Dunaju organizira zaključni koncert, na katerem predstavijo trentarski forum in najboljši udeleženci izvedejo koncert.

"V desetih letih sta zaključna koncerta pridobila številne redne obiskovalce, seminar pa prijatelje in podpornike, ki s sredstvi in prostovoljnim delom omogočajo njegovo izvedbo. Žalosti nas le, da na ***Ministrstvu za kulturo*** *nikoli nismo naleteli na posluh za osnovno idejo foruma. Vsako leto namreč našo prošnjo za sofinanciranje zavrnejo z obrazložitvijo, naj pač računamo vstopnino za koncert in udeležbo na seminarju. A deseta obletnica je kljub temu potrditev, da smo na pravi poti,"* je prepričan vodja Informacijskega središča TNP v Trenti **Marko Pretner**.

Špela Kranjc

BOGDANA HERMAN IN RUDI ŠIMAC V KOTU

Podbela – ***Razvojno društvo Breginjski kot***, ***Turistično društvo Nadiža Podbela***, ***Krajevna skupnost*** (KS) ***Borjana*** in ***KS Podbela***

PRVA DAMA SLOVENSKE LJUDSKE PESMI BOGDANA HERMAN *je podarila koncert organizatorjem Kotarskih dnevov.* ***Foto: Lenka Vrečar***

imenski zgibanki z zemljevidom, ki jo je TD Most na Soči pripravilo v sodelovanju s ***Turistično zvezo Gornjega Posočja*** *(TZGP) in ki prinaša natančen opis vseh točk s svojimi posebnostmi. Zgibanka je štirijezična – v slovenskem, italijanskem, angleškem in nemškem jeziku. Glavni nosilec projekta je bioenergetik* **Jože Munih**, *ki je v zgibanko vključil tudi podroben opis posameznih čaker in njihovo delovanje na naše telo.*

Po nekaterih navedbah so že stara ljudstva znala poiskati mesta, ki so bila za življenje bolj ugodna kot druga, in tudi Most na Soči ima dolgo zgodovino. Razvoj naselja namreč poteka že od bronaste dobe, kar zagotovo nakazuje na ugoden prostor za bivanje. Omenjena pot je vzpostavljena na osnovi dela radiestezistov. Ti so na tem prostoru odkrili 14 vitalnih energijskih točk, ki se med seboj razlikujejo glede na vrsto energije, ki jo oddajajo. Gre za točke astralnega, zemeljskega in nebeškega značaja, ki različno vplivajo na čakre oziroma energijske centre v telesu. Poleg teh točk sodi v sklop projekta še 10 zanimivih postojank, od katerih vsaka nosi s seboj delček zgodovine (izvir Smejčk pod Klohovo domačijo, Tomaževa voda, jama Smoganica, Babja jama pod Gorenjim Logom, Pr´ vodic,

korita v Kozmericah in Modrejcah …). Ob vsaki točki so postavljene skulpture umetnikov, ki so se udeležili tradicionalne likovne kolonije Most na Soči in dela kiparja **Dušana Gerlice**, *ki je vsako točko posebej opremil s primernim tematskim kipom.*

Pot Na Most po krepkost je ustvarjena predvsem za tiste, ki si želijo energij Narave naužiti še malo drugače in izkoristiti to, kar imamo in kar nam ponuja že sama po sebi. Ker je od življenjskega sloga vsakega posameznika odvisno tudi njegovo zdravje, je takšna pridobitev dobrodošla priložnost za krepitev lastnih moči vsakega, ki si tega želi in v to verjame. Ne gre samo za potrebo po dodatni turistični ponudbi, ampak predvsem za novo možnost ne samo za domačine iz bližnje in daljne okolice, ampak tudi za ostale, ki prihajajo v te kraje na oddih. Kajti vir narave je nedvomno Voda – z veliko začetnico. Vse se namreč prične s kapljico …

NASLOV: Na Most po krepkost. IZDALA: Turistično društvo Most na Soči, Turistična zveza Gornjega Posočja. AVTORJA BESEDIL: **Jože Munih, Mojca Rutar**. PREVODI: **Janez Zega, Jasmina Rot, Sandro Kravanja**. FOTOGRAFIJE: **Miha Mlinar, Jože Munih**. NAKLADA: 10.000 izvodov. FORMAT (zložen): 9,7 x 24 cm.

Knjižno polico napolnili: Špela Mrak in **Damjana Teodorović**

Večerni prepiri

Neja Morato Štucin je ena izmed tistih pesnic, pri katerih se nadarjenost ni pokazala z izbruhom, nepričakovano in silovito. Spremljamo jo že vrsto let, njen izraz pa se skozi leta spreminja, izpopolnjuje in izpolnjuje. Pogled skozi prizmo njenega poetskega očesa je izrazito ženski, pogosto močno čuten, neizogibno erotičen, med vrsticami pa kritično občutljiv do vsega, kar jo obkroža v vsakdanjem in osebnem – svojem – življenju. Neja Morato Štucin prihaja iz Tolmina, po opravljeni maturi na ***Gimnaziji Tolmin*** je na ljubljanski ***Filozofski fakulteti*** zaključila študij slovenskega jezika in filozofije, poučevala je na jezikovnih šolah za tujce na ***Centru za slovenski jezik*** v Ljubljani, trenutno pa s soprogom **Markom Štucinom** živi in ustvarja v Berlinu. V branje nam je izročila pesem *Večerni prepiri*, ki je nastala pred več leti.

Špela Mrak

VEČERNI PREPIRI

Disonanca hrbtov
kot trkanje oklepov
v gluho noč
mahovnatih trav
ni konca
med telesi pade
največ dežja
dež je virtuoz
najmrzlejših
žlebov telesa

disonanca dihanja
grlo žgečkajo
nepokošene
bilke prepira
praznina
dveh uleknjenih
travnatih prostorov.

razpoka
od tam sva prišla
tja greva.

Neja Morato Štucin

Utrinki

▶ so 8. avgusta na Lupu v cerkvici svete Helene pripravili kulturni večer s koncertom **Bogdane Herman** in predstavitvijo knjige **Rudija Šimca**.

Koncert Bogdane Herman je zagotovo glasbeni dogodek, vreden vse pozornosti. Ena najbolj cenjenih izvajalk slovenskih ljudskih pesmi pri nas, ki je koncert podarila, deluje že od šestdesetih let dalje, zbira besedila, pesmi in bogati narodno zakladnico izvirnih slovenskih pesmi. Vse preredko se sliši samo en glas, je poudarila v svoji predstavitvi, gostovala je v številnih slovenskih krajih, šolah, knjižnicah, na gradovih in v cerkvah, bila je gostja mnogih festivalov, letos tudi na Sajeti v Tolminu. Z mednarodnimi nastopi po celem svetu od Južne Amerike do Islandije, Grčije, Poljske, predstavlja tisto najlepšo, našo, izvirno slovensko pesem. V Podbeli je že bila in rada prihaja v kraje, ki ji pomenijo še dodatno spodbudo za koncerte. V domačem narečju jo je pozdravil **Silvester Gaberščček** in povedal, da je Bogdana Herman doma iz naših krajev, potem pa so obiskovalci prisluhnili umetnici, solistki in prvi dami slovenske ljudske pesmi.

V drugem delu kulturnega večera je Rudi Šimac predstavil svojo novo knjigo *Legenda o Sveti Heleni in Sveti Marjeti*. To je breginjska pripoved o načinu življenja ljudi, ki so živeli pred dobrimi 500 leti v krajih med Kobaridom in Breginjem. Zgodba obravnava vdor Turkov na to območje; ti so večkrat vdrli na Goriško in tudi v Soško dolino. Nadvse zanimivi so dogodki ob prihodu Turkov, njihov poraz pa ponovna vrnitev ter odločen in pogumen spopad tamkajšnjih prebivalcev (vključno z ženami) z vojsko, ki je pustošila povsod, kamor je prišla. Zgodbe, ki jih sicer ljudje pripovedujejo iz roda v rod, so v knjigi literarno obdelane, pisatelj pa poudarja, da ne gre za zgodovino, ampak za pripoved po izročilu. V veliko pomoč mu je bil tudi **Pavel Medveščček** s svojimi zapiski in zgodbami. Kot je povedal Šimac, so prav matere tiste, ki so obdržale slovenski narod, da je vzdržal toliko gorja in hudega v vsem svojem zgodovinskem razvoju.

Lenka Vrečar iz Razvojnega društva Breginjski kot je kulturni večer organizirala ob pomoči **Danice Hrast** in domačinov, ki so skupno pripomogli, da je julijska sobota vsem ostala v lepem spominu. Po kulturnem programu so obiskovalce pogostili z domačimi dobrotami in posebej slastnimi štruklji, nato pa se je večer nadaljeval še s prijetnim druženjem.

Janja Kragelj

SAJETA JE ŽE DESETIČ UDARILA NA SOTOČJE

Tolmin – Na Sotočju se je med 28. julijem in 1. avgustom z jubilejno, deseto izvedbo predstavil sedaj že tradicionalen *Kreativni tabor Sajeta*, ki postopoma prerašča v vse bolj zahteven festival, ki združuje različne umetnostne vrste. Beseda sajeta izvira iz italijanskega jezika in označuje strelo, festival pa je ime dobil po bajeslovnem bitju, ki naj bi bilo hitrejše od geparda in močnejše od leva. Sajeta se med nas prikrade vsako poletje in nas spremlja, čeprav je do sedaj ni še nihče videl.

Začetki festivala segajo v leto 1998, ko je društvo ***KUD Karma Koma*** v en dogodek prvič združilo glasbene, gledališke in likovne ustvarjalce iz Tolmina in ostale Slovenije. Takrat je Sajeta temeljila predvsem na delavnicah in je bila nekakšna umetniška popestritev poletnih dni. Kasneje je padla pod okrilje ***Zveze tolminskih mladinskih društev*** (ZTMD), danes glavnega nosilca projekta. Njen predsednik je **Janez Leban**, eden od glavnih koordinatorjev in idejni vodja, ki je skupaj z vodjem projekta **Mihom Kozorogom** in preostalimi člani programskega sveta razširil Sajetin koncept še z glasbenim in multimedijskim programom. Sajeta se je tako razvila predvsem v avtorski glasbeni festival. Vse do letošnje izvedbe je program ostal zajet v prvotnem konceptu – inovativna in nekomercialna glasba, kakovostne delavnice in prijetno druženje.

Do sedaj se je na odru zvrstilo veliko priznanih imen, kot so **Alexander Balanescu**, **Zlatko Kaučič**, **Damir Avdič**, **Fennesz**, **Louis Sclavis**, **Bratko Bibič**, **Embryo**, **Peter Brötzmann**, **Vasko Atanasovski** in še bi lahko naštevali. Sajeta je namenjena predvsem tistim, ki jih v glasbi zanima nekaj novega in drugačnega, kajti na odru se med seboj mešajo različne zvrsti – rock, etno, jazz, progresivna glasba, eksperimentalna in avantgardna elektronika, improvizacija, klasika, tradicionalni ritmi in še in še.

Uvodni večer v letošnjo Sajeto je potekal v sodelovanju z glasbeniki iz nemške založbe ***Staubgold*** (ena od pomembnih založb na področju elektroakustike). Na odru je ta dan nastopil pariški trio **Jean Louis**, eden od vrhuncev letošnjega glasbenega programa, v četrtek pa smo lahko poslušali saksofonista **Trevorja Wattsa** in violinista **Petra Knighta.** Petkov večer je zaznamovala Sajetina lastna izvirna produkcija. Gre za projekte, v katerih skupaj nastopajo glasbeniki, ki do sedaj na odru še niso sodelovali. Na ta način Sajeta ustvarja popolnoma nove zvočne oblike, ki so del njene prepoznavnosti. Kot ponavadi se je festival zaključil z nastopom skupine ***The Naked Musicians*** pod vodstvom **Francesca Cuse**, družbo pa mu delali še ***ŠKM Banda*** in beograjska skupina ***Repetitor.*** Omenjeno je potekalo v okviru projekta *Fair Music*, v katerem Sajeta sodeluje z ***MICO (Music Austria, International Music Council)***, ki želi spodbuditi kampanjo za pravičnost glasbenega založništva. Čisto na koncu je bil na odru fascinantno in zelo izvirno prikazan še projekt, poimenovan *Soundsculptures*. Gre za multimedijskega ustvarjalca **Ivana Bona** iz Beograda, ki iz različnih materialov sestavlja zvočne skulpture in tako izvaja svojo elektronsko glasbo. Raznovrsten program nam je torej zopet ponudil pestro paleto mešanja zvokov in glasov, od radikalnega in eksperimentalnega prijema do jazzovsko in bolj intimno usmerjenega vzdušja. Poleg tega smo lahko poslušali tudi tri predavanja na temo glasbe, založništva in produkcije v sodobni glasbeni tržni produkciji.

NEKAJ UTRINKOV Z LETOŠNJE SAJETE *– Nastop* **Trevorja Wattsa** *in* **Petra Knighta** *(zgoraj levo), utrinek z lesne delavnice (zgoraj desno), prizorišče koncertov s pokritim šotorom (spodaj levo) in večerna ognjena predstava ob ognju (spodaj desno). Glede na obisk in pozitivne vtise obiskovalcev lahko pričakujemo, da bo Sajeta prihodnje leto ob istem času ponovno udarila na Sotočje.*

Delavnice so več ali manj vsa leta enake ter ponujajo možnost ustvarjalnega in eksperimentalnega druženja vsem, tudi najmlajšim. Že omenjena glasbena delavnica za odrasle je potekala pod mentorstvom večletnega sodelovanja z italijanskim tolkalcem in kompozitorjem Francescom Cuso, ki poskuša pri udeležencih spodbuditi spoznavanje kolektivnega ustvarjanja. Tudi letos so pozitivno presenetili poslušalce, končni izdelek pa so tako kot prejšnja leta izdali v obliki zgoščenke. **Samo Kutin** iz Čadrga je vodil že tretjo glasbeno delavnico za otroke, na kateri izdelujejo glasbila in preizkušajo nove zvoke. Lesno delavnico je imel kipar **Dušan Gerlica**, ki Sajeto spremlja že od samega začetka. Med festivalom nastali izdelki ostajajo na prizorišču in tako dajejo Sotočju posebno podobo, ki ga spremlja vse leto. **Adam Rakić**, študent Akademije umetnosti Novi Sad, je izpeljal delavnico z naslovom *Animacije* ter v sodelovanju z ***Digital Stillom & Kino klubom Novi Sad*** predstavil dokumentarec o Sajeti, ki bo v prihodnje tudi del promocijskega gradiva. Filmska delavnica je ena od močnejših dejavnosti tega sklopa, saj je bilo do sedaj posnetih kar 15 avtorskih dokumentarcev in animacij z raznovrstno tematiko, v katero so bili vključeni tako mentorji kot udeleženci iz različnih držav.

Ob okrogli obletnici bo letos izšla Sajetina publikacija, ki bo vsebovala filme, posnete od leta 2003 dalje, in glasbene utrinke nastopajočih. Publikacija bo zaradi finančnih težav sprva dostopna le na spletu. Festival s svojo podobo dobiva prepoznaven značaj ne samo v Sloveniji, ampak predvsem v tujini, od koder prihajajo nastopajoči in sodelujoči, ter tako širi svoje mesto na popularni alternativni kulturni sceni širom Evrope. Vedno je na preži za ustvarjalnimi dogodki, inovacijami in posebnostmi na glasbenem področju ter tako presega že uveljavljene stereotipe, ki jih je iz dneva v dan več. Ne gre le za glasbo, saj ta predstavlja le enakovreden del ostalemu dogajanju, ki v kreativnih dušah spodbuja tisto, kar daje moč ustvarjanju. To pa so prelepa atmosfera okolja, počitnice ob Soči, konstruktivno druženje in učenje ter medsebojno spoznavanje. Sajeta ne presega svojih meja in idej ravno zato, da bi medse privabila takšne ljudi, ki ne marajo masovnih, ustaljenih in tipičnih značajev prireditev. Čeprav manj številčna, je izredno uspešna in za Tolmin več kot razpoznavna. Organizatorji so kljub finančni stiski optimistični in za naslednje leto napovedujejo ponovno izvedbo festivala. Ker je takih dogodkov pri nas malo, lahko torej upamo, da se bomo naslednje poletje imeli možnost ponovno soočiti s Sajeto – kako bo udarila, pa se pustimo presenetiti.

Besedilo in foto: Damjana Teodorović

Utrinki

VSTALA JE "MAJDA"

Sužid – *"Vsak 22. julij smo praznovali dan vstaje. Ko so pred tremi leti prišli na oblast fašisti, so pozabili na ta praznik in na koledar napisali ime Majda,"* mi je na balkonu Willyjeve hiše pojasnil **Ivan Volarič - Feo**. Da bi se dneva vstaje v Sužidu še vedno spominjali, je letos Feo s pomočjo prijateljev poskrbel že tretjič zapored. Kakšnih 80 ljudi vseh starosti se je v veselem vzdušju ob zvokih partizanskih pesmi 18. julija zvečer zbralo na košarkarkem igrišču, pod šotorom in ob šanku, kjer je stregla sužiška mladina. Manjkali niso niti vstajniški transparenti z napisi *"za odpravo davka na izdelke, ki širijo temelj države"* (Rozinteater) in na kraju zločina, kjer se je vrtel odojek, *"Hitlerjungend schwein am roštilj"* s podpisom Animal.

Feo je na prikolici tovornjaka s triglavko na glavi otvoril *"banditn miting"* s pretresljivo Kajuhovo pesmijo *Slutnja*, sledil je **Marjank Uršič** s Kocbekovo pesmijo *Jesen 1940* in **Matic Volarič** s Kosovelovo *Evropa umira*. ***Tminski madrigalisti*** so uporabili dobro akustiko igrišča in na drugem odru po tolminsko rokovnjaško zabavali obiskovalce z avtorskimi skladbami iz svojega 15-letnega obdobja, ki jih nameravajo v kratkem izdati tudi na zgoščenki. Po *Vstali Primorski* in Feotovi recitaciji *Konec srbskega cesarstva* (**Rade Mihajlčić**), je na oder stopil izvrsten **Aleš Hadalin**, ki se zadnje čase poglablja predvsem v glasbeno-vokalno interpretacijo malo poznanih slovenskih ljudskih pesmi, ki bodo konec avgusta ugledale dan na njegovi zgoščenki *Jaz 'mam pridno gospodinjo*. Ganil nas je z *Bilečanko*, osupnil s "šamanskim" grlenim petjem ter navdušil s polno, čisto in ▶

Spomladi smo na tem mestu že opozarjali na star vozni red vlakov na progi Jesenice–Nova Gorica, ki je visel na avtobusni postaji v Tolminu. Ker je naše opozorilo zaleglo, smo bili prepričani, da bomo lahko prostor v rubriki namenjali drugim napakam in pomanjkljivostim v našem okolju. A smo se zmotili, saj so stari vozni redi očitno trdovratna zadeva.

Na naš naslov je priromala elektronska pošta našega zvestega bralca iz prestolnice, ki rad obišče Posočje. Ko je izvedel za možnost, da na avtovlak, ki vozi med Mostom na Soči oziroma Podbrdom in Bohinjsko Bistrico, lahko naloži svoje kolo, se je odločil še za ogled naravnih lepot Bohinja. Potovanje je sicer daleč od luksuza, vendar je, kot nam je zaupal, deset minut vožnje skozi predor neprimerljivo lažje od sopihanja na kolesu čez Soriško planino. Ker mu premagovanje klanca ta dan ni dišalo, se je želel pozanimati o odhodu vlaka nazaj na Primorsko. Ni mu bilo treba spraševati sprevodnika, saj je vizualno ličen vozni red visel kar v vagonu nad sedežem. Zapisal si je ure odhodov in že pospravil papir in svinčnik, potem pa opazil, da nekaj ni v redu.

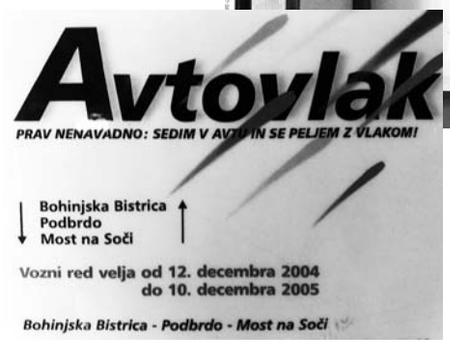

Mi na tem mestu dodajamo, da se pridružujemo prvemu delu slogana, zapisanega na voznem redu: *"Prav nenavadno, sedim v avtu in se peljem z vlakom!"* Prav nenavadno je namreč, da se je čas v vagonu ustavil pred 10. decembrom 2005.

Uredništvo
Foto: P. Ž.

Utrinki

NA DOGODKU V SPOMIN NA DAN VSTAJE *so v Sužidu nastopili tudi* ***Tminski madrigalisti****, ki so obiskovalce zabavali z avtorskimi skladbami iz svojega 15-letnega obdobja ustvarjanja.* ***Foto: Matic Volarič***

doživeto interpretacijo sužiške ljudske pesmi *Stoji, stoji na stezica (Tehtanje duš)*, ki je v recitacijsko-pevski interpretaciji pokojnega **Franca Kende - Lourenšča** pred leti izšla tudi na zgoščenki *Slovenske ljudske pesmi* in bo rahlo glasbeno spremenjena tudi na Hadalinovi. Vzdušje je s svojo otroško radoživo lumpenproletarsko muziko dobro ogrela poznana skupina ***Čompe***, glasbeni konglomerat različnosti. Pesmi Zajca, Jesiha, Kocbeka idr. so nas nemalokrat pretresle, v njihovi sicer lahkotni in genialni glasbeni interpretaciji. Kar težko smo se poslovili. Do drugega leta, ko bo "Majda" spet vstala.

Marjeta Manfreda Vakar

KAJAKAŠI SPET USPEŠNI

Poznan (Poljska) – Za **Lovra Lebana** in **Roka Kuka** z Mosta na Soči se je 19. julija uspešno končalo evropsko prvenstvo kajakašev in kanuistov na mirnih vodah, ki ga je gostila Poljska. Med člani do 23 let sta si na 500-metrski preizkušnji v disciplini K-2 priborila nastop v finalu A, kjer jima je uspelo doseči šesto mesto, čeprav si glede na zelo močno in izenačeno konkurenco nista mislila, da jima bo sploh uspelo priti v finale.

Naj spomnimo, da je Leban lani osvojil naslov svetovnega prvaka v spustu in bil izbran za kajakaša leta 2008. Šele letos je presedlal na mirne vode, zato je veselje ob tem uspehu več kot razumljivo. Pred tem so bili v ekipi namreč malo razočarani, saj so pričakovali finale A na 1.000 metrov, kar pa jim ni uspelo, saj so si mogoče, kot pravi Leban, zadali previsoke cilje. V finalu B sta s Kukom osvojila drugo mesto, nato pa vse presenetila na kvalifikacijah, kjer sta bila na polovični razdalji celo boljša. Po osvojenem drugem mestu v kvalifikacijah sta se v polfinalu potrudila in tako osvojila finale A, čeprav več kot o nastopu v finalu B, kot pravita, v ekipi niti sanjati niso upali. V Poznanu so se dobro odrezali tudi **Anja Osterman**, ki je v finalu B na 500 metrov osvojila peto mesto in bila skupno 14., v dvojcu s **Tino Leban** pa sta prišli v finale B in zasedli skupno 17. mesto med mladinkami.

Poleg uspešnega evropskega prvenstva na mirnih vodah sta se odlično odrezala tudi **Luka Božič** in **Sašo Taljat**, ki sta na evropskem prvenstvu za mladince in mlajše člane v Liptovskem Mikulašu osvojila srebrno kolajno med dvojci (C-2) v konkurenci mlajših članov. Vzpon na najvišjo stopničko jima je preprečil dotik na 16. vratcih v finalni vožnji, ki je bila po njunih besedah tudi sicer precej slabša od polfinalne. *"Čeprav bi lahko zmagala, sva vseeno zadovoljna. Tako nama bo tudi lažje nastopiti na svetovnem prvenstvu v Španiji, saj sva glavni cilj sezone izpolnila,"* pripoveduje Taljat. V španskem Seu d'Urgellu jih med 9. in 13. septembrom namreč čaka svetovno prvenstvo slalomistov, kamor so se odpravili že junija, da so preizkusili progo.

Tudi Lebana in Kuka konec avgusta čaka nastop na članskem svetovnem prvenstvu v Kanadi, kjer pa po njunih besedah ne bo glavni cilj rezultat, temveč nabiranje izkušenj. *"Nimava kakšnih velikih pričakovanj, ker niti ne veva, kam sodiva. Konkurenca med člani je popolnoma drugačna kot med mlajšimi člani, zato upava mogoče na preboj v B-finale. Mislim, da o A-finalu ne moremo še sanjati, ker je konkurenca le prehuda, sploh za najino starost in glede na to, da smo se treniranju na mirnih vodah posvetili šele pol leta,"* pravi Leban. Takrat sta namreč poleg treningov z **Dejanom Testenom** začela trenirati tudi z novim trenerjem **Ingolfom Beutelom** iz Nemčije. Ta je, kot pravita, postavil popolnoma nov sistem, ki pa, vsaj glede na njune dosežke, očitno še kako dobro deluje.

Mariša Bizjak

NAVKREBER SE JE PODALO SKORAJ 200 REKREATIVCEV

Široko – Člani ***Športnega društva Lom "99"*** so 15. avgusta pripravili *5. Gorski tek Primorskih novic* in *8. Kolesarski vzpon na Široko*. S starta pri mostu čez Idrijco na Mostu na Soči se je proti cilju 600 višinskih metrov višje na ***Turistični kmetiji Široko*** pognalo skupno 174 tekmovalcev in tekmovalk ter kakšnih 15 pohodnikov. Organizatorji, ki so se tokrat s to preizkušnjo spopadli tretjič zapored, so namreč prav letos k udeležbi prvič povabili tudi pohodnike.

Sicer pa je to tradicionalno tekmovanje razdeljeno na tri discipline. Letos se je na 5,6 km dolgo cestno kolesarsko dirko po asfaltni progi podalo 59 tekmovalcev in tekmovalk, ki so se pomerili v 14 kategorijah. Absolutno je bil med moškimi najhitrejši **Blaž Bonča** iz Kolesarskega kluba Sava s časom 23 minut in 37 sekund, drugi je bil s 24 minutami in 4 sekundami lanski zmagovalec **Simon Alič** iz Kolesarskega društva Brda, tretji pa njegov društveni kolega **Simon Strnad** s časom 24:52. Pri ženskah je bila tako kot lani najhitrejša **Katja Šorli** iz Športnega društva Elektro Primorska s časom

10 let
Posoški razvojni center

OBČINA TOLMIN

Odmevnost projekta *Pridelano in prodano doma*, ki ga ***Posoški razvojni center*** izvaja v sodelovanju z ***Občino Tolmin*** je presegla vsa pričakovanja. Zdi se, da je v našem lokalnem okolju ozaveščenost ljudi o prednostih zdrave, doma pridelane hrane na visoki ravni. Poleg 120-urnega izobraževalnega programa, ko je bila učilnica s kar 33 udeleženimi nabito polna, je svoj prostor na vrtovih že dobilo 54 macesnovih kompostnikov, 16 pa jih na svoje lastnike še čaka. Prav zaradi velikega interesa smo se odločili, da bomo v začetku oktobra za tiste, ki ste ostali pred vrati naše učilnice, izpeljali še dodaten, tokrat 25-urni izobraževalni program. Vsebine, ki vam jih bomo ponudili, bodo tematsko vezane na pridelavo zdrave hrane, kolobarjenje, kompostiranje, naravna zaščitna sredstva in "semensko" banko. Če se nameravate programa udeležiti, pokličite **Patricijo Rejec** na 05/38-41-506.

Z rubriko v ***EPIcentru*** počasi zaključujemo, vendar bo v novembru iz tiskarskih strojev prišel katalog koristnih nasvetov in informacij za zdravo pridelavo hrane. **Svoj izvod si lahko zagotovite tako, da izpolnete naročilnico in nam jo pošljete na naslov:** *Posoški razvojni center, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin (za Patricijo Rejec).*

Več o projektu si lahko preberete na **www.prc.si**.

Foto: Steve Byland (Fotolia.com)

N A R O Č I L N I C A

ZA BREZPLAČEN KATALOG

koristnih nasvetov in informacij za zdravo pridelavo hrane

ime in priimek

naslov bivališča

pošta in poštna številka

tel. številka

Da, želim prejeti brezplačen katalog s koristnimi nasveti in informacijami za zdravo pridelavo hrane.

datum podpis

Utrinki

27:02, za njo pa sta se uvrstili **Rada Žakelj** iz Pekarne Magušar s časom 31:08 in **Deja Kofol** s 54 minutami in 30 sekundami.

Pri gorskem kolesarjenju ženskih predstavnic ni bilo, tako da se je v treh kategorijah pomerilo samo 20 tekmovalcev. V absolutni konkurenci je v cilj prvi prišel **Robert Loverčic** iz Kolesarskega kluba Djak, ki je s progo opravil v času 29:56, drugi je bil **Franci Žnidarič** (Tržiške strele) s časom 30:17 in tretji **Blaž Uršič**, prav tako iz Kolesarskega kluba Djak, s časom 31:14.

Po isti progi kot gorski kolesarji se je deset minut prej podalo 95 tekačev in tekačic, ki so se pomerili v 14 kategorijah. S 4,7 km dolgo progo, ki je speljana po makadamski, betonski in travnati podlagi, je najhitreje opravil lanski zmagovalec **Klemen Triler** iz Kluba gorskih tekačev Papež Kamnik. Zanjo je potreboval 27 minut in 41 sekund. Drugi je bil **Danijel Vinčec** iz Športnega društva 3 šport s časom 28:47, tretji pa Trilerjev klubski kolega **Mirko Janjatovič**, ki je bil na progi 29 minut in 46 sekund. Med ženskami je bila s časom 35:42 najhitrejša **Mihaela Tušar** iz Športnega društva Nanos Podnanos, dve minuti za njo je v cilj pritekla **Edita Gashi** iz Atletskega društva Posočje, na tretje mesto pa se je s časom 40:02 uvrstila **Ana Čufer** iz Tekaškega društva Burja Vipava. S polovico krajšo progo pa so se spopadli letniki 1994 in mlajši.

Skoraj vsi tekmovalci so po prihodu v cilj povedali, da je bil že tako težak vzpon v vročem dopoldnevu le še težji. Predstavnik organizatorjev **Edvard Levpušček** je bil z izvedbo tekmovanja zadovoljen, čeprav s številom tekmovalcev niso uspeli izboljšati rekorda iz leta 2007, ko se jih je na startu zbralo 231. Pomembnih športnih preizkušenj, ki so včasih tudi izbirne za uvrstitev na tekmovanja višjega ranga, je na isti konec tedna v zadnjem času le preveč. Kljub temu so se z Mosta na Soči proti Širokemu podali tekmovalci iz vse Slovenije in tudi iz tujine. Za naprej organizatorji ne napovedujejo večjih sprememb, saj so se ravno dovolj vpeljali, upajo pa, da bo število udeležencev še naraščalo in da jim bo tudi vreme tako naklonjeno kot zadnja leta.

ORGANIZATORJI GORSKEGA TEKA IN KOLESARSKEGA VZPONA NA ŠIROKO *pravijo, da je ves trud poplačan, če se tekmovanja udeleži veliko ljubiteljev športa.* ***Foto: Martin Rovšček***

Špela Kranjc

JAKOB URŠIČ NAJBOLJŠI SLOVENSKI ŠAHIST MED EVROPSKIMI AMATERJI

Pardubice (Češka) – Evropskega amaterskega prvenstva v šahu, ki je od 16. julija do 2. avgusta potekalo v čeških Pardubicah, so se udeležili šahisti iz 24 evropskih držav, med njimi tudi pet Slovencev. Od članov ***Šahovskega društva*** (ŠD) ***Hidria AET Tolmin*** je nastopil **Jakob Uršič**, ki je z osvojenimi 6,5 točkami med 215 nastopajočimi zasedel 16. mesto. Z dobro igro se je uvrstil najbolje od slovenskih šahistov. Naslednji Slovenec je bil **Blaž Debevec**, ki je s 5,5 točke zasedel 39. mesto, 64. je bil **Jan Gantar** (5 točk) itn. Nova evropska amaterska prvaka sta postala Španec **Botella Sanchez** (8 točk) v moški in Čehinja **Kristyna Novosadova** (6 točk) v ženski konkurenci. Na evropskem amaterskem prvenstvu imajo pravico nastopa šahisti in šahistke z največ 2.200 ratinškimi točkami.

Jožef Uršič, ŠD Hidria AET Tolmin

POMEMBNOST STARIH SORT – 1. DEL

Barbica, svetlin, različne vrste repe, solat ipd., ki so bile stalnica v vrtih naših babic, so se večinoma morale umakniti današnjim, največkrat hibridnim vrstam. In čeprav sta stare sorte zelenjave odlikovala močan okus in visoka vsebnost vitaminov, je zelena revolucija z nekaj "super semeni" nadomestila pestro raznolikost lokalno prilagojenih semen, ki so jih gospodinje in kmetje hranili kar sami. Mnogo vrst zelenjave tako danes zaman iščemo na policah veleblagovnic.

Mogoče se večina niti ne zaveda pomembnosti ohranjanja avtohtonih vrst semen. Naj mimogrede omenim njihovo večjo odpornost, posedovanje lastnih živih semen ter posledično tudi

energetsko in prehransko kakovostnejše pridelke. Na pomembnost kaže poteza ***Svetovne trgovinske organizacije***, ki je razširila patente tudi na žive organizme, vključno s semeni. Tako smo dobili globalni instrument za biotehnologijo in semensko industrijo, ki pridobiva monopol nad semeni v industrializiranem svetu. Še en dokaz je septembra 2007 odprta ***Svetovna semenska banka*** na Norveškem. Zgrajena približno 130 metrov globoko v skalnem pobočju in približno 140 metrov nad morjem, naj bi bila varna tako pred popolno stalitvijo ledu na obeh tečajih kot tudi eksplozijo atomske bombe. Prav tu naj bi bilo torej shranjenih kakšne štiri milijone primerkov semen različnih vrst. Skladiščni prostori bodo ostali v norveških rokah, saj so ti 6,4 milijone evrov vreden projekt v celoti financirali, medtem ko semena ne bodo njihova last. Če bodo primerki originalnih semen izgubljeni, jih bodo vrnili posameznim državam. Pred dvema letoma, ko smo v EPIcentru pisali o odprtju Svetovne semenske banke, smo hkrati izrazili tudi dvom v smislu, ali bo rastlinska semenska banka res hranila semena za vse nas ali bo tudi to postalo samo še eno zelo drago tržno blago.

KAJ LAHKO NAREDIMO MI?

Največ lahko naredimo s hranjenjem živih semen s svojih vrtov. Če imamo semena kakšne stare avtohtone sorte, poskrbimo, da se ta razširi še med ostale vrtičkarje. Prav poseben čar je v izmenjavi semen s sosedami, prijateljicami in udeleženkami naših tovrstnih tečajev, še večje zadovoljstvo pa daje uživanje lastnih pridelkov. Čeprav mnogi mislijo, da je vse zapisano predvsem moderno, mi odgovarjamo, da je predvsem modro se zdravo prehranjevati oziroma jesti živila, ki jih poznamo, in vemo, od kod so.

Rubriko pripravila: Patricija Rejec

Vir: BABIČINI nasveti za dom. (2007). Ljubljana: Mladinska knjiga.

Utrinki

KAJ SE GODI Z LESENO SKAKALNICO?

Most na Soči – Pred dobrim letom je kakor čez noč ena izmed zanimivih in razpoznavnih točk Mosta na Soči postala več kot 15 metrov visoka lesena konstrukcija. Namen za gradnjo je bil plemenit, športen. Pomembna tekma, ki je pomenila tudi posebno promocijo za kraj in dolino Soče, in to svetovni pokal v skokih z velikih višin, je ostala ob reki Soči – kljub skorajšnji izgubi zaradi nesoglasij med organizatorji in naravnih okoliščin, kot je bil nanos proda v korita pod kanalskim mostom, kjer je tekma pred leti že potekala in kjer se je ponovno odvijala tudi 16. avgusta letos.

Visok lesen oder, ki je bil zgrajen enem tednu pod vodstvom gradbenega inženirja **Danila Magajne** in mlade gradbene ekipe, v kateri je bilo tudi nekaj okoliških skakalcev v vodo, pa je seveda tudi po odmevni tekmi za svetovni pokal v skokih z velikih višin ostal v kraju, ob nekdanji čolnarni na Mostu na Soči. Od tekme dalje se mnenja krešejo. Lastnica skakalnice ***Lokalna turistična organizacija Sotočje*** in skrbniki iz ***Turističnega društva*** (TD) ***Most na Soči*** trdijo, da je lesena konstrukcija lahko promocija za kraj, ki je že dolga leta znan tudi po skokih v Sočo z mostu. Zakaj bi ne pogumni posamezniki skakali v jezero še z visoke lesene skakalnice, s katere so se leta 2008 pognali svetovno znani skakalci z višin? Na drugi strani nasprotniki trdijo, da lesena konstrukcija kazi naravno okolje ob jezeru, da je skulptura lahko po nepotrebnem izziv za morebitne nesreče ipd. Mnenja so torej deljena.

VEČ KOT 15 METROV VISOKA LESENA KONSTRUKCIJA *se je po enem letu sušenja deloma zrahljala, zato jo je bilo treba v spojih ojačati in na novo priviti, obenem pa s premazom lesene tramove tudi dodatno zaščititi pred vplivi vremena. Po obnovi bo omogočen tudi voden turistični ogled skakalnice z razgledom z njenega vrha, zato so v avgustu na konstrukcijo namestili varovalne ograje.*

In kaj se dogaja s skakalnico leto dni po njeni postavitvi? Konstrukcija se je po enem letu sušenja deloma zrahljala, zato jo je bilo treba v spojih ojačati in na novo priviti, pa tudi dodatno zaščititi pred vplivi vremena, pri čemer je pomagala tudi ***Občina Tolmin***, ki je subvencionirala nakup barve za premaz lesenih tramov. Po obnovi bo omogočen tudi voden turistični ogled skakalnice, ki bo vključeval razgled z vrha, zato so v avgustu namestili varovalne ograje.

Ekshibicijske skoke s skakalnice so pripravili 14. avgusta, torej še pred letošnjim tekmovanjem v svetovnem pokalu v Kanalu ob Soči. ***Evropska zveza morskih športov Fedemar*** se je tako zahvalila za lanskoletno uspešno izvedbo svetovnega pokala v skokih z velikih višin na Mostu na Soči, 22. avgusta pa so tu potekali skoki za slovenski pokal. Namen organizatorjev iz TD Most na Soči je predvsem dolgoročno povezati društva in klube, ki pripravljajo tovrstne prireditve v skokih z mostu po Sloveniji. Ena izmed zaenkrat šibkih točk te športne dejavnosti je strokovna plat, zato želijo Mostarji v ta namen izšolati tri strokovno usposobljene sodnike, ki bodo v prihodnje dosledno in po dogovorjenih pravilih sledili razvoju tega sicer rekreativnega športa v Sloveniji. Skoki v vodo imajo namreč mnogo simpatizerjev tako med skakalci kot obiskovalci prireditev.

Besedilo in foto: Špela Mrak

Posoški razvojni center

Na podlagi Izvedbenega programa razvojne pomoči občinam Bovec, Kobarid in Tolmin za leto 2009 (Sklep Vlade RS št. 30301-3/2008/4, z dne 1. 10. 2008), Dopolnila Izvedbenega programa razvojne pomoči občinam Bovec, Kobarid in Tolmin za leto 2009 (Sklep Vlade RS št. 30301-2/2009/3, z dne 26. 2. 2009) in Pravilnika o štipendiranju (Ur. l. RS, št. 27/09, z dne 6. 4. 2009, v nadaljevanju: Pravilnik) Posoški razvojni center (v nadaljevanju: PRC), Trg svobode 2, 5222 Kobarid objavlja

JAVNI RAZPIS ŠTIPENDIJ ŠTIPENDIJSKE SHEME SOČA (za šolsko/študijsko leto 2009/2010)

1. Podatki o razpisu

Štipendijska shema SOČA se izvaja na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin (v nadaljevanju: v Posočju). Razpis štipendij je namenjen štipendiranju dijakov in študentov[1], ki se izobražujejo doma ali v tujini in se bodo po končanem šolanju/študiju zaposlili ali samozaposlili v Posočju.

Štipendije bodo podeljene predvsem za poklice, za katere so delodajalci izrazili interes v Javnem pozivu delodajalcem (ki imajo sedež ali poslovno enoto) na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin za vključitev v štipendijsko shemo SOČA (za šolsko/študijsko leto 2009/2010), prednostno pa za deficitarne poklice, kot je to opredeljeno v "Dopolnitvi št. 3 Analize deficitarnih poklicev v Posočju, PRC, avgust 2009". Merila za podelitev štipendij so podrobneje opredeljena v 5. točki tega razpisa.

PRC izvaja Štipendijsko shemo SOČA za šolsko/študijsko leto 2009/2010 v sklopu Izvedbenega programa razvojne pomoči občinam Bovec, Kobarid in Tolmin za leto 2009. Za novo podeljene štipendije v šolskem/študijskem letu 2009/2010 je po letošnjem Izvedbenem programu za obdobje od septembra do vključno novembra zagotovljenih okvirno 10.000,00 EUR (preostala sredstva za šolsko/študijsko leto 2009/2010 bodo zagotovljena v Izvedbenem programu za leto 2010).

2. Upravičenci do štipendij

Štipendije so namenjene dijakom in študentom iz Posočja ali iz drugih predelov Slovenije in tujine, ki se izobražujejo doma ali v tujini in se bodo po končanem šolanju/študiju zaposlili ali samozaposlili v Posočju. Dijaki in študentje iz Posočja ter iz drugih predelov Slovenije in tujine lahko pridobijo kombinirano štipendijo, študentje iz Posočja (in sicer tisti, ki so vključeni v programe za pridobitev najmanj visokošolske izobrazbe) pa v okviru razpoložljivih sredstev tudi samostojno štipendijo.

Do štipendij so upravičeni:

- dijaki, ki se šolajo v Republiki Sloveniji ali v tujini in niso zaposleni;
- dodiplomski študenti, ki se izobražujejo v Republiki Sloveniji ali v tujini in niso zaposleni;
- podiplomski študenti, ki se izobražujejo v Republiki Sloveniji ali v tujini in niso zaposleni.

Pravice do štipendije ne more uveljaviti kandidat, ki:

- je v delovnem razmerju,
- je samozaposlena oseba,
- je vpisan v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu za zaposlovanje,
- prejema katerokoli vrsto štipendije, navedeno v 2. odstavku 5. člena Zakona o štipendiranju (Ur. l. RS, št. 59/07 (63/07- popr.), 40/09),
- je lastnik ali solastnik gospodarske družbe.

3. Način in rok prijave

Kandidati uveljavijo pravico do štipendije na obrazcu "Prijavni obrazec OBR-1 – vloga za štipendijo". Prijavnemu obrazcu je potrebno priložiti:

- potrdilo o stalnem prebivališču (velja fotokopija veljavnega potnega lista ali fotokopija veljavne osebne izkaznice);
- originalno potrdilo o vpisu kandidata za šolsko/študijsko leto 2009/2010;
- spričevalo oz. potrdilo o opravljenih izpitih, in sicer:

a) dijaki:
- dijaki 1. letnika: overjeno fotokopijo spričevala zadnjega razreda šolanja,
- dijaki višjih letnikov: overjeno fotokopijo spričevala zadnjega opravljenega letnika;

b) dodiplomski študenti:
- študenti 1. letnika: overjeno fotokopijo spričevala zadnjega letnika šolanja in overjeno fotokopijo maturitetnega spričevala, iz katerega je razvidno število točk,
- študenti višjih letnikov: originalno potrdilo z žigom in podpisom fakultete (ali overjeno fotokopijo tega potrdila) o vseh dosedanjih opravljenih izpitih;

c) podiplomski študenti:
- študenti 1. letnika: originalno potrdilo z žigom in podpisom fakultete (ali overjeno fotokopijo tega potrdila) o vseh opravljenih izpitih na dodiplomskem študiju in overjeno fotokopijo diplome,
- študenti višjih letnikov: originalno potrdilo z žigom in podpisom fakultete (ali overjeno fotokopijo tega potrdila) o vseh opravljenih izpitih na podiplomskem študiju;
- kopijo dokumenta, iz katerega je razvidna številka osebnega računa;
- izpolnjeno in podpisano izjavo, ki je sestavni del Prijavnega obrazca OBR-1 – vloga za štipendijo.

Roka za oddajo vlog:
- za srednješolce: 11. 9. 2009
- za študente: 9. 10. 2009

Vloge, ki bodo prispele po navedenih rokih, se bodo štele za zamujene in bodo vrnjene pošiljateljem.

Vloge morajo biti poslane s priporočeno pošto na naslov: Posoški razvojni center, Trg svobode 2, 5222 Kobarid.

Šteje se, da je vloga prispela pravočasno, če je bila:

- najkasneje zadnji dan roka za oddajo oddana s priporočeno poštno pošiljko na naslov Posoškega razvojnega centra, Trg svobode 2, 5222 Kobarid,
- najkasneje zadnji dan roka za oddajo vlog oddana v tajništvu Posoškega razvojnega centra v Tolminu do 12. ure.

Vloga mora biti oddana v zaprti ovojnici, pravilno naslovljena in opremljena:

- označena z "NE ODPIRAJ: Vloga na Javni razpis štipendij - Štipendijska shema SOČA 2009", na hrbtni strani ovojnice pa mora biti izpisan poln naslov pošiljatelja

ali

- opremljena z obrazcem OPREMA OVOJNICE, ki je priložen Prijavnemu obrazcu in ga je potrebno izpolniti in nalepiti na ovojnico velikosti A4, v kateri je vloga za štipendijo.

4. Odpiranje vlog

Prvo odpiranje pravočasno in pravilno opremljenih vlog srednješolcev bo 15. 9. 2009, študentov pa 13. 10. 2009.

MINES TEAM
SOLARNI SISTEMI
Solarni set MT 300
vakumski kolektorji
3 slojni

SESTAVA:
- Kolektor JMS 58*1800*15 (2 kosa)
- Solarni bojler 300 l
- Solarna postaja MT001
- Ekspanzijska posoda
- Priključni set

CENA: 1.750,00 EUR
(CENA NE VSEBUJE DDV)

Več izdelkov najdete na www.minesteam.si

mines team

MINES TEAM d.o.o.
Na logu 14
5220 Tolmin
tel.: 05/38-00-340
e-mail:
minesteam.com@siol.com

V roku dostavljene, pravilno izpolnjene in označene vloge se odpirajo po vrstnem redu, v katerem so bile predložene.

Strokovna komisija bo v roku petih (5) dni od odpiranja vlog pisno pozvala tiste prijavitelje, katerih vloge niso bile popolne, da jih dopolnijo. Rok za dopolnitev je osem (8) dni po prejemu poziva za dopolnitev vloge. Nepopolne vloge, ki jih prijavitelji v navedenem roku ne bodo dopolnili, bodo zavržene.

5. Merila za izbor kandidatov za srednješolski, višješolski, dodiplomski in podiplomski študij

Štipendije bodo podeljene v okviru finančnih možnosti. Prednostno bodo podeljene štipendije, ki so razpisane v 7. točki tega razpisa. V kolikor finančne možnosti ne bodo dopuščale soštipendiranja vseh kadrov pri vseh delodajalcih, bodo v skladu s Pravilnikom imeli prednost tisti, ki se šolajo za deficitarne poklice, kot so opredeljeni v "Dopolnitvi št. 3 Analize deficitarnih poklicev v Posočju, PRC, avgust 2009". Če bo razpoložljivih finančnih sredstev za štipendije dovolj, ima strokovna komisija, imenovana s strani direktorja PRC-ja, skladno s Pravilnikom možnost podeliti tudi samostojne štipendije, pri čemer bo prav tako prednostno upoštevala deficitarnost poklica posameznega kandidata.

Strokovna komisija bo popolne vloge ocenila na osnovi spodnjih meril. Sredstva bodo dodeljena glede na število doseženih točk, po padajočem vrstnem redu, do porabe sredstev.

5.1 Merila za izbor kandidatov

	Merila	Št. točk
a.	soudeležba delodajalca (ali njegovega ustanovitelja) pri štipendiranju	max 20
b.	deficitarnost poklicev	max 16
c.	šolski/študijski uspeh kandidatov	max 5
d.	letnik šolanja/študija	max 4
e.	občina stalnega prebivališča kandidata	max 5

Podrobneje opredeljena merila:

a) soudeležba delodajalca pri štipendiranju

max 20 točk – Soudeležba delodajalca (ali njegovega ustanovitelja pri štipendiranju v višini 50 % štipendije)

b) deficitarnost poklicev[2]

8 točk – Poklici, za katere se zahteva naslednja srednješolska ali poklicna izobrazba: • gozdar • elektrikar (elektrikar - elektronik) • oblikovalec kovin - orodjar • preoblikovalec in spajalec kovin ali konstrukcijski mehanik (avtoklepar, ličar, klepar) • kuhar (gastronom - hotelir) • natakar (gastronom - hotelir) • strojni tehnik • kemijski tehnik • elektrotehnik (elektrotehnik - elektronik) • tehnik mehatronike

11 točk – Poklici, za katere se zahteva naslednja višješolska izobrazba: • inženir mehatronike • inženir informatike

16 točk – Poklici, za katere se zahteva naslednja visokošolska ali univerzitetna izobrazba: • dipl. inž. strojništva in univ. dipl. inž. strojništva • dipl. inž. elektrotehnike in univ. dipl. inž. elektrotehnike • dipl. inž. tehnologije polimerov • dipl. inž. kemijske tehnologije • univ. dipl. inž. kemijskega inženirstva/ kemijske tehnologije • univ. dipl. inž. gradbeništva • univ. dipl. inž. računalništva in informatike • univ. dipl. ekonomist • doktor medicine, specialist družinske medicine • doktor dentalne medicine

2 točki – Ostali poklici, ki zahtevajo pridobitev srednješolske izobrazbe

4 točke – Ostali poklici, ki zahtevajo pridobitev višješolske izobrazbe

7 točk – Ostali poklici, ki zahtevajo pridobitev visokošolske, univerzitetne ali podiplomske izobrazbe

c) povprečna ocena

- za dijake: Uspeh v zadnjem razredu OŠ/letniku šolanja
0 točk – zadosten
1 točka – dober
3 točke – prav dober
5 točk – odličen

- za študente višješolskih, visokošolskih in univerzitetnih programov: Uspeh na maturi/v zadnjem letniku študija
0 točk – zadosten/do 7
1 točka – dober/7,1–8
3 točke – prav dober/8,1–9
5 točk – odličen/nad 9

- za podiplomske študente: Povprečna ocena na dodiplomskem študiju/ uspeh v zadnjem letniku študija:
1 točka – do 8
2 točki – 8,1–9
3 točke – nad 9

d) letnik šolanja/študija

- za dijake: letnik šolanja:
0 točk – 1. letnik
1 točka – 2. letnik
2 točki – 3. letnik
3 točke – 4. letnik
4 točke – 5. letnik

- za študente višješolskih, visokošolskih in univerzitetnih programov: letnik študija:
0 točk – 1. letnik
1 točka – 2. letnik
2 točki – 3. letnik
3 točke – 4. letnik
4 točke – 5. letnik ali absolvent

- za podiplomske študente:
1 točka – vsak letnik študija

e) stalno prebivališče:
5 točk – v občini Bovec
4 točke – v občini Kobarid
3 točke – v občini Tolmin
1 točka – v ostalih občinah v Goriški statistični regiji
0 točk – zunaj nje

Točke po posameznih merilih se seštevajo.

6. Višina štipendije

Višina štipendije se določa glede na razpoložljiva sredstva za sofinanciranje štipendij v sklopu Programa spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013 in vsakoletnega Izvedbenega programa razvojne pomoči občinam Bovec, Kobarid in Tolmin in lahko znaša maksimalno 60 % minimalne plače v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju: minimalna plača). V primeru kombinirane štipendije največ polovico štipendije (do največ 30 % minimalne plače) posredno zagotavlja štipenditor, ostala sredstva pa zagotavlja delodajalec (soštipenditor). Štipendije, višje od 60 % minimalne plače, se določijo z osnovno pogodbo oziroma dodatkom k osnovni pogodbi, sredstva pa zagotavlja delodajalec.

Višina štipendije sestoji iz osnovne štipendije, dodatka za stroške prevoza ali dodatka za bivanje izven kraja stalnega prebivališča ter dodatka za uspeh.

Zakaj ne bi ***EPIcenter vašega oglasa*** ponesel ***v vsa posoška gospodinjstva?***

Vse o oglaševanju v našem glasilu z naklado 7.300 izvodov najdete na spletni strani **www.prc.si/ epicenter,** lahko pa se obrnete tudi na Jernejo Kos (**05/38-41-502, jerneja.kos@prc.si**).

Posoški razvojni center, Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Podrobneje je višina štipendije opredeljena v Pravilniku.

7. Razpisane štipendije v sklopu Štipendijske sheme SOČA 2009

V skladu s Pravilnikom bodo imeli prednost pri izboru štipendisti, ki se bodo prijavili za štipendije, ki so jih za šolsko/študijsko leto 2009/2010 razpisala podjetja, navedena v ***Tabeli 1***.

8. Obveščanje o izboru

O izboru bodo kandidati pisno obveščeni najkasneje v 45 dneh od odpiranja vlog.

Skladno s Pravilnikom ima neizbrani kandidat pravico v roku osmih (8) dni od vročitve sklepa vložiti ugovor na izdani sklep. O ugovoru odloča Strokovna komisija (Posoški razvojni center, Trg svobode 2, 5222 Kobarid). Njena odločitev je dokončna.

9. Dokumentacija in informacije

Prijavno dokumentacijo in dodatne informacije lahko kandidati vsak delovni dan do izteka roka za oddajo prijav prevzamejo v poslovnih prostorih PRC-ja, Ulica padlih borcev 1b, 5220 Tolmin ali naročijo na telefonski številki 05/38-41-500 oziroma elektronskem naslovu info@prc.si.

Prijavna dokumentacija je dostopna tudi na spletnih straneh www.prc.si in www.iskanipoklici.net.

Kontaktni osebi sta:

- Sandra Kemperle (05/38-41-517, e-mail: sandra.kemperle@prc.si),
- Tjaša Maurič (05/38-41-519, e-mail: tjasa.mauric@prc.si).

Kobarid, 3. 8. 2009

Posoški razvojni center
mag. **Roman Medved**
direktor

[1] V Javnem razpisu uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za ženske in moške.

[2] Seznam deficitarnih poklicev temelji na "Dopolnitvi št. 3 Analize deficitarnih poklicev v Posočju, PRC, avgust 2009", vendar pri srednješolskih izobraževalnih programih upošteva tudi nove in prenovljene izobraževalne programe (MŠŠ, december 2007).

Tabela 1

Zap. št.	Naziv delodajalca (soštipenditorja)	Izobraževalni program	Raven izobrazbe	Letnik	Število štipendij	Št. štipendij podjetja skupaj
1.	**Mines IB d.o.o. Kobarid** Gregorčičeva ulica 6 5222 Kobarid	ekonomija	PD	1	1	1
2.	**MAX-ZAV d.o.o.** Idrsko 19 5222 Kobarid	ekonomija	VS	1	1	1
3.	**EKO LES energetika d.o.o.** Bača pri Modreju 28 5216 Most na Soči	strojništvo (energetika in procesno strojništvo)	VS	ABS	1	1
4.	**Iskra Bovec d.o.o.** Industrijska cona 3 5230 Bovec	mehatronik	P	1	1	5
		strojni tehnik	S	1	2	
		mehatronika	VŠ	1	1	
		strojništvo	UN	1	1	
5.	**ITW Metalflex d.o.o. Tolmin** Poljubinj 89e 5220 Tolmin	strojništvo	VS ali UN	/	1	3
		elektrotehnika	VS ali UN	/	2	
6.	**Hidria AET d.o.o.** Poljubinj 89a 5220 Tolmin	strojni tehnik	S	1	2	9
		strojništvo	VS	1	2	
		strojništvo	UN	1	3	
		elektrotehnika	UN	1	1	
		fizika	UN	/	1	
7.	**TKK proizvodnja kemičnih izdelkov** Srpenica ob Soči d.d. Srpenica 1 5224 Srpenica	kemijski tehnik	S	1	2	12
		kemijska tehnologija	VS	2	2	
		kemijska tehnologija	UN	2	4	
		kemija	UN	2	1	
		gradbeništvo	UN	2	2	
		gradbeništvo	UN	4	1	
8.	**ALP HOTEL, gostinstvo in turizem d.o.o.**, Trg golobarskih žrtev 48 5230 Bovec	kuhar	P	/	1	3
		natakar	P	/	2	
9.	**TUSI d.o.o. Bovec** Kaninska vas 7 5230 Bovec	gimnazijski maturant	S	3	1	1
	SKUPAJ:				**36**	**36**

• poklicno izobraževanje (III. in IV. raven) – P, • srednješolsko izobraževanje (V. raven) – S, • višješolsko izobraževanje – VŠ, • visokošolsko izobraževanje – VS, • univerzitetno izobraževanje – UN, • podiplomsko izobraževanje – PD

Rebus

Med bralci ***EPIcentra*** je kar nekaj takšnih z zanimivimi domislicami, zato v tokratni dvojni številki uvajamo novo rubriko, ki smo jo poimenovali *Bralci zabavajo bralce*. Za prvič objavljamo rebus, ki ga je na naše uredništvo poslal **Dejan Mole**, in strip, katerega avtor je **Roman Štendler - Puc**. Če ste tudi vi na podoben način ustvarjalna duša in bi radi prispevali k zabavi drugih bralcev našega glasila, se nam oglasite.

Uredništvo

Do rešitve rebusa, je namignil njegov avtor **Dejan Mole**, pridete z nekaj znanja matematike in kemije. Pa poglejmo …

$$(Be_3Al_2Si_6O_{18})^{H2O}$$

Rešitev: Sočа
Razlaga: $Be_3Al_2Si_6O_{18}$ je kemijska formula za smaragd (pravzaprav za beril, smaragd pa je barvna različica berila), H_2O pa kemijska formula za vodo. Če vse skupaj združimo s potenciranjem (X^Y – iks na ipsilon), pridemo do rezultata "smaragd na vodo" oziroma "smaragdna voda". In ker Soča zaradi njene edinstvene barve radi imenujemo Smaragdna reka, reka pa je pravzaprav voda, je rešitev dokaj logična.

POSTANITE NAROČNIK e-EPIcentra

Vse, ki želite postati naročniki ***e-EPIcentra***, vabimo, da nam na **jerneja.kos@prc.si** sporočite svoj e-naslov, na katerega vam bomo pošiljali povezavo na naše spletno glasilo.

Uredništvo

IZID NASLEDNJE ŠTEVILKE EPIcentra

Bralke in bralce obveščamo, da bo naslednja številka ***EPIcentra*** predvidoma izšla **30. oktobra**. Vsi, ki boste v našem glasilu želeli objaviti kak prispevek, nam ga **najkasneje do 11. oktobra** pošljite na e-naslov **epicenter@prc.si**. Neaktualnih vsebin in vsebin, ki jih bomo prejeli po tem datumu, žal ne bomo mogli upoštevati. Besedila naj ne bodo daljša od **2.000 znakov** (s presledki), saj le na tak način lahko zagotovimo objavo večjega števila vaših člankov. Več informacij glede objav najdete tudi na naši spletni strani **www.prc.si/epicenter**.

Uredništvo

SADITEV KROMPIRJA

SCENARIJ, RISBA: ROMAN ŠTENDLER-PUC
FLAŠKONOV AVGUŠTIN DIPL. ING. DROWA OREK SENO

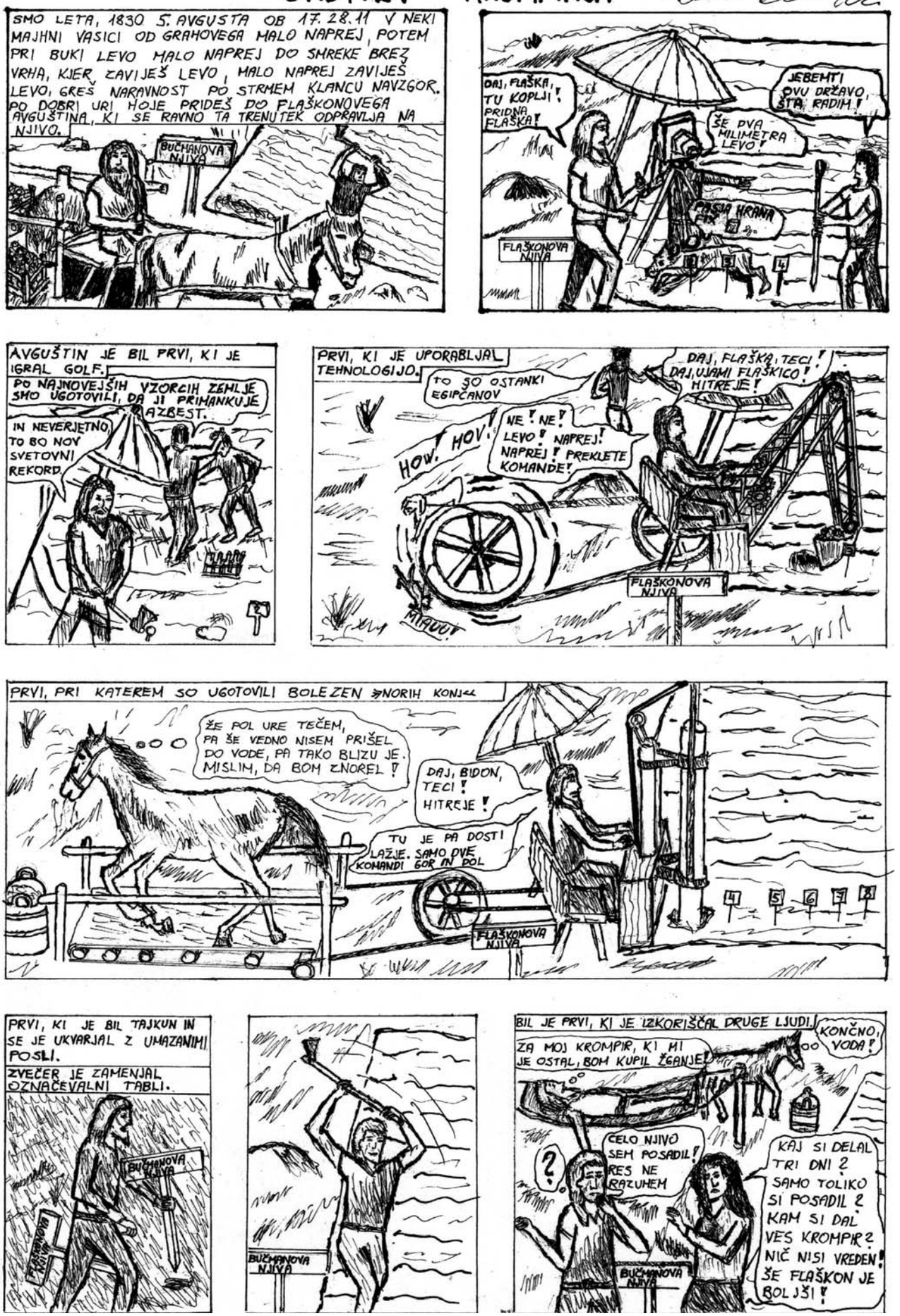

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
28. 8. (15.30)	**BOVEC**, osrednji trg	**FIT igre brez meja in koncert Nuše Derenda**	Tevž Korent: 051-307-548
28. 8. (20.00)	**TOLMIN**, pri fontani (v primeru dežja v hali Gradbenik v Poljubinju)	**Letni koncert vokalne skupine Snežet**	www.snezet.si
29. 8. (od 12.00 dalje)	**SRPENICA**, športno igrišče	**27. tradicionalni košarkarski turnir**	Aljoša Trebše: 031-667-704
29. 8. (od 15.00 dalje)	**KORITNICA**, Camp Šorli	**Moto piknik**	Vili Šorli: 041-435-261, camp.sorli@gmail.com, www.kamp-koritnica.com
29. 8. (od 16.30 dalje)	**VZNOŽJE MENGOR**, blizu poslovne stavbe Tere d.o.o.	**Ščančev tek in pohod na Mengore** - na vrhu kulturni program	KTŠ, Tadej Vidic: 040-330-482, vidic_tadej@yahoo.com
29.–30. 8.	**POKLJUKA**	**Od Debele peči do Triglava**	PD Tolmin, Darij Kenda: 05/38-83-211 (četrtek 17.00–19.00), 041-774-631, pdtolmin@gmail.com
30. 8. (20.00)	**BREGINJ**, staro vaško jedro	**Od vrat do vrat** – gledališka predstava v izvedbi kambreške gledališke skupine	Kulturno društvo Stol Breginj: 041-766-376
2. 9. (19.00)	**TOLMIN**, muzej	**1500 let Gurine** – arheološka razstava Koroškega deželnega muzeja iz Celovca	Tolminski muzej: 05/38-11-360, muzej@tol-muzej.si
4. 9. (18.00)	**PODBRDO**, športno igrišče	**Turnir trojk Podbrdo 2009**	Sebastjan: 031-707-695, Robert: 051-239-405
4. 9. (19.00)	**TOLMIN**, **atrij** knjižnice	**Predstavitev pesniške zbirke Predajanja avtorice Marjete Manfreda Vakar z gosti iz Slovenije in Italije**	Marjeta M. Vakar: 031-355-929, marvakar33@hotmail.com
5. 9. (9.00)	**PODBRDO, ČRNA PRST**	**16. gorski tek Ivana Anderleta na Črno prst**	PD Podbrdo, Tomaž Štenkler: 041-468-469, tomaz.stenkler@dompodbrdo.si
5. 9. (20.00)	**MOST NA SOČI**, terasa gostilne Skrt	**Pesmi Mediterana** – glasbeni večer s Klariso Jovanović (vokal) in Luko Ropretom (kitara)	KD Ivana Preglja Most na Soči, Miha Mlinar: 031-585-695
7. 9. –19. 9.	**TOLMIN**, knjižnica	**Fotografska razstava Nejca Fona**	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, Jožica Štendler: 05/38-11-538
10. 9. (19.00)	**TOLMIN**, knjižnica	**Od debla do cevi v Trebuši** – premiera etnološko-turističnega filma režiserja Davorina Mraka	Marjan Podgornik: 05/38-81-303
12. 9.	**SLAP OB IDRIJCI**	**Konjeniška prireditev na Slapu ob Idrijci**	Konjeniško društvo ob Idrijci, Matija Pirih: 041-317-846
12. 9. (17.00)	**SRPENICA**	**Praznovanje ob 110. obletnici ustanovitve Prostovoljnega planinskega društva Srpenica**	Emil Trebše: 051-603-405
13. 9. (od 12.00 dalje)	**PLANINA KUHINJA POD KRNOM**, koča	**Tradicionalni piknik**	Jožica: 031-705-492
19.–20. 9.	**BOVEC**, letališče	**Alpski pokal** – mednarodno tekmovanje radijsko vodenih jadralnih modelov	Aeroklub Kranj, Boštjan Žepič: 041-507-354
19. 9. (11.00)	**ČRNA PRST**	**Srečanje planincev** – maša in druženje	PD Podbrdo, Liljana Gatej: 041-872-014
19. 9. (19.00)	**TRENTA**, Dom Trenta	**Glej, kako lep je ta naš svet –** odprtje razstave	Dom Trenta: 05/38-89-330
21. 9. (18.00)	**TOLMIN**, knjižnica	**Srečanje z Manco Košir in ustanovitev bralnega društva Beremo z Manco Košir** (za tiste, ki bi radi postali člani)	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, Jožica Štendler: 05/38-11-538
24. 9.–23. 10.	**TOLMIN**, knjižnica	**Likovna razstava Nejca Slaparja** – odprtje 24. 9. ob 19.00	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, Jožica Štendler: 05/38-11-538
2. 10. (9.00)	**SOČA**, pred cerkvijo (izhodišče)	**Buški dnevi pohodništva: Po poteh "7 dni 7 poti" –** Pohod k Mariji Snežni	TD Soča Lepena, Božidar Kavčič: 031-568-142
3. 10. (9.00)	**BOVEC,** pred OŠ (izhodišče)	**Buški dnevi pohodništva: Hoja po buških stezah –** pohod od Bovca do Čezsoče in nazaj	Edo Gaberšek: 041-785-465
4. 10.	**TOLMIN** (zbor ob 7.00) **KLUŽE**, spodnja trdnjava (zbor ob 8.00)	**Buški dnevi pohodništva: Loški slapovi** – ogled slapov v okolici Loga pod Mangartom (obvezna prijava)	PD Tolmin, Slavica Boljat: 051-622-962
4. 10. (9.00)	**IZVIR SOČE**, koča (izhodišče)	**Buški dnevi pohodništva: 8. Pohod po soški poti**	Dom Trenta: 05/38-89-330
15. 10. (19.00)	**TOLMIN**, knjižnica	**Predstavitev knjige Valentin Stanič: Cerovški gospod**	Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, Jožica Štendler: 05/38-11-538
17. 10. (18.00)	**PODBRDO**, telovadnica	**Koncert ob 5. obletnici delovanja ŽePZ Okarina** – gostje Moški obrtniški pevski zbor Selnica ob Dravi	Jana Kusterle: 041-365-287, jana.kusterle@gmail.com

Informacije za *Koledar prireditev* za naslednjo številko ***EPIcentra*** lahko **do 12. oktobra** posredujete Jerneji Kos na telefon **05/38-41-502** ali e-naslov **jerneja.kos@prc.si**. Objavili bomo prireditve oziroma dogodke, ki se bodo zgodili **med 30. oktobrom in koncem leta 2009**. Natančen datum bomo objavili na spletni strani.

Objava v Koledarju prireditev je **brezplačna** in je namenjena informiranju prebivalcev Zgornjega Posočja, ne pa oglaševanju prireditev ali organizatorjev oziroma podjetij. Objavljamo naslednje podatke: datum in uro, ime prireditve, kontakt organizatorja ter telefonsko številko, e-naslov ali spletno stran. Če želite v EPIcentru objaviti članek o vaši prireditvi, oglas ali oglasno sporočilo, pa so vam informacije na voljo na naši spletni strani **www.prc.si**.

Gradnja
Keramični umivalnik Mia
60 cm, art. J4367, Ceramica Dolomite
99,90 EUR
Keramična WC školjka Mia
art. J4371, Ceramica Dolomite
198,90 EUR
Keramični podstavek za umivalnik Mia
art. J4370, Ceramica Dolomite
74,90 EUR
Keramični bide Mia
art. J43770, Ceramica Dolomite
119,90 EUR
ceramica dolomite
Ponudba velja v prodajalnah M Gradnja s tovrstno ponudbo v času od 20. 8. do 14. 10. 2009 oz. do prodaje zalog.
• Bovec - Železnina Bovec, Industrijska cona 2, 05/381-90-84 • Kobarid - Železnina Kobarid, Markova ulica 1, 05/381-40-90
• Nova Gorica - Keral, Vojkova cesta 61, 05/334-35-08 • Tolmin - Železnina, Padlih borcev 1/f, 05/381-90-43
Poslovni sistem Mercator, d.d., Dunajska cesta 107, Ljubljana. Simbolna slika.